

1825

Мадрид

298

Л И Ц А

- Др. Стефан Хофенрајх, директор Женске гимназије
- Др. Доминик Цибула, професор филозофије
- Др. Ерхарт Вилфингер, професор јестаственице
- Др. Фенц професори
- Др. Федерс
- Др. Едмунд Шпидлер, професор математике
- Др. Илтидзе Вимер, професор
- Др. Ана Мате, професор
- Ема Кери, наставница гимнастике
- Кети Сајде
- Дора Паољкар
- Фрици Фученице
- Лујза Клајн
- Грета Вагнер
- Антон, школски пошлужитељ
- Кријдан

Време садање

П Р В И Ч И Н

(У женској гимназији, савиво просијавају зраци јунског
сунца. Још у пролеће, али се већ осећа приближавање лета, предавана
се држе при отвореним прозорима - у даљини се виде планине, које
се јасно оцртавају кроз високе прозоре наставничке собе. Виде се
врхови Калембера и Леополдсберга. Др. Ана Мате, професор латинског
језика, поправља вежбачке црвеним мастилом, погледа, - сада, сада -
далеко - подравља уз меланхоличне покрете. Колико јој је година,
не може тачно да се одреди. Мила, лепушката, трудољубива и вредна
наставница, која је исто тако изгледала и пре десет година, благо-
родна, скромна, усрдно се занима латинским. И сада ради за дугим
зеленим столом, као да је усред зелене њиве. - Та је соба типична
наставничка соба, по зидовима: портрети бивших директора, министара,
распоред часова закуцан на црној табли, заповести, наређења. Ту су
двокрилна врата кроз која се види коридор, библиотека, глобус,
карте, ту је и живот Др. Ане Мате. Заједно с тим животом је и
њен други живот, -

ДОМИНИК ЦИБУЛА

Наставник филозофије, чита новине, мио, насмејан ста-
рац, ћелав, бела седа, ретка коса. Стоји у углу собе до тапацира-
них врата, која воде до гимназијске дветиње-директорове собе.
Само су њих двоје у соби. Не говоре, али је између њих невидљива
веза у тој тишини. Негде, у учионици, ученици певају у хору и
песма тихо улази кроз отворени прозор. -

У Ч Е Н И Ц Е

(певају-та мала песма је само пролеће, које се светли при врху
планине)

Калембер ученице

Зборище в селу

1/11

(ЗВЕНИ ТЕЛЕФОН. - Његов оштар звук квари расположење)

А Н А

(~~дике слушалицу~~) Ало... Прва женска гимназија... На телефону наставница др. Ана Мате... Господин директор је отишао у Министарство. Молим, потражите га кроз пола часа... /~~Слушта слушалицу~~

ЦИ Б У Л А

/погледа преко новина/ Директор је у Министарству?

А Н А

Да, због утврђивања термина. Чујем да ћемо ускоро да завршимо ову годину. Испити ће почети шестог, а матура ће бити од десетог до двадесетог.

ЦИ Б У Л А

/крстак уздиж/ Дакле, и ова се школска година завршава.

А Н А

Куда одлазите преко лета, господине Цибула?

ЦИ Б У Л А

Да? У пензију.

А Н А

Зашта? Зар је то могуће?

ЦИ Б У Л А

Шта ћу. Доле на вратима већ куцају млади професори. Чекају на моје место.

А Н А

Просто не могу да верујем... Па шта ћете да радите без гимназије

ЦИ Б У Л А

Уписаћу се опет у први разред основне школе.

А Н А

/смеје се/

Ynom Stocker

ред/ др. Доминиа цибула од 11-12 филозофска проповедника у VIII о...../~~задовољам~~ Браво.... тај час волим... Седам за катедру, читам одабрана места из Аристотела и осећам при том како ме нико не слуша... Могу несметано да уживам у свом сопственом гласу.

ДОРА ПАСЕКЕР

/ученица VIII разреда улази на десна врата. - Брзо, са дневником под мишком/. Добар дан, госпођице разредна, Добар дан господине професоре.

А Н А

Но, шта је ново, Пасекер?

ПАСЕКЕР

Донела сам дневник. Имамо сад час гимнастике. Идемо у двориште.

А Н А

Добро, мила моја, оставите га само ту.

ПАСЕКЕР

Да, госпођице разредна /Оставља дневник и чека/

А Н А

Хвала, слободни сте. Или хоћете још нешто?

ПАСЕКЕР

/молећи/ Госпођице разредна, бучајна сам. Госпођица професор Вимер записала ме у дневник.

А Н А

Опѐт?... Дед да видимо, шта се то урадили? /чита у дневник/
Дора Пасекер се за време часа уприсе поновљеној опомени дрско кикотала.

ЦИБУЛА

/врти главом/ Аха.

А Н А

/строго/ Шта имате на то да кажете?

ПАСЕЖЕР

~~/крив илач/~~ Молим вас, ја признајем да сам се смејала....али не дрско..... На часу госпођице Вимер човек мора да се смеје...

А Н А

А зашто "мбра" човек да се смеје на часу госпођице Вимер?

ПАСЕЖЕР

Па, видите, госпођица професор Вимер има нову вештачку вилицу... и за време часа, када падне у ватру вилица стално и спада на поље и почиње да клопара... Ко ту може да се не насмеје... Рекао би човек да ће да прогуте цео разред.

ЦИБУЛА

~~/готово се и сам смеје/~~ Дакле, нечег истинитог у томе има.

АНА

~~/уздржава се од смеха, - строго/~~ Дисциплинована ученица мора да се уздржи. ~~/службено/~~ Ја вам због непристојног владања према наставници изричем укор.

ПАСЕЖЕР

Да, госпођице.....

А Н А

А сада - покажите зубе.

ПАСЕЖЕР

Молим. - ~~/показује зубе/~~

А Н А

Ви имате лепе, беле зубе. | Стидите се. | И госпођица Вимер је имала тако лепе зубе пре 30 година.... А где их је изгубила? (Где је остарела? Где је добила оне боре? Ту у шкoли... Због вас,... Због ученица које је сада и смејвају.... То треба да вам буде на уму, када госпођици Вимар заклопарају зуби.... И тада ће вас проћи жеља да се смејете. Јесте ли разумели?

ПАСЕЖЕР

Разумела сам.

From *Amesbury*

АНТОН

~~/Улази слуга стар из коридора.- Вркови су му посивели од нечистоће, не одваја се од кључева, које увек носи собом. Увек је с кључевима, ко су на великом колуту све школске кључеве, који звецкају. Кључеви га најављују као звоно доманих стада. И то је једини који се провлачи кроз цео комед/.~~

Молим го спољу, професор.

АНА

Шта хоћеш, чика Тони?

АНТОН

Дошао стаклорезац. Окно у сали за цртање стаје 150 динара....

АНА

Ах, те ученице..... Сваков дана разбију по једно окно...

Пасекер знате ли ко је то био?

ПАСЕКЕР

Немам ни појма, молим.... Разбиле смо га удруженим снагама.

АНА

Онда ће га платити цео разред. Свака по 5 динара.... Саопштите ученицама, да лу сутра, пре часа латинског, покупили новац...

ПАСЕКЕР

да, го спођице..../излази кроз врата од коридора/

АНТОН

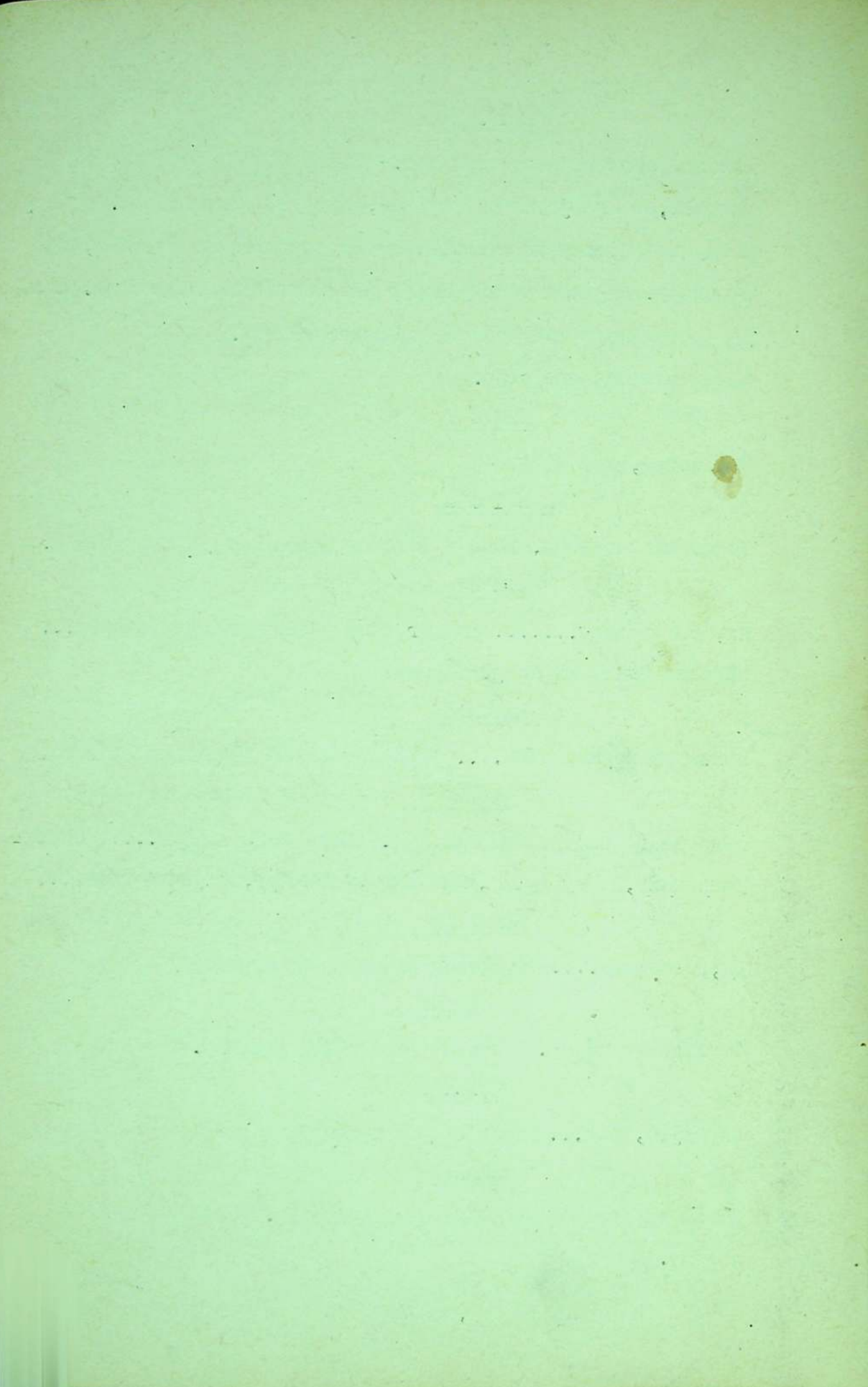
Тако да им кажеш. Кажећеш тако целом разреду.

ЦИБУЛА

Слушајте, Тони...Имаће ли још переча?

АНТОН

Немам ни један више. Све сам распродао. Цео свет сад једе перече.

ЦИРЈУЛА

Паметан човек. Продаје перече... А ми? Науку. О перече се свет више граби.

АНТОН

/се оштрином/ ^{иоак} Мора се продавати свежа роба, да врушти под зубима, господине професоре, а никако бајата! Госпођица данас није имала паузу у 10 часова.... Да вам пошљем малко чорбице?.... Моја жена кува данас за ручак ~~није~~ ^{кокош} ~~кокош~~ ^{кокош}

АНА

Како?... Антоне. Заклели сте ^{кокош} пиле?

АНТОН

/уздише/ Принели смо је на жртву гимназији.

АНА

Зашто?

АНТОН

Било ^{јој} је лоше владање. - Непрестано ^{кокош} какоће ^{кокош} смета озбиљним предавањима..... Место ^{кокош} нилета - купио сам зеца - он не ^{кокош} какоће..

ЦИРЈУЛА

Досад си човек, Антоне. Само - немој непрестано да звецкаш тим кључевима. Кад те видим, увек ме подсећаш на затвор..или рај. Тамо су потребни такви кључеви.

АНТОН

Па овим великим закључавам гимназију....

ЦИРЈУЛА

Ти и за време ферија једнако тумараш по празним ^{коридорима} коридорима и звецкаш кључевима - то ти је постала страст.

Yours truly
Wm. Brewster

АНТОН

Преко ферија имам боља посла, господин Цибула /поверљиво/
Закључавам врата и печем ракију....

ЦИБУЛА

Ракију? Где?

АНТОН

У физичном кабинету..... Тамо има некаквих.....дестилатора.....
тамо се греје много боље него на огњашту.....

ЦИБУЛА

~~/емоје се/~~ Добро, добро, Антоне..... Хајде, иди сада и добро
чувај гимназију.....

АНТОН

Разуме се.... Зар мало има опасног свѣта.... Тек само видиш
како се увукао неки лопов.....

ВИРФИНГЕР

~~/брзо и весело улази наставник јестаственице. Чetrдесет го-~~
~~дина, симпатичан, добро развијен. Са села је. Иде право са часа~~
~~јестаственице, и носи са собом препарирану веверицу/~~
Сервус, Цибула..... Добар дан, го спојице, колега.

ЦИБУЛА

Како си, Вирфингер? Шта то опет носиш? Веверицу?

ВИРФИНГЕР

Обичну, малу веверицу. Сириус вулгарис.... Антоне, однећеш је
у кабинет.

АНТОН

Да, го сподине вирфингер.

ВИРФИНГЕР

Али да је оставиш на своје место.

ЦИБУЛА

Како је мила једна таква препарисана животиња.

Yours
Prince

ВИЛФРИД

Сиротица, чуци као да ће сад да скочи....

АНА

/поправљајући свеске/ Ви, колега, много волите ~~се~~ животиње...

ВИЛФРИД

Научио сам се на њих. - /предаје веверицу Антону/ Највећа ми је радост да проводим време међу гугуткама, зверовима и глосарима.

ЦИБУЛА

А шта радиш тамо?

ВИЛФРИД

✓ Једем лешнике.

АНА

/погледа га/ Шта?

ВИЛФРИД

Много волим лешнике... Кад сам био на селу, као мало момче ишао сам бод и често сам бежао од куће... ишао сам у гору, пунио сам џепове лешницима и тако сам био свикао, да сам често тамо ишао, у лешнике. И сада ме природа ^{кокош} мами и зове - макар и препарисана. Тамо се скривам, када ми колеге до сáде...

АНТОН

/иде напоље/ Чусте ли?... И ја сам зато држао ^{кокош} ниле у гимназији..... Када ми је стејала пред вратима, подсећало ме је на село..... /одлази напоље са веверицом, ели се при излажењу судари са госпођицом Вимер/

ВИМЕР

/сирота стара госпођица уплашено гледа под носом поднету јој животињу. - Уплашено/ Господе Боже, шта је то?

АНТОН

Не плашите се, госпођице Вимер, Веверица.

ВИМЕР

/строго/ Не прави се ^{бичом} наметан. И ја знам, да је веверица. Али сам се тако изненадила, да сам помислила—уједи ме.

АНТОН

/гледа одозго до доле уплашену, жало ону фигуру на ставнице/
Хајде де.... то је паметна животиња... Неће да вас уједи.
/одлази/

ВИМЕР

/узбуђена/ Куда се год окренеш све неке глупе шале, подметања,
двосмислица.... То је наша гимназија... Добар дан.....

АНА

/ради не диже главе/ Добар дан, Клотилда.....

ВИМЕР

Ана, имаш ли једну чиницу? Изгубила сам копча на рукаву.

АНА

Изволи.

ВИМЕР

/узима је/ Хвала, све ми се копче кидају.

ЦИБУЛА

Од ваших бујних покрета, драга колегинице.

ВИМЕР

Нисам толико тиха као ви, господине Цибула. С вашим добрим
срцем, — не можемо завести ред у гимназији... И иначе гимна-
зија не ужива добар углед... Никакву пажњу... Никакво уважење..
Те девојке шта све себи не дозвољавају. Јутрос, пролазим
кроз дворште и неко ме удари киж у главу лешником.

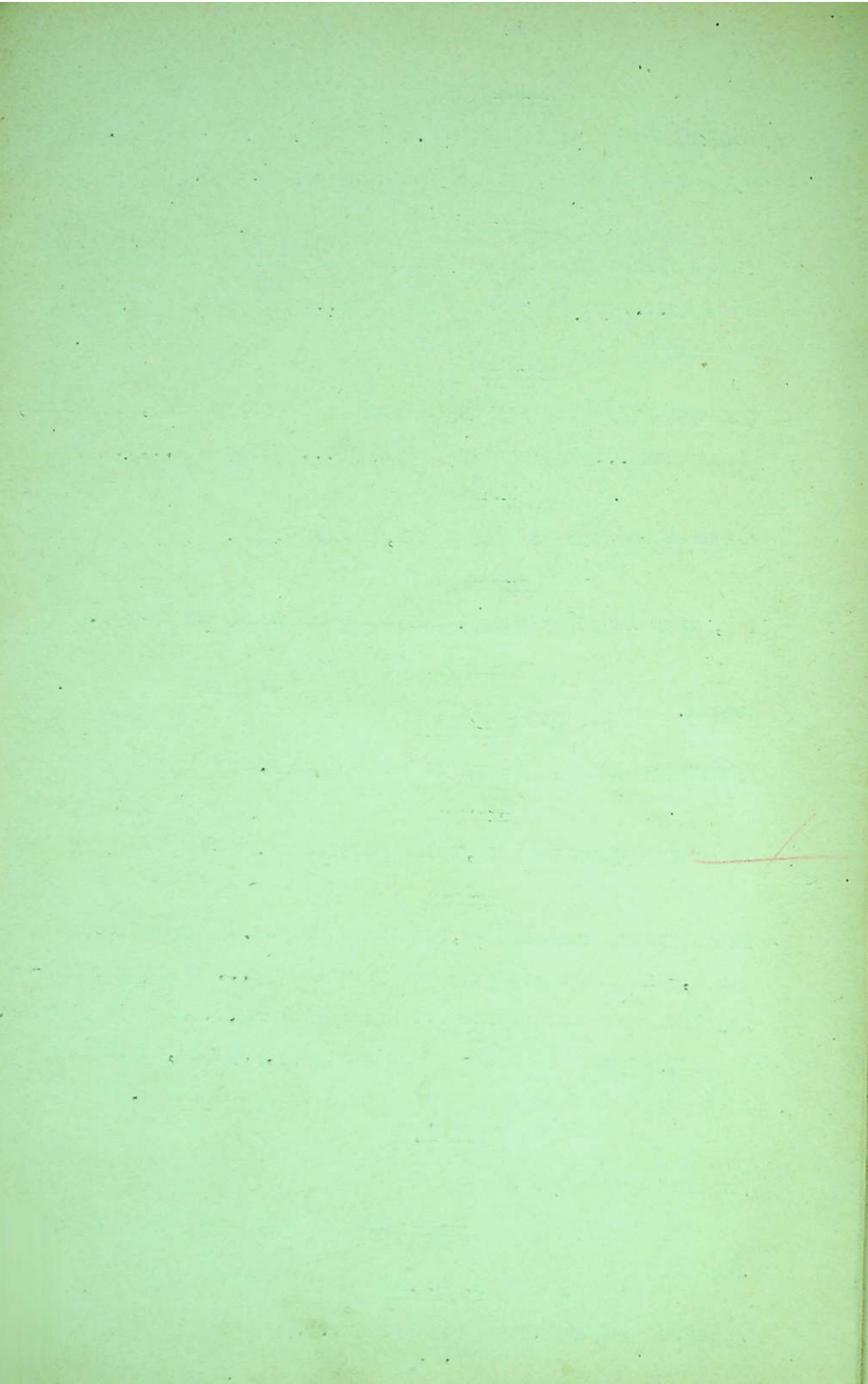
ВИМОНГЕР

/привидно се чуди/ Лешникџи?

ВИМЕР Само да сам знала ко ми је бацио
лешник?

ВИМОНГЕР

/Намигне Цибули/ Ја ћу га пронаћи...

АНА И ЦИВУЛА/смеју се/ВИМЕР

Чега има ту смешног? Разуме се. Ви све разумете... и све
спраштите. А по следице, молим?... /Вади дамске ситнице/ Руж,
прилико, пудер..... ^{на сам} ухватих за време овог часа.

А НА

До сада нисам приметила да се ученице шминкају.

ВИМЕР

Оне се не мажу за нас... Али има наставника.

ЦИВУЛА

/брзо/ Ја сам невин.

ВИМЕР

И ја такође....

ВИМЕР

Вама верујем... Али пред директоровим часом историје... Треба
само да чујете како се умивају? Како се пудрују и румене. А за
време часа праве се као анђели. Само се на мом часу вечито цере.
Дрско се смеју.... Данас чак записах у дневник Песекереву....

А НА Већ сам је казнила... Али има и

олакшавајућих околности... О томе ћу говорити с тобом у четири
ока...

ВИМЕР

Излишно је... Знам чега се тиче.... Првом приликом направиху
друге. -Ипоправља вилицу/Герио/ -Не знам шта је с том децом
за време мог часа. Стално ме нервирају. Стално ждери.

ВИМЕР

/немирљиво/ Не треба толико да се љутите.

ВИМЕР

Кад се мора-мора... Не мислите
да сам заједљива наставница... Напротив... Ученице ме увек
изигравале... За свих тридесет година прогањају ме, стављају ме
на најпогодније муке... Цртају ми карикатуру. Називају ме "јасту-

7 June 1914

че за игле"- шта да радим- увек се сама крим и шијем.-
/Искрено/ Чitava поколења и смејавала су се надамном. Чим
дете ступи овде, већ му шапну тајну..."Треба да вратите
наставницу Вимер"....

ЦИВУЛА

Много претерујете.....

ВИМЕР

Нећете да кажете, да патим од маније говорања?... И то не би
било чудно. Или, можда мислите да сам збиља крива? За мене
постоји само једно спасење: да будем строга. Зову ме "јасту-
четом за игле". Добро, ја сам јастук^{те} за игле, али ко није пажљив
према мени-убојне се....

ВИЛФРИДЕР

/Мало крив/Онда, молим, колега, опростите ми-ја сам бацно на
вас лешник.

ВИМЕР

/насмејано/ И ви хоћете да васпитавае младеж?

ВИЛФРИДЕР

Али ја одавно увиђам, да младеж васпитава нас, а не ми њу.

ВИМЕР

Да, да. Модерна схватања.... Сувише ценимо преимућство мла-
дошти. И то једино ~~и~~ само кад је у питању преимућство физичке
нарава ...

ЕМА КЕРН

/улази/

ВИМЕР

/обраћа се Еми/ А то најбоље може да посведочи наставница
гимнастике....

ЕМА

/мала, млада, развијена наставница гимнастике, у руци држи
лењир, којим даје такт при предавању/ Извините... не знам о
чему је реч.

Yone Stevens in Chicago

ВИМЕР

О духу телесног васпитања, које сте ви завели у гимназији, драга Ема. Ако код нас неко девојче добро игра тенис, одмах је хероина дана. Може да буде и најгора ученица - не сме пропасти.

Ема

Извините, ... Гимнастика... спорт је ^мједини предмет, од кога се у животу има користи. Тенис не се увек играти... /удари левиром по руци/

ВИМЕР

Молим, не пљескајте тако. Мало ли вас слушам цео дан по дворишту....

Ема

Сажалевам, али без тога се не може... Идуће недеље имамо испит. Треба да их научим да марширају по такту.

ВИМЕР

Да, да.. По такту. То је најважније. Цело данашње покољење маршира по такту.... И ја ћу се пензионисати по такту...

Др. ФЕДЕРА и Др. ФЕНЦ

/ Улазе из коридора. Живе се препишу. Обојица - суви, обични професори који се занимају својим личним оригама. Увек заједно улазе и заједно излазе/

ФЕНЦ

/ Свађајући се / Грешни... Нисам ли ти црно на бело доказао, да држава прави добар рачун.....

ВИМЕР

Е, шта је то? Ти, Фенц, опет са твојим рачунима?

ФЕНЦ

И тебе се то тиче... Рзч је о пензији. Говорим колеги Федери, да нам држава у току 35 година задржава по 2% за пензију... а професор-пензионер једва да проживи 2-3 године после пензионисања... ето какав је рачун.....

ФЕДЕРА

У томе грешите. Ја тврдим, да пензионери живе доста дуго.

ЦИБУЛА

/задовољан/ Браво... То ми је друго да чујем... Иначе рачунање нема никаква смисла... Човек је дотле млад, док не излази на крај са својом платом.

А И А

Живим скромно али сам купила клавир на отплату.

Б И А

Ти си бар купила клавир. а ја поједем ову плату. Спорт ми отвара апетит...

Б И И И Г

А мене упропастише зупни лекари. Док ми се направе зупи не могу имати шта да једем.

Ж И И Ц

А у то све нова задумивања. Сад на пример, зашто нам опет задржавају по 15 (динара?) Зашто?

Б И И И И И Г

За венац нашем покојном колеги Рајнеру.

Ф И Ц

А, за њега?... Извините....

ЦИБУЛА

Већ две недеље одмара се на гробљу... Не вреди да прорачунавамо плату. И без тога ћемо бити сиромашни.

Ф И Ц

Истачна филозофија. Ми смо калуђери. Можемо плаћати и огрев и електрику, а поред тога постоји схватање, да се професор може и хранити.

ФЕДЕРА

Без дискусије, молим... Наш је позив као и сваки други. Од осам до један. После подне екстра часови.. Стенографија...

Горы Восточной и Южной

Поучавање... И као при сваком поштену ~~кккх~~ послу, не може се ништа оставити на страну....

ВИЛФРИД

Заблуда.... Ја сам ипак нешто оставио на страну.

Види се

шта?

ВИЛФРИД

Виђење ваши... Имам у целој довој Аустрији најподружније збирке.

Види се

Продај их неком богатом љубитељу.

ВИЛФРИД

Немогуће.... У овом фаху, ја сам једини љубитељ.

ЕДМУНД ШИММЕР

/Улази наставник математике, сув, кошчат, хладан, с а цвикерима, ко се подељена средином, непрестано чеће нос- (за њим/

ФРИД ФАЛК

/Ученица трчи за њим/

ШИММЕР

Фалк... Узалуд трчиш за мном. И то неће да ти помогне /оста-
лима/ Част ми је.

Фалк

/с молбом/ Молим вас, господине професоре... Само још једно питање....

ШИММЕР

Сажаљевам... Испитујем само у разреду.- За време одмора имам друге посла. Директор се вратио из Министарства?

А Н А

/радећи/ Очекујемо га сваког тренутка /погледа на телеграфирана врата/.

ШИНДЛЕР

Хтео бих да говорим с њим. Има у овој гимназији ствари, које више не могу да се трпе...

ФАНК

/моли/ Молим вас, господине професоре.... Верујте ми... Учила сам...

ШИНДЛЕР

/окреће се/ Шта? Ти си још ту?

ФАНК

Цело по подне спремао сам задатак. Али када ме погледате преко цвикера, - све заборавим.

~~/Остали љубопитљиво прате шта се догађа/~~

ЦИБУЛА

/помирљиво/ Како, мала, слаба си из математике?

ШИНДЛЕР

/отресо/ Много слаба....

ЦИБУЛА

Жалосно... Али ја ћу замолити колегу Шиндлера, да ти даде још једно питање... Само мени за љубав...

ШИНДЛЕР

За љубав колеге Цибуле.... Њему да благодарим.

ФАНК

Благодарим, господине професоре.

ШИНДЛЕР

И, да немаш чине да се оправдаш, хоћу да скинем цвикер. /скине га/ Да не кажеш после, да сам гледао накриво, преко цвикера.

А сад, хоћу да ти задам врло просто питање Пази.

ФАНК

Пази, господине професоре.

ШИММЕР

/по-ошозно/ Један човек има две кесе новца. Ако извади из једне 10 динара и стави их у другу, у другој ће имати ипак мање него у првој. Ако пак из друге кесе извади 10 динара и стави их у прву, онда ће у првој имати 8 пута више него у другој. Колико је новца имао у свакој кеси?

С В И

/наставници и наставнице брзо почињу да рачунају. - Чује се мрмљање: "Два кесе" - "из једне 10 динара" и остало/

ШИММЕР

Рачунај, рачунај....

ФАНК

/у очајању/ Да... господине професоре.. један човек имао је две кесе новца... Један човек има кесу с новцима, две кесе... Две кесе новца биле су код једног човека.....

ШИММЕР

Не понављај..... Узми хартију и оловку, седај и рачунај.

С В И

/наставници такође узбуђено рачунају као да су ученици на матури/

ШИММЕР

/се задовољно шта горе-доле/

ЦИВУЛА

/Шанне Вилфингеру/ Рећио си?

ВИЛФИНГЕР

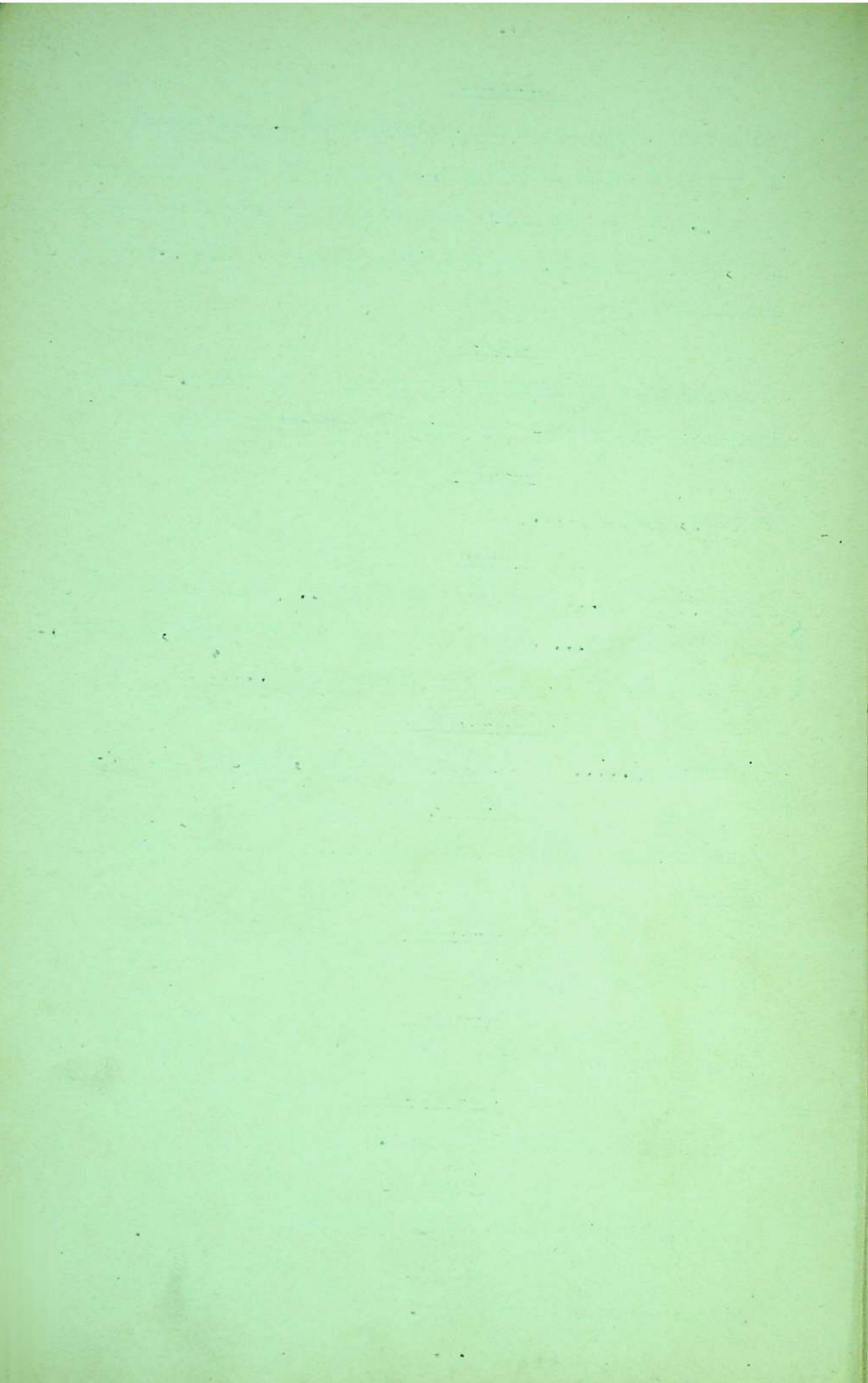
Море не знам ни како да почнем.

А Н А

/Еми/ А шта ти мислиш, колико је било?

Е М А

Ја сам наставник гимнастике.

ФЕДЕРАМинус "6" се преноси мину су....ФАН

Грешка "6" минус 10 је равно 8 пута "а" минус 10....

С В И/рачунају великом брзином, са одговарајућим гестовима/ШИВИДЕР/све задовољно надгледа/ А, Фали? Још ниси решила? За толико времена могла си да израчунаш ^{Конструкцију} постројење једног железничког моста....ФАН

Решила сам задатак, господине професоре...

ШИВИДЕР

Колико?

ЦИВУЛАШалне јој иза леђа/ ~~35 и 90.~~ 38 и 16 35 и 90ФАН/срећна/ У једној кеси било је ~~35~~ динара, а у другој ~~90~~.ШИВИДЕР

*буђе
називају
офи, кака*

Погрешно. У једној 70, а у другој 20. Само сам хтео да докажем, да није цвикер разлог што не умеш да рачунаш. /Ставља цвикер/ - И ако ми на матури тако одговорим, буди сигурна, пропаћеш.

ФАН/уз плач/ Молим вас... господине професоре... Све ћу да научим. Ипитајте ме још једном.ШИВИДЕР

Видећемо на испиту. Сад не могу да те питам. Одлази.

ФАН

Да, господине професоре.... Збогом, господине професоре.

/наставницима/- луоим руке... /изгре/.

ЦИБУЛА

Сиротице.....

ШПИНДЛЕР

/подметљиво/ Погрешно си јој дошапнуо.

*оубира изразима
и извесном одлика
својом оцу*

ЦИБУЛА

Дођавола... И само је питање оило погрешно постављено. Немогуће..... Ко данас има две кесе? *Кубовица*

ВИМЕР

неко нема наједва...

И М А

и ко превацује *Кубак* паре из једне кесе у другу?

И М А

Кубовица

колега Шпиндлер могао јој је задати лакши задатак.

ШПИНДЛЕР

Не вреди. Не може. Никакав лакан хуманизам. Да не мислите, да су они бољи према нама? Малочас, кад сам излазио из разреда, две ученице су се гласно смејале у ходнику..... *Медв. Киче
оује из кабинета*

ВИМЕР

Да, да, в. Увек се тако смеју..... Не могу да разумем, зашто?

ЦИБУЛА

Зато што су младци. И ја бих се, да сам на њиховом месту, гласно смејао.

ВИМЕР

Знамо схватање колеге Цибуле..... Продужите, продужите, колега Шпиндлер..... Шта се догодило у ходнику?

ШПИНДЛЕР

И излазим у ходник..... велики шум... Видим, две ученице се подгуркују. Чујем: "Пст.... Тихо.... Иде коцкаста глава.

Улануу Кошунуу

ВИКОМНГЕР

/убојитивосту/ "Коцкаста глава"?

ЦИБУЛА

Разумеј, да мене иза леђа називају "коцкаста глава" ... Е, шта ћеш да кажеш на то Цибула? Хајде, искрено.... Моја глава је коцкаста.

ЦИБУЛА

Да.

ЦИКОМНГЕР

Молим?

ЦИБУЛА

Никакав лажан хуманизам..... Да, да..коцкаста је... Али за једног наставника математике, то није увреда.

ВИКОМНГЕР

Осим тога, коцка је благородна фигура.... класична, чиста, проста.

ЦИКОМНГЕР/диже рамена/ Ако ~~је~~ тако узмемо, имаш право.ВИКОМНГЕР

Ја, као наставник једностепенице, тврдим, да тај израз има научну подлогу..... Човечанство се дели на двоје. На људе са коцкастом главом и округлом. Са оштром и глатком. Цибула, сматрам за много умесно да додам да су у нашем колегијуну заступљена оба ова типа... И у томе је вечити судар принципа, скривена борба између зла и добра, између ограниченог и слободног духа, ~~то смо ми, то је педагогија~~ - поштовано наша наставничко тело. А Директор?

Др. СТЕВАН КОФЕНРАЈХ

/Отварају се танаџирана врата, и директор наставник историје, увази у наставничку собу.- Има 45 година, пуританац, али дивне спољности. И он има многе професорске гестове. Али

никад није смешан. Тип благородног и уваженог професора, елганција му није најмодернија. Самоуверен је и мало наиван. Просед изнад слепоочница, обријен, донекле налику на свештеника/
 Дobar дан, мадам..... Здраво, господо.

ДРИДУЛА

Добро дошли, господине директоре. Какве новости носите?

ЛОФЕНРАД

С радошћу савештавам, да ће претседник комисије на матура бити дворски саветник Шенпфлуг....

А П А

/радошно/ Мој човек..... Велики филолог. Слабост му је Хорације.....

ЛОФЕНРАД

И не воли да скраћује имена класичара. - Зна ми не Омер, него Омерс, не Виргил, него Виргилијус, не Овид, него Овидијус. Обратите пажњу ученицама на то.

ШПИДЛЕР

А што се тиче математике? - *никога зближу*

ЛОФЕНРАД

Чини ми се, да је не воли. Нажалост, тако је, драги колега Шпидлер.... Осим специјалиста, сви други заборављају математику. Чак и ми професори... А шта остаје за ученике.

ШПИДЛЕР

Чини ми се, да ученице заборављају све.

ЛОФЕНРАД

Тако је. После матуре излѣћу одавде као пчеле... Забораве мед, који су 8 година сисале и излѣћу из празне кошнице... Али ће се увек сепати његове сласти. Науку ће да забораве. Али неку песму... Неки цртеж... Неколико поетичних стихова... Не. Никада. -/са уверењем/ Видиш, то се не заборавља. -

Sharma Sharma

/ЗВОНИ ВЕЛИКО ЕЛЕКТРИЧНО ЗВОНО/ - "

Квој одица?
 (Сврши се одмор)..... Треба да се иде у разред. /пође/
ако иде на сани

ВИМЕР

И ја идем, колега. - /иде за њим/
за

ВИМЕР

Лако је вама... Свршићете за један час. А ја - имам и после
 подне. - /иде за излазећима/

ЕМА

Хајде, ленивци, на рад. - /гура оне што седе/. - Хајде, један,
 два, лева, десна..... напред /вистито их тера/

ЕМА

/вице за њом/ Имаш гимнастику напољу?

ЕМА

/о-врата/ Пола часа слободног вежбања, пола часа... тенис...

ЕМА

Пази на прозорима окна - разред неће моћи да плати поразбијане
 прозоре.

ЕМА

А ти много тражиш... Над бих могле успешно да ударе сваку
 лопту... водела бих их на утакмицу. /излази за групом/

ВИЛФРИД

~~/вице за њом/~~ И ја бих пошао с вама.... Докиђења. Докиђења.

КОФИРАЈК

Вилфинегр, куда одлазиш?

ВИЛФРИД

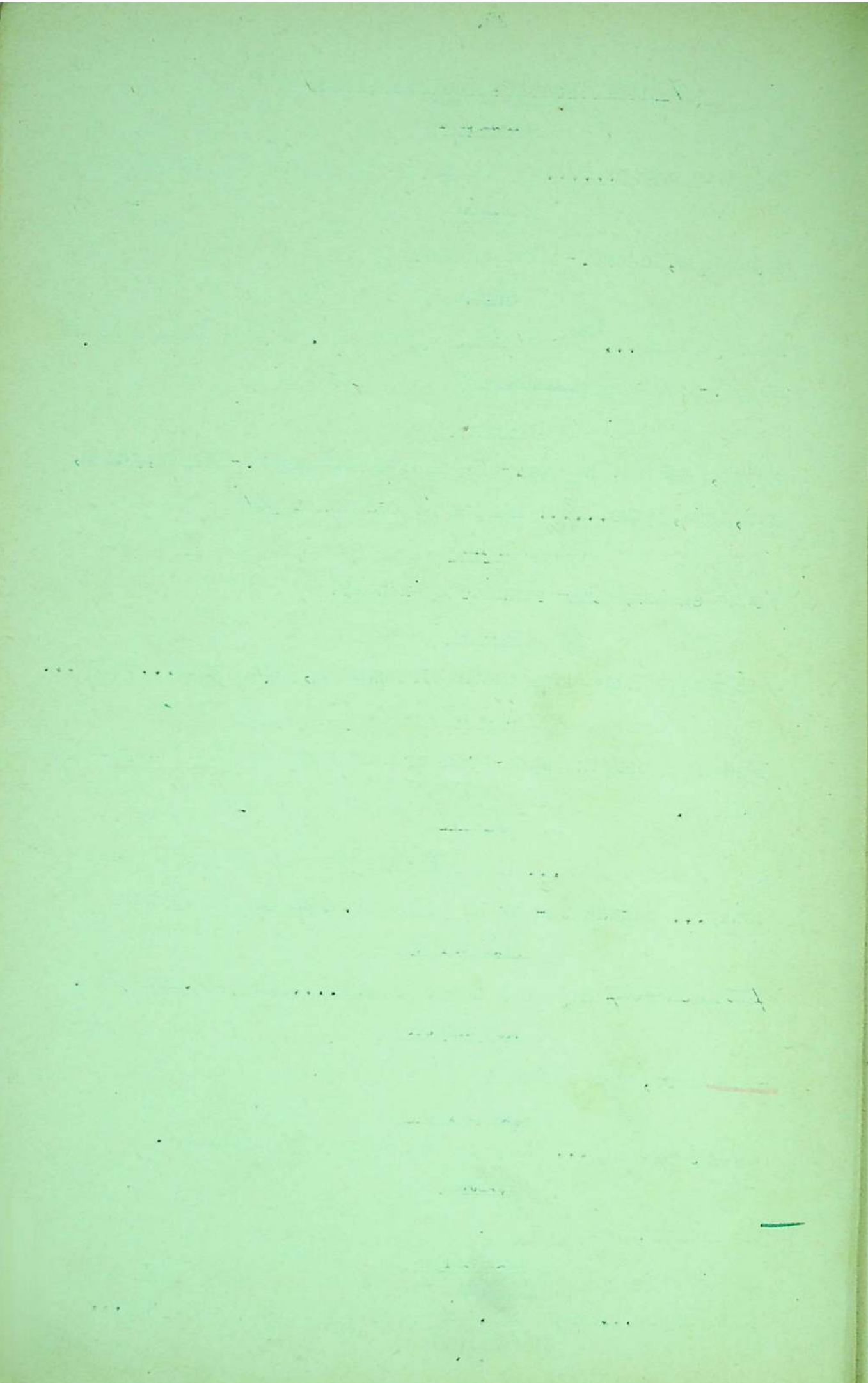
У свој кабинет... Хоћу да нахраним јадне животиње.

ВИЛФРИД

Летницима?

ВИЛФРИД

Нафталином... Лето дође. Мољци су ми већ појели мезку...
домази

/ довиђења, излази за осталима /

ЦИБУЛА

Много воли животињ.

КОФЕРАЈХ

Слушај, Цибула. Успео сам да дознам, да ће пензија почети да ти тече од почетка септембра. А то значи, да можеш за време летњег одмора да примаш пуно плату.

ЦИБУЛА

/ радосно / Истина? Много је лепо, што си се бринуо за мене. И ја ћу, за последњи пут, добро да проведем лето.

КОФЕРАЈХ

А сада жури се да уреш у разред.... Да те не чекају.. Или си можда завршио тему?

ЦИБУЛА

И сам је ни почео... / међутим полази / Зар не знаш?... Та... филозофија..... нема ни почетка ни краја.... Свеједно где неш да је прекинеш... / излази /

КОФЕРАЈХ и Ана

/ остају сами /

А Н А

/ се удубљује у корегирање /

КОФЕРАЈХ

/ гледа за Цибулом / Јадни старац.... Потајно се ипак надао, да га неће пензионисати. Није хтео веровати да је ово за њега последња година.

А Н А

/ о тихим уздахом / Школска тридесет пета..... тридесет шеста..... година.... Прохујала је као секунда.....

КОФЕРАЈХ

Можда зато што ми у школи у једну годину рачунамо две године... Школска тридесет пета... тридесет шеста... Човек има осећање,

као да је за једну годину старији две године....

А Н А

Мало час, опростила сам се за разредом. Учила сам их осам година.... Биле су деца, кад су дошла....почеле су са мном од а,бе,це и постале су зреле девојке.....

ХОФЕНРАЈХ

Да....(то је жалосно)...

А Н А

(Нарочито за девојке.).. Млад матурант остаје ипак младим,
али девојка, чим положи испит, већ је зрела жена... Без
прелаза... По неке ^{се} одмах ~~се~~ и удају....

ХОФЕНРАЈХ

А зашто се управо ви нисте удали, колегинице?

А Н А

/дигне рамена/ До сада, свакога распуста тражили су ми руку
..... Али у септембру (~~али у септембру~~), када ме понова поздрав
ви весела школске бука / једним гестом/ сви ~~са~~ моји удадбени
планови одлетели као ласте....

ХОФЕНРАЈХ

Чудно.... Читав живот за школу.

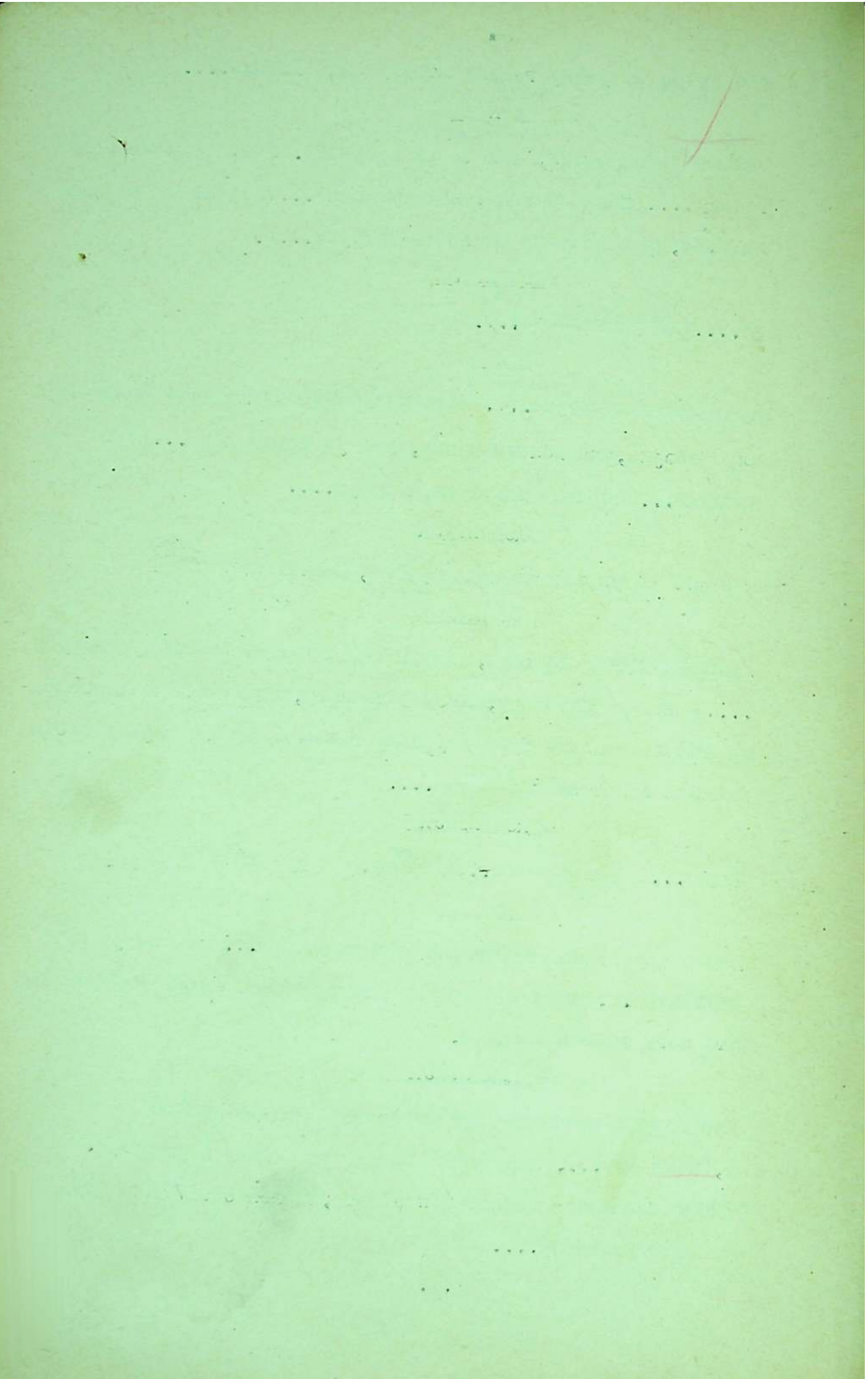
А Н А

Немам другог избора, (господине директоре).. Ова ме је кућа
запленила... Овде сам срећна /пригушеним гласом/ Радујем ^{се}
што могу да вам помажем.

ХОФЕНРАЈХ

/предо сећа нешто непријатно у оном што је казала/
А, (нате ли?)... Заборавио сам да вам кажем најважније.
/мало свечано/- Министар просвете, (цимом бр. 179/35) одобрио
је наше уџбенике....

./.

А П А

/радосно/ Наше уџбенике?.... /стремно/- Дивно.... Ваше уџбенике, господине директоре Ту се мој труд не рачуна.

ХОФЕНРАЈХ

Без ваше помоћи никад не бих успео да га ^{их} израдим. Историја старог века ^{је} огромна и сложена

А П А

Надам се, да ћу преко лета написати и историју средњег века.

ХОФЕНРАЈХ

О томе ни говора. Нећу допустити да изгубите школски одмор.

А П А

Али ја ћу је ~~израдити~~ израдити са задовољством...

ХОФЕНРАЈХ

Мао ми је... Не могу то да примим... Доста сте редили преко зиме. По неки пут до касно у ноћ преписивали сте рукописе. А ја вам ~~не~~ нисам (још чак) ни захвалио... Прави сам забравни матури момак.

А П А

Немате на чему да ми захваљујете.- /Погледа га/ То су ми били најлепши часови у животу... то.../Занули унлашена/

ХОФЕНРАЈХ

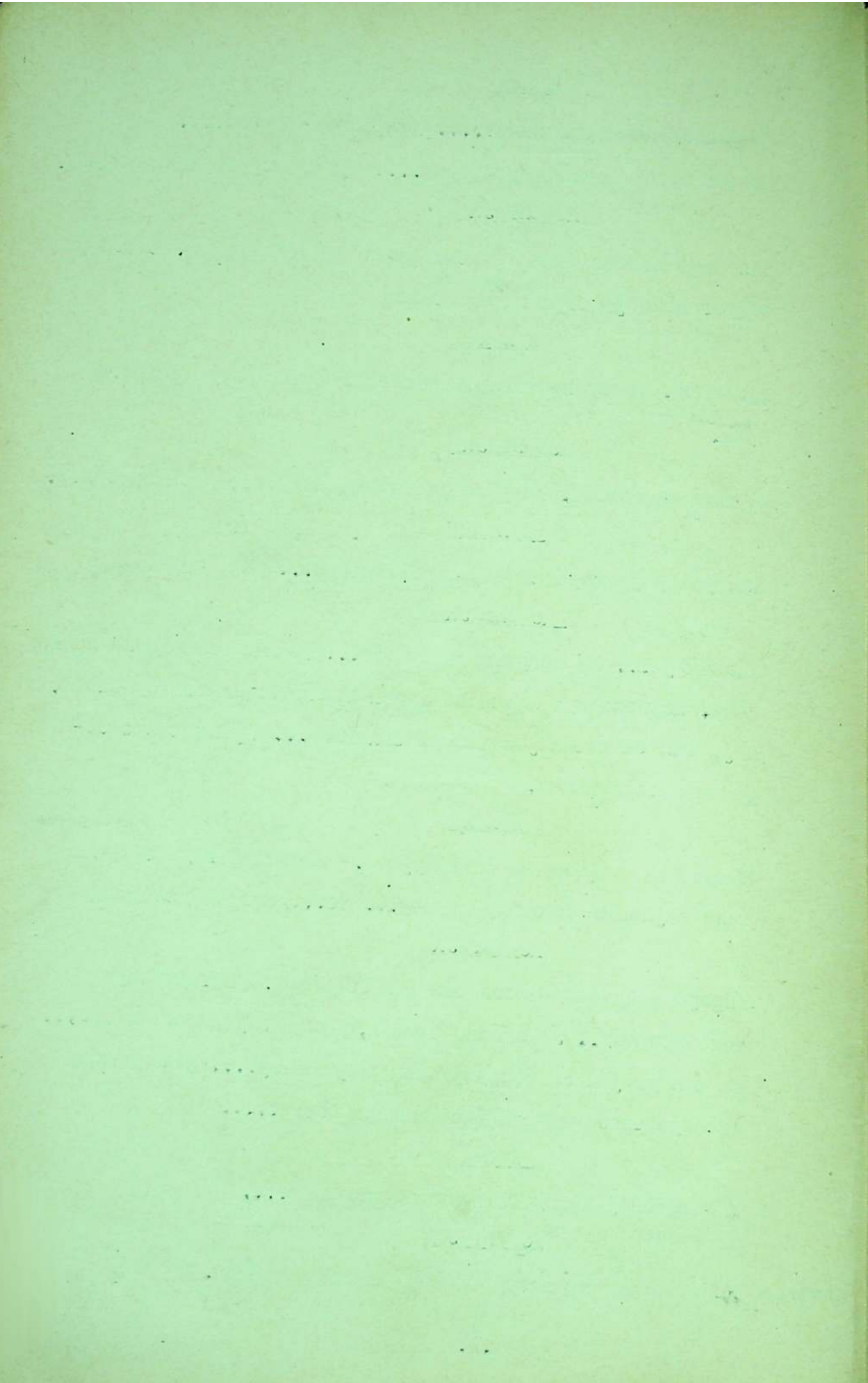
/Прејида кутење/ Много сам вам обавезан. /Питање није тако пре-ето/.. Ја одвајно о сећањима (да наш заједнички посао)... да том узајамном колегијалном разумевању.... раније или касније, треба да се да ^{заједничка} (официјална) форма.....

А П А

/У срећној нади/ Господине директоре....

ХОФЕНРАЈХ

Визитка, Која ће да нас везује и пред судњиним светом.

А Н А
/Тихо/ Богородице. *Господе Боже!*

ХОФЕНРАЈХ

Не отказујте ми. И дозвољите, да у уџбенику буде написано и ваше име.

А Н А

/Зачуђено/ У уџбенику?

ХОФЕНРАЈХ

/наивно/ "Историја света, Хофенрајх-Мате!... за више разреде гимназија"... Зар не звучи лепо?

А Н А

/безбојним гласом/ На жалост не могу да примим... Мој је посао био тако безначајан... Ја нисам достојна ~~за такво~~ *важна* одликовање.

ХОФЕНРАЈХ

/зачуђено/ Не могу да разумем... Онда зашто сте радили (с таквом ~~срдечношћу~~ *срдечношћу*)... с таквом љубављу....

А Н А

/с много значајним уздахом/ Зато што волим историју (света) го сподина директоре....

ХОФЕНРАЈХ

Каквим тоном то кажете.....

А Н А

И ја имам минуте умора.....

/Кроз прозор се чује плесмања руку наставнице гимнастике ме и командовање: "Једа, -два, три". "Четири-један, два-три-четири"/

А Н А

/се окреће отвореном прозору, као да говори за свој живот/ Доле... у дворичту..... вежбају ~~у~~ *на* гимнастику..... Моја деца..

Улан Булеп

За две недеље полагаће матуру и крај. Њих чека лето...
 Биће свежи, весели, млади и одлетаће. А ја-ја остајем
 овде. Добро ћу да затворим ставило са црвеним мастилом-
 да не усахне до идуне школске године.... *рас*

/Минут пауза/

БИМЕР

/наставница узбуђено и задихано улези/ Господине директоре...
 Дозволите ми да вас узнемирим за минути....

Д

КОФЕРАЖ

Изволите, драга колегице.

БИМЕР

Ствар је важна, изванредно важна....

АНА

Клотилда, шта је ново?

БИМЕР

Поченај мало... Да мало одахнем... Трчала сам уз степенице.

КОФЕРАЖ

На приседните мало. *globe*

БИМЕР

Хвала.... Умирила сам се..... Ана, реч је о твом разреду...

АНА

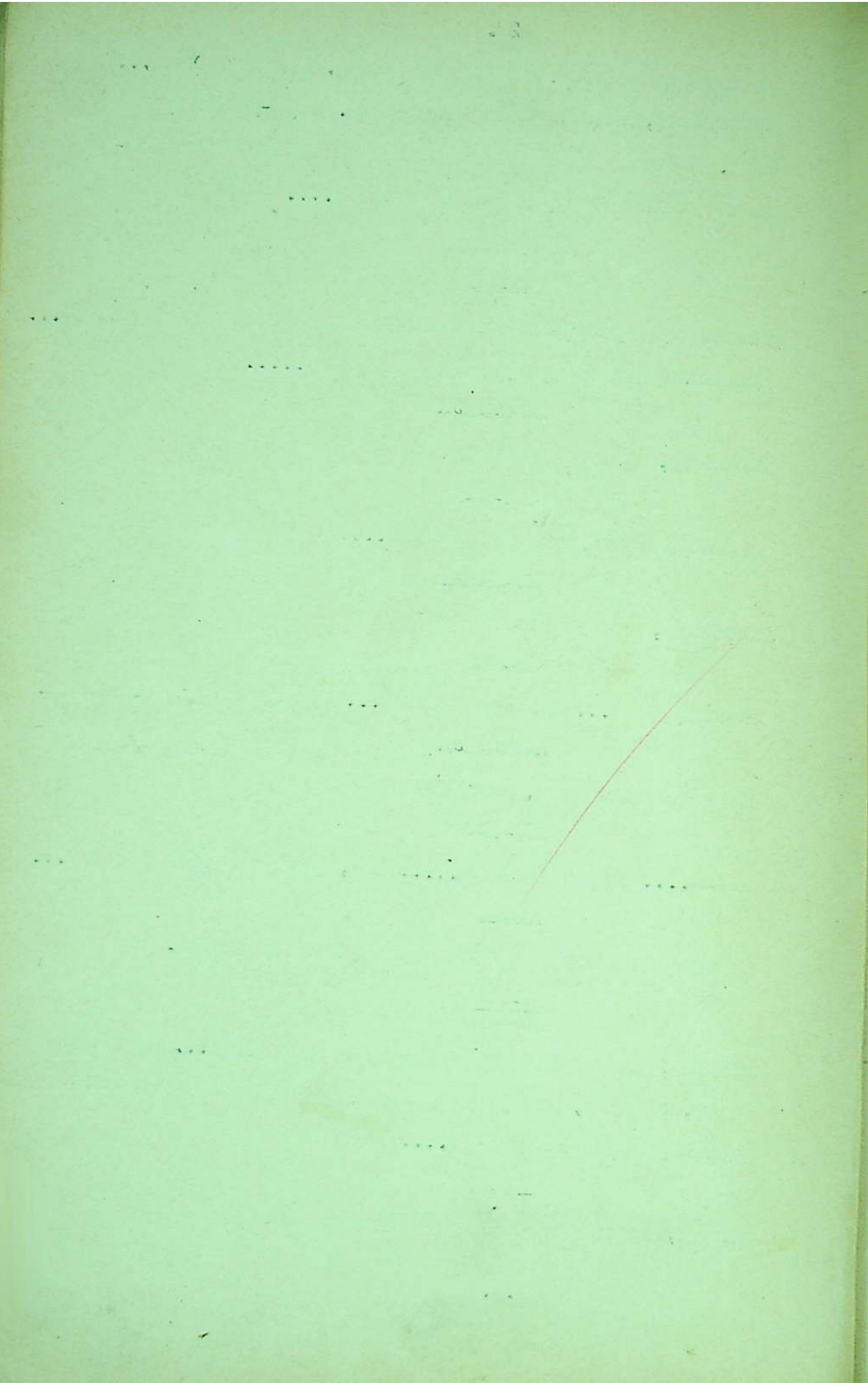
/непријатно погођена/ Мом разреду? Интересантно.

БИМЕР

Извини, али треба да разумеш ту моју слабост... На прошлом
 часу, код мене, девојчице су мн цртале моју карикатуру и бациле
 цртеж у корпу за хартије....

АНА

Значи, протресала си корпу за хартије?

ВИМЕР

Била сам љубопитљива да видим... Па на крају крајева и ја сам жена.....

ХОФЕНРАЈХ

Па, јасно ли нашли пртеж?

ВИМЕР

Нашла сам... Али нисам зато дошла, господине директоре. Нашла сам и нешто друго у корпи... Нешто страшно... нешто ужасно...

А Н А

Шта си наша?

ВИМЕР

Љубавно писмо.

А Н А

Како?

ВИМЕР

Концент љубавног писма. Нека од твојих ученица писала га је за време часа.... И сада га је већ зацело послала. - ~~Зашто~~ / своје љубавнику.

ХОФЕНРАЈХ

Како?

А Н А

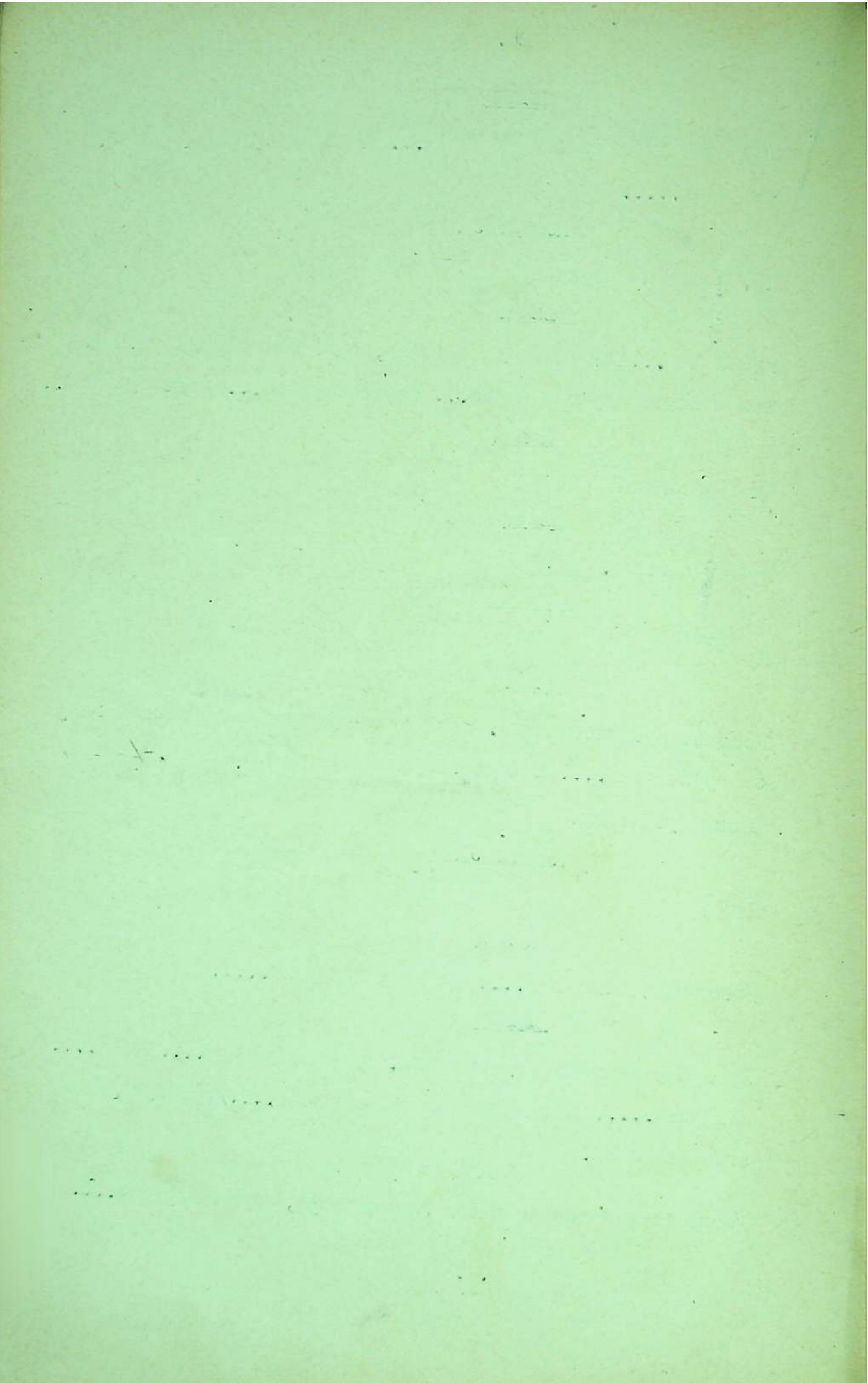
/огорчено/ Клотилда.... Да ниси полудела.....

ВИМЕР

Зато сам и трчала степеницама. Душа ми испаде.... Ето и.... концепта..... Сама можеш да га прочиташ.... /развије један згужван лист/.

А Н А

/Узме га и почне да чита/ Једина моја, вечита љубави....

ХОФЕНРАЈХ

^(лево)
/жалосно/ Добро почиње....

А Н А

"Када ти пишем ово писмо, твоји ми пољупци још горе на уснама.... /кратка пауза изненађења, после које продужава о болним чуђењем/ Јуда сам..... Заљубљена сам"....

Опростите, господине директоре,... Можда не би требало да продужавам.

ВИМЕР

Ја ћу да ~~пи~~ продужим.... /отима писмо од ане и продужава да чита/ "Пламени жмарци пролазе ми кроз цело тело... Не могу да мислим ни на шта друго, осим на онај тренутак, када си ме ти држао у загрљају".... Мислим, биће најбоље, да господин директор настави читање писма.

ХОФЕНРАЈХ

~~/У овом писму/~~ Интересантна историја.... /чита/- "Пламени жмарци пролазе ми кроз цело тело..... Затварам очи - сећам се излѣта до борове шуме".... /погледа зачуђено на станице/ Излѣта до борове шуме?...

ВИМЕР

Да, да... Ужасно..... Катастрофа се догодила синоћ на излѣту... Твој прослављени осми "Б" разред, Ана.

А Н А

Не могу да разумем.

ВИМЕР

Писмо је сасвим јасно. Ученице су дошле од Хителдорфа и на Параплибергу, то порочно отворење је код старог крста побегло од разреда, зато што га је тамо већ чекао младџи, са којим је била удешила састанак... А шта се догодило у шуми, то остављам твојој уобразиљи...

Польше се наша порода
именуе и сех завода.

А Н А

/издан себе/ Ако је истина, онда....

ХОФЕНРАЈХ

/гелда писмо/ Нажалост, судџи по своме, истина је...

А Н А

/напрегнуто/ Потписе?..

ХОФЕНРАЈХ

Нема га. Сад треба открити ко је писао то писмо.

А Н А

Клотилда то је твоја брига. Ти си ископала ту ствар, ти треба да је завршиш.

ВИМЕР

Опросте... Ти си разредни старешина осмог "Б".

А Н А

/љуто/ Шта ти је требало да забадаш носу коњу?

ВИМЕР

/нагио/ Ха... Значи, је сам крива.

А Н А

Много би било боље, да ниси знала ту ствар. Зар је на две недеље пред матуру требало да се појави та ствар... Тако да се опростим са 8-им разредом.

/Из дворашта се чује: "Један-два. Три-четири. Један-два, три-четири."

ВИМЕР

Како плеска та наставница гимнастике. Прснуће ми мозак.

А Н А

/На отвореном прозору/ Тамо доле, сад деца раде гимнастику. - а међу њима је једна, којој... /кратак уздах/- која није више за ово место.

ХОФЕНРАЈХ

Ужасно деликатно питање... Хтео бих да се тако уреди, да не
шкоди добром гласу гимназије.

ВИМЕР

Уређење уступам мудрости господина директора... Моја је
улога била да оставим на сто доказе. ?

АНА

Ако си хтела да докажеш, да су девојчице у пролеће изгубиле
главу, то ти је одлично успело.

ВИМЕР

Ја доказујем, да увек имам право. Сад неш видети, докле је
довело то твоје вечно штићење девојчица. - Ствар је почела од
онда, од када су ми се непрестано смејале под нос, а сврши-
ла се с тим, што су горе, у шуми, исмејали и гимназију....
Само сам то хтела да ти кажем. Имаш ли једну зихерицу?

АНА

Немам.

ВИМЕР

Па ништа... /оправља појас/ Стићи ћу кући и тако.... Част ми
је, господине директоре. - /Мисли победоносно./

ХОФЕНРАЈХ

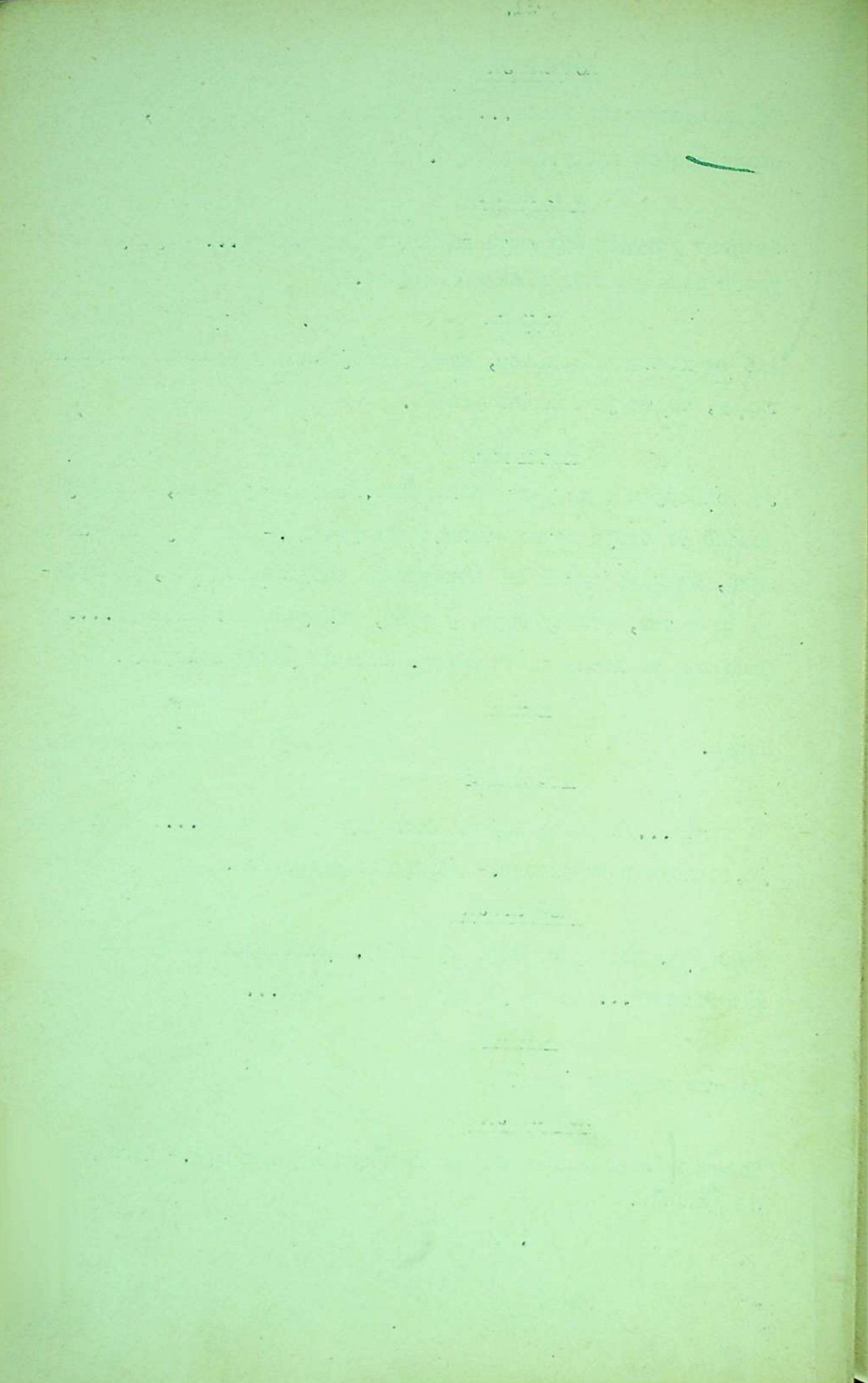
Немогуће. Познајем добро ту клицу. Колегиница Вимер и наш
математичар... То ми је сада добро дошло...

АНА

Па шта да радиш сада?

ХОФЕНРАЈХ

То неморално дело треба да се казни најстрожије. - Познајете
ли рукопис?

А Н А

Разумљиво... Пре пола часа поправљала сам јој задатак.

ХОФЕНРАЈХ

Дајте да проверимо. Сразните га.

А Н А

/Престура ~~сваког~~/ Јунајрек... Мајли... Ђе се кер... Керн... Вагнер...
Шафер... Новалин... /изненађена/- Ова је...

ХОФЕНРАЈХ

/прегледа сваког/ Није та. Рукопис мало личи... Али зацело није та.

А Н А

/Прелистава даље/ Хелр, Шлезингер, Кирхенштетер, Зајдл...

ХОФЕНРАЈХ

/брзо/ Чекајте. - Чини ми се, да смо је пронашли.

А Н А

Кети Зајдл... Не- то је немогуће.... Најомљенија ученица.
Примерно владање.

ХОФЕНРАЈХ

Жалим... Погледајте само добро ово слово "т"... Исти потез..
/убедљиво/- Нема сумње. То је писмо писала Кети Зајдл, ученица VIII "б" разреда. Знате ли ко јој је отац?

А Н А

Знам. Господин Зајдл, дворски саветник Министарства... Министарства пољопривреде.

ХОФЕНРАЈХ

Ха... ствар постаје непријатна... Молим вас, ^{поштом} поштомте да зове ученицу.

Квартал за крива

Квартал за крива

АНА

Измишљено је. Она је на часу гимнастике ту, под прозором. -

/Иако се кроз прозор/- Ало... Кети Зајид...

КЕТИ

/Споља/ Овде сам... *анга*

АНА

Овдемо, одмах. *Овдемо*

КЕТИ

Да, госпођице.

АНА

/Улази у средину собе/- Не могу веровати, да је то она...

Колико су тајанствене те деце. Осамнаесто-годишња девојка...

Најлепша узбуђења прекидавају сада. /Мале сно/ али никад нисам предпостављала, да могу дотле доћи... Преварила сам се... А највише сам се у себи самој преварила...

КЕТИ ЗАЈИД

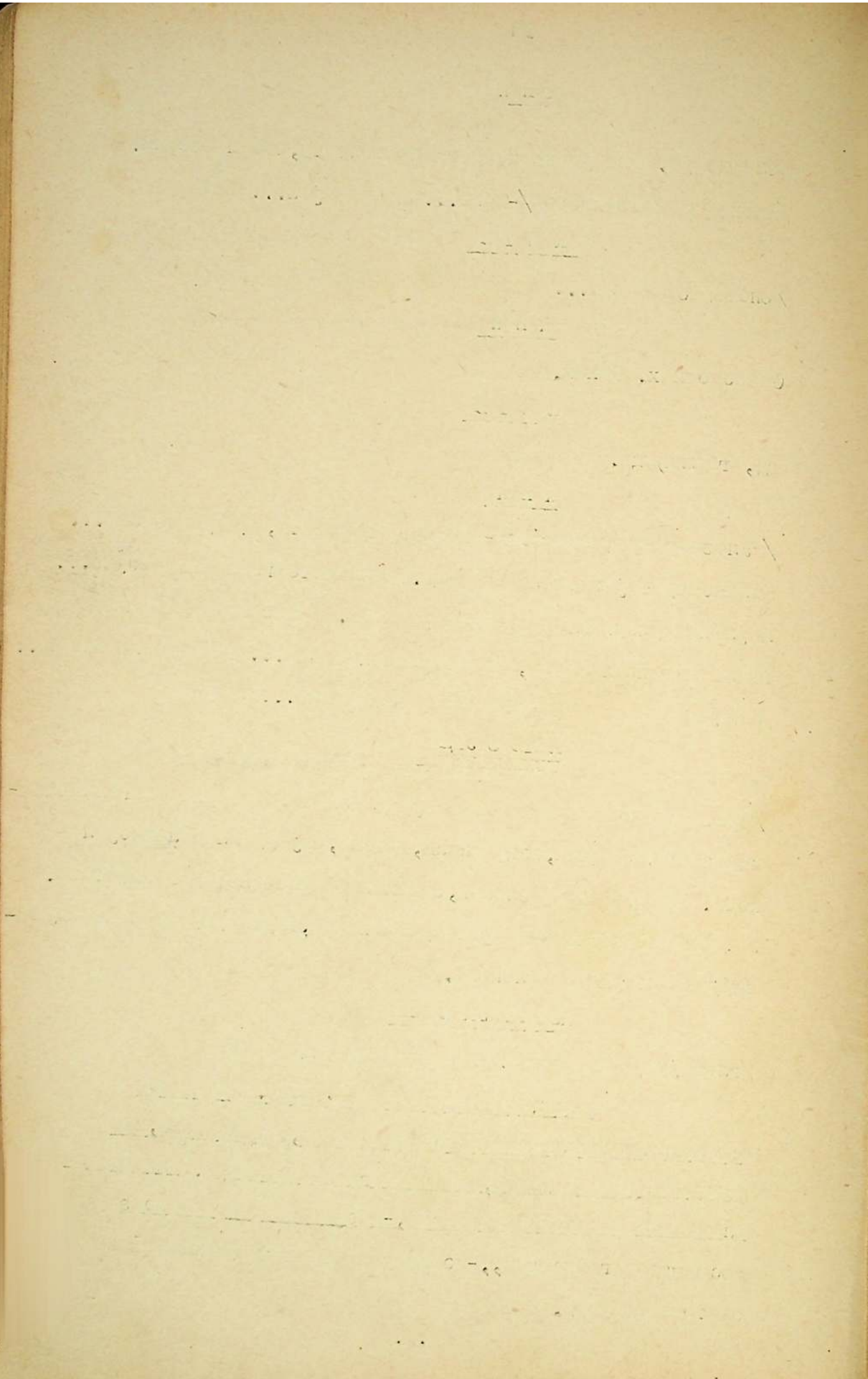
/Врата од коридора се отварају улази Кети у кратким гимнастичким панталоницама, поцрвенела, свежа, сија у младалачкој лепоти. Сва је жар и пламен, задихана и уморена од гимнастике. У себи има нешто као еротичку шампањца, груди јој се лепо оцртавају на кошуљи од фланела./

ХОФЕНРАЈХ И АНА

/гледају је са дивљашем и одушевљашем/

Ситуација је заиста критична. У ту обу

озбиљности увукло се једно младо тело, готово коло, као нека девојке са плажа, али кога гари из радије. Гимнастичко фланелско и кратко панталона, - која је право одело за двориште и гимнастику, - овде у наставничкој соби изазива за трен забуну/.

К Е Т И

Добар да, госпођице разредна. Љубим руку, госпођине директоре.

КОФЕРАЖ

Реците Зајди... Како то долазите овамо, у наставничку собу?

К Е Т И

Ја, молим... /уплашено се загледа од горе до доле/

КОФЕРАЖ

То одјело можете да носите само на часу гимнастике... Али овде - није му место...

К Е Т И

Опростите... Али госпођица ми је наредила да дођем овамо.....

А Н А

/нестрпљиво/ Да, да... Али сада иди и обуци нешто....

КОФЕРАЖ

И чим се обучеш, одмах се врати. Разумеш?

К Е Т И

Да, госпођине директоре... Разумеш. - /брзо одлази/.

А Н А

/неугодно јој/ Извините, госпођине директоре. Ја сам крива. Чак и не помислих да је у гимнастичком костиму.

КОФЕРАЖ

/Још увек гледа на врата/ Колико година има та девојка?

А Н А

Осамнаест.

КОФЕРАЖ

"Изгледа да се живот не придржава школског календара. Мало се пожурио.

А Н А

/Зачуђено / Пожурио се?

КОФЕРАЖ

оружья

КОФЕРАЖ

Разуме се. Ако би се све то догодило две недеље касније после матуре - не би смо гледали овако на ствар.... Питање је: "имамо ли право да будемо много строги у пресуди...."

а н а

Малочас сте говорили о највећој строгости. Сада, одједном, пресуђујете случај много лакше...

КОФЕРАЖ

Зато што сам видео правог кривца... А то објашњава много што шта.

а н а

/С горчином/ Чудно, како добро разумете једно младо девојче..

КОФЕРАЖ

"Неправедни сте према мени... На ту ствар ја не гледам очима мушкарца... То се не би слагало са мојим положајем. И да избегнем сваку сумњу, уступавам искључиво вама тај случај."

а н а

/Хладно/ Ни говора о томе.

КОФЕРАЖ

Зашто?

а н а

Та ми је област са свим туђа.

КОФЕРАЖ

Али ви сте наставница.

а н а

У том погледу, - ни сам. /Тихо/ У свом личном животу увек сам избегавала тај проблем. Нећу да рупим спокојство, рад и дисциплину, који су ме одржали у школи... /са тешком муком/ јер сам и ја још увек права ученица... и не разумем ту младу жену.

From

Kenyon

КОФЕПРАЖ

Младу жену?

А Н А

Да, једна млада жена седи у мом разреду... У трећем реду лево...
А ја, која седим за катедром.../изиђе из собе/- Не, не....
Разумѐјте ме ипак... Ако безусловно хоћете ту ствар да поверите
некој жени, онда је поверите госпођици Вимер, го сподине ди-
ректоре... *деј. сутра*

КОФЕПРАЖ

Немогуће, го сподница Вимер би просто разорила један млад
живот... Она би се осветила за 30 година пачи... Ипак ну
обрати сам да испитан. -

К Е Т И З А Ј Д Л

/ дође сада обучена у наставничку собу/ Изволте, го сподине
директоре.

КОФЕПРАЖ

/мери је погледом/ Тако је добро.. Сад већ можемо да разго-
варамо.

К Е Т И

Молим, го сподине директоре....

КОФЕПРАЖ

Ти си, дакле, Кети Зајдл... *Ј.* О сѐм разред "е"... Трећи рѐд...

К Е Т И

Ја, молим....

КОФЕПРАЖ

Ја сам те, ако се не варам, ових дана испитивао...

К Е Т И

Јесте, 6 тридесетогодишњем рату... Утицај Вестфалског мира...

КОФЕРАЖ

Чекат да видим како си одговорила... /Гледа у свој црвени бележник/- Пет...одлично... Заиста, то је за маљење...

К Е Т И

/Зачуђено/ Не, разумем, господине директоре...

КОФЕРАЖ

Тако добра ученица и /прекидајући/- Реци. Зајдл... Ти си већ напунила 18 година.

К Е Т И

Имам већ деветнаест, господине директоре... *Звучи*

КОФЕРАЖ

/изненађен/ Како је то могуће?...

К Е Т И

Због једне дечје болести изгубила сам једну годину...

КОФЕРАЖ

Дакле, деветнаест....

КОФЕРАЖ И АНА

/Измењају значајне погледи/

КОФЕРАЖ

Владање јој је било увек примјерно, зар не?

А Н А

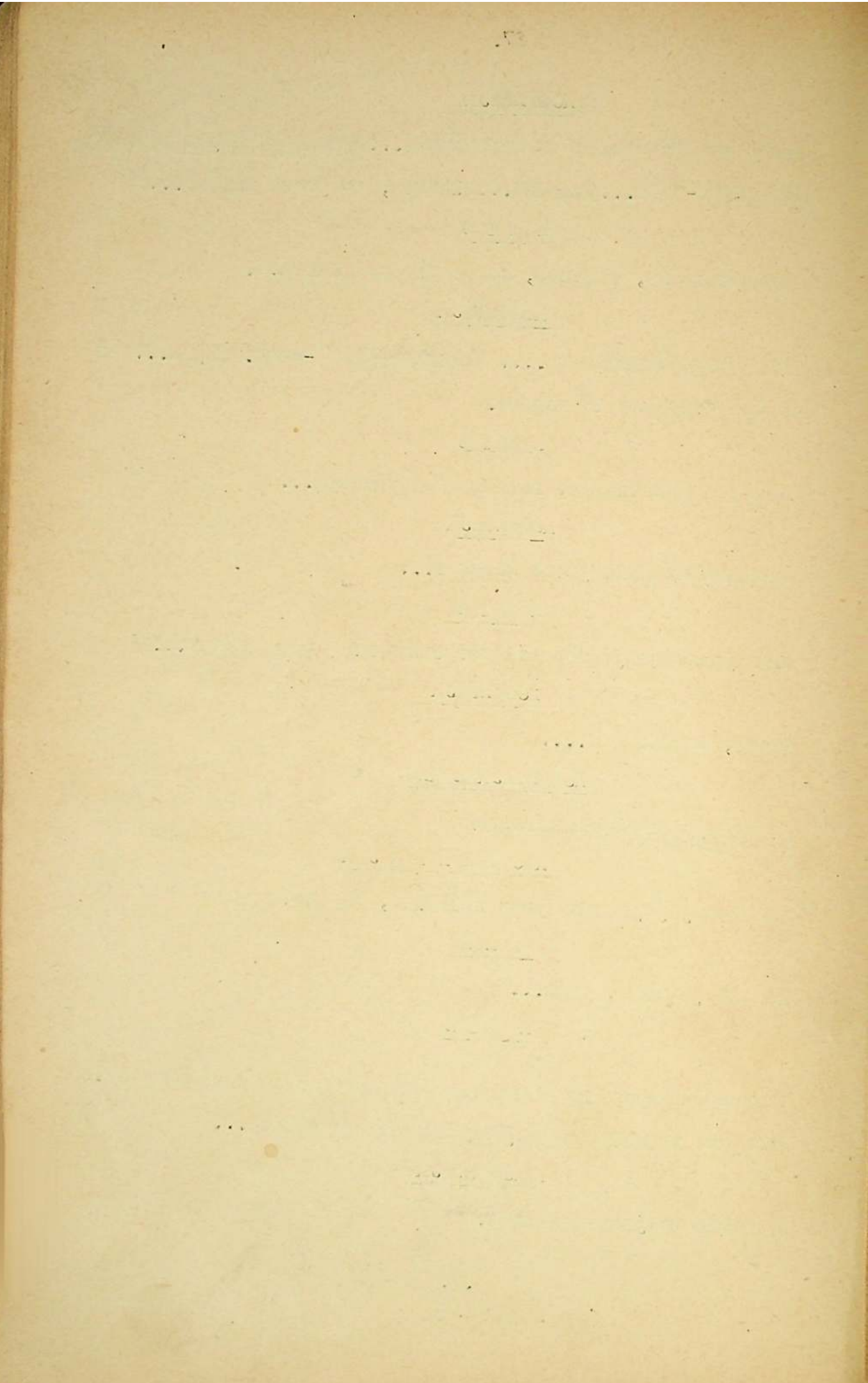
Колико ја знам, увек...

К Е Т И

Госпођа професорка Вимер записала ме једном у дневник зато што сам за време часа јела сендвич са шунком...

КОФЕРАЖ

А зашто си јела сендвиче?

К Е Т И

Била сам гладна, господине директоре...

ХОФЕНРАЈХ /строго/ Зар ни си могла сачекати крај часа... то је непристојно.... Крајње непристојно....

А Н А

Но, слушај сад, Зајдл... Ја те остављам саму себи... Ти си учинила тежак преступ против дисциплине и моралних прописа школе... Своју ситуацију можеш поправити само ако пред господином директором искрено признаш.

К Е Т И

Молим, ја...

А Н А

Не прекидај ме... Сабери се... и Истину... Сушту истину... /Хофенрајху/- С вашим допуштењем, господине директоре, ја сад одлазим.../Оде кроз врата од коридора/

/Тренутак пауза/

ХОФЕНРАЈХ

/Мери девојче/ Приђи ближе, Зајдл...

(Сувише озбиљно и несвесно)

К Е Т И

/Коракне/ Молим...

ХОФЕНРАЈХ

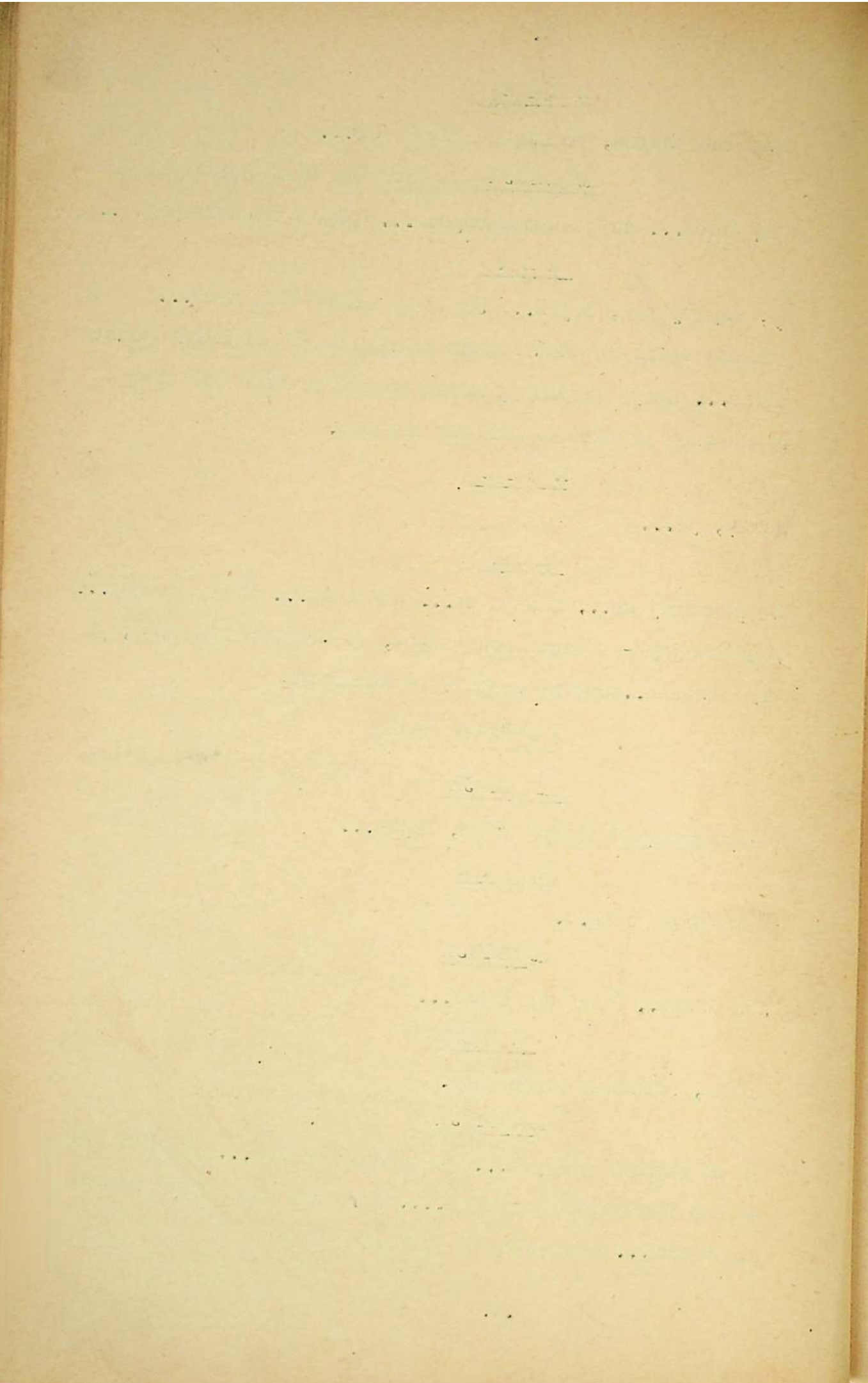
Још ближе... Овде код стола...

К Е Т И

Молим, господине директоре.

ХОФЕНРАЈХ

Ти си одрасла девојче... Деветнаест година... Говорим с тобом не као професор с ученицом.... Него као што судија говори са оптуженим... Осећаш ли се кривом?

К Е Т И

/Зачуђено/ Јад молим?... Зашто?

КОФЕРАЖ

Дакле, ти не знаш, зашто сам те позвао?

К Е Т И

Немам појма...

КОФЕРАЖ

Размисли, сети се мало.....

К Е Т И

Све време мислим о томе....

КОФЕРАЖ

Гледај ме у очи... И каки отворено. Јеси ли последњих дана урадила нешто што би било недостојно тебе?

К Е Т И

/Немо обори главу/

КОФЕРАЖ

Видиш.... Не усуђујеш се да ми гледаш (право) у очи.... Дакле, знаш зашто си бивде?

К Е Т И

Знам.

КОФЕРАЖ

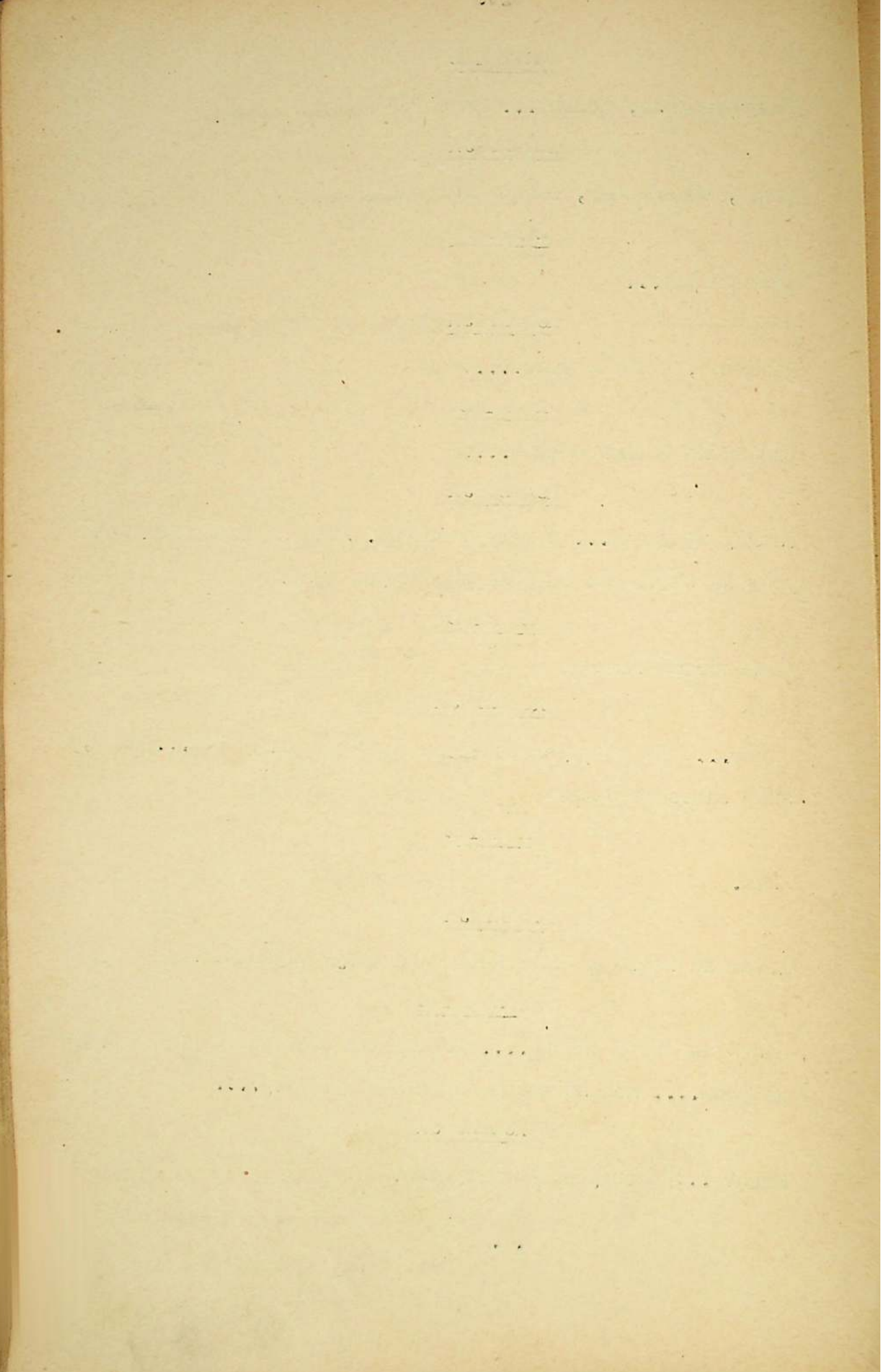
Можеш ли нешто да ми изнесеш као своје оправдање?

К Е Т И

Била сам много уморна.... Морала сам тако много пред матуру да учим.... Морала сам да припалим цигарету....

КОФЕРАЖ

Како? ...Признајеш да си пушила?

К Е Т И

Разуме се... А зар нисам због тога овамо позвана?

КОФЕРАЖ

Због цигарете?... Да је само то.... Одавно ја знам, да ви девојке кришом пушите.

К Е Т И

Онда не знам, господине директоре, шта желите...

КОФЕРАЖ

Чини ми се, Зајдл, да сам те слабо оценио... Ти се много вешто браниш. колико знам, твоји су родитељи imuћни?

К Е Т И

Прилично...

КОФЕРАЖ

Вероватно намераваш да се скоро удаш?

К Е Т И

Моја мати би хтела...

КОФЕРАЖ

Видиш, онда ти матура управо и није потребна?

К Е Т И

Зашто то кажете, господине директоре?

КОФЕРАЖ

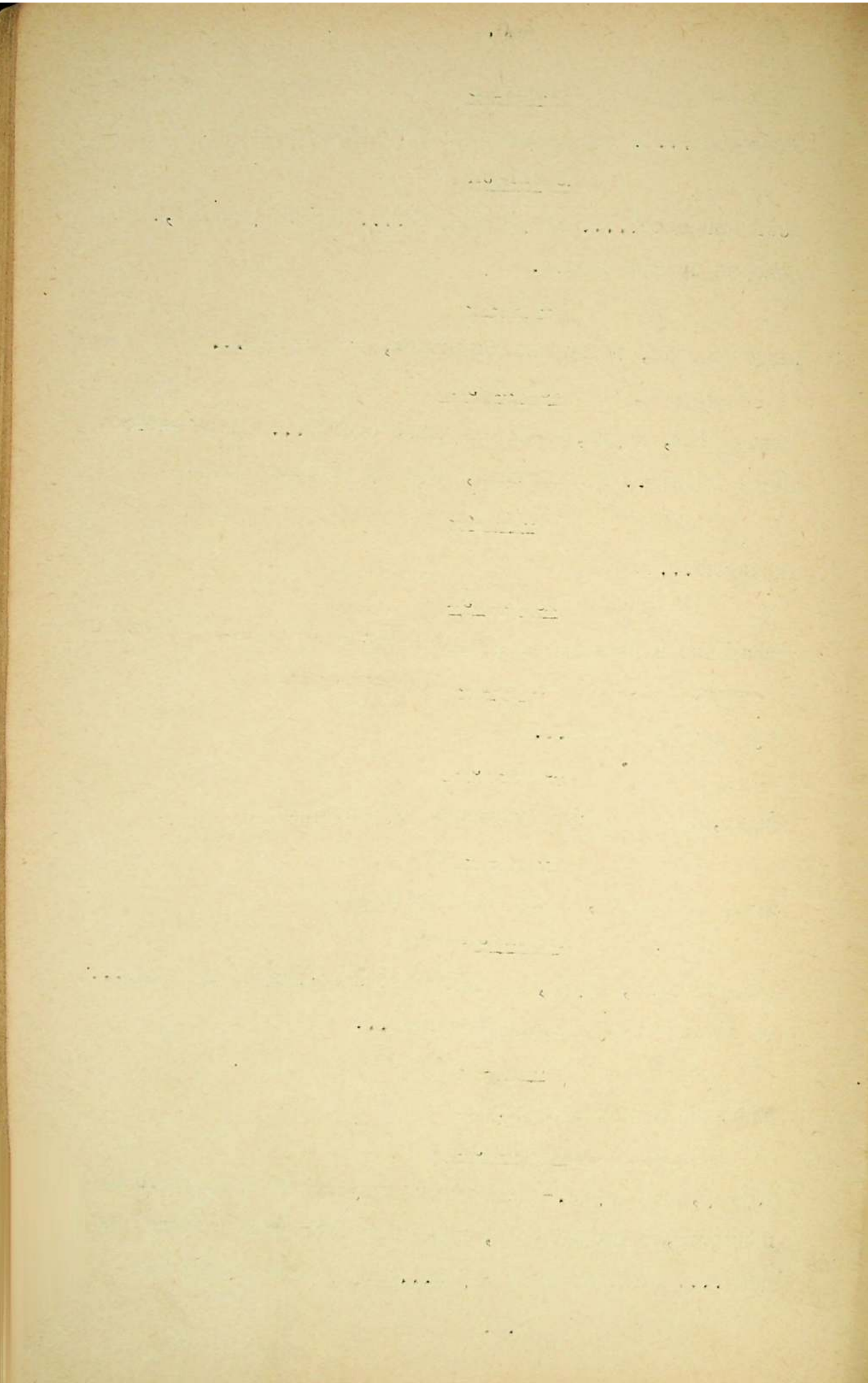
Како би било, Зајдл, да сада драговољно напустите школу... Да се овде пријатељски расанемо...

К Е Т И

Две недеље пред матуру?

КОФЕРАЖ

Слушај, Кети Зајдл, - Ако сад даш изјаву да школу драговољно напустиш, (по својој вољи), онда си од овог часа слободна млада дама.... Госпођица Кети Зајдл... којој немам права да

по стављам инаква питања... Али ако остајеш онда те мбрам
питати.

Н Е Т И

Питајте... Ја то очекујем, господине директоре, да ме
питате...

КОРЕСПОНДЕНТ

А ја бих баш то хтео да избегнем... Разумеј ме, најпосле...
Нећу да говорим о томе... Овде, међу строгим школским зи-
довима. С девојком, која је у овом тренутку моја ученица.

Н Е Т И

Ја то и остајем, господине директоре... Све док не сазнам
ради чега ме оптужујете.

КОРЕСПОНДЕНТ

Онда ми је жао, Зајдл... Примораваш ме.. молим... Је ли ти
познато ово писмо? /Држи писмо пред њом/.

Н Е Т И

Какво је то писмо?

КОРЕСПОНДЕНТ

Добро га погледај....

Н Е Т И

Не разумејем.... Шта је то? Како је дошло овамо? Како је
писмо стигло у ваше руке, господине директоре?

КОРЕСПОНДЕНТ

Питање је: јеси ли ти то писала.... Да или не?

Н Е Т И

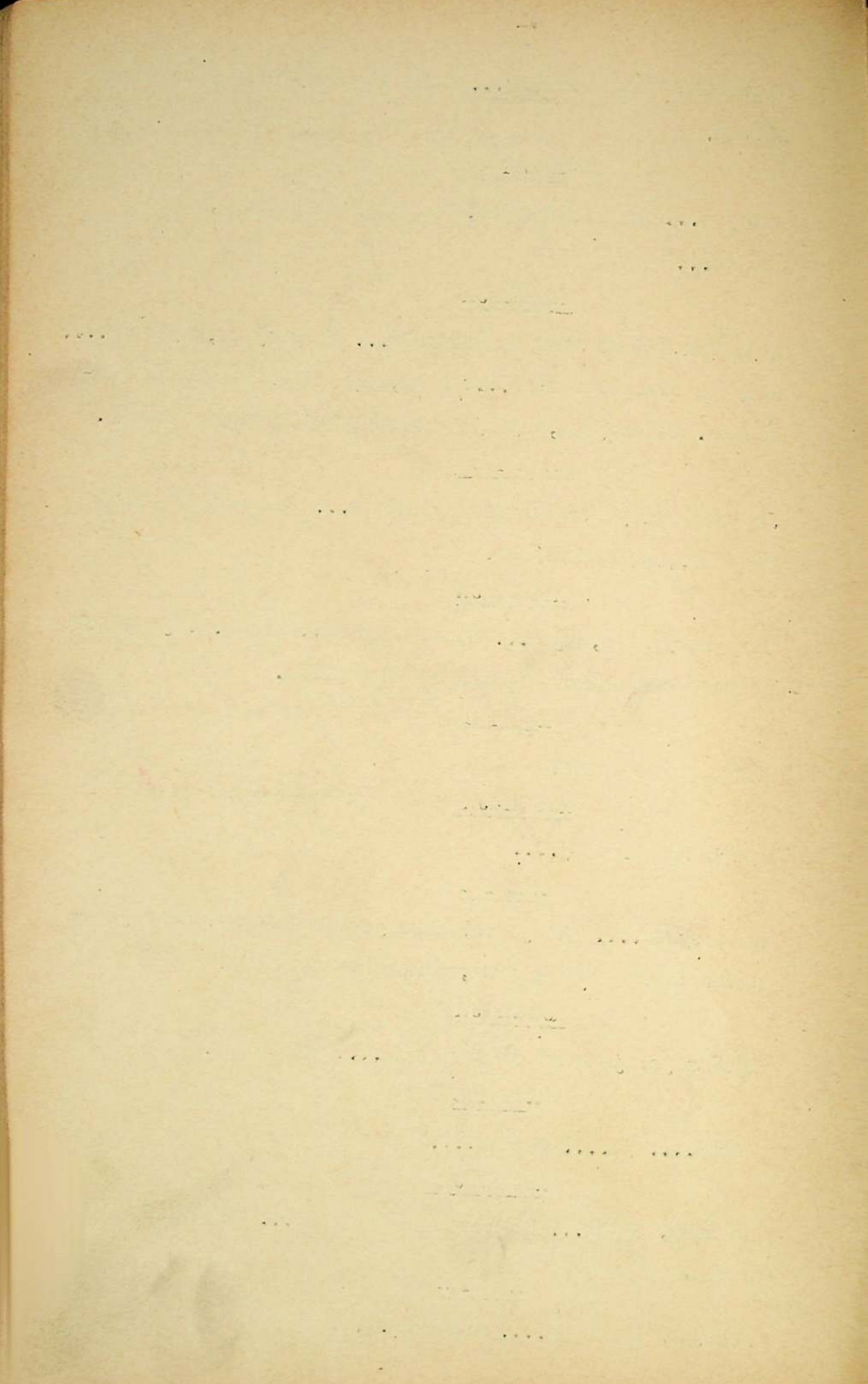
Нисам.... ја.... писала....

КОРЕСПОНДЕНТ

Не лажи, Зајдл... Не лажи тако нешто... Видим ипак да
лежеш.

Н Е Т И

~~Овајно~~ Нисам ја.... написала....

12. КОРЕГРАЈХ

Рукопис се слаже. - Слаже се слово по слово са твојим задатком из латинског....

К Е Т И

Ја то нисам писала.....

КОРЕГРАЈХ

Седи овде. Овде је перо и мастило. Хоћу да ти диктира́м.

К Е Т И

/заплаче/ Господине директоре... Молим вас..... Оставите ме...

Не могу да издржим..../њена глава клоне на сто/

КОРЕГРАЈХ

Писмо је твоје?

К Е Т И

Да.

КОРЕГРАЈХ

/с мало саушећа/ Онда се прибери... Хоћеш чаку воде?....

К Е Т И

/Лица сакривена у црној марамици/ Стиђим се ... Страшно се стиђим.

КОРЕГРАЈХ

/Добродушно/ Веруј ми, Зајдл, и ја... Како се то могло догодити... Ти несрећно створење...

К Е Т И

/тргне се/ Шта то, молим....

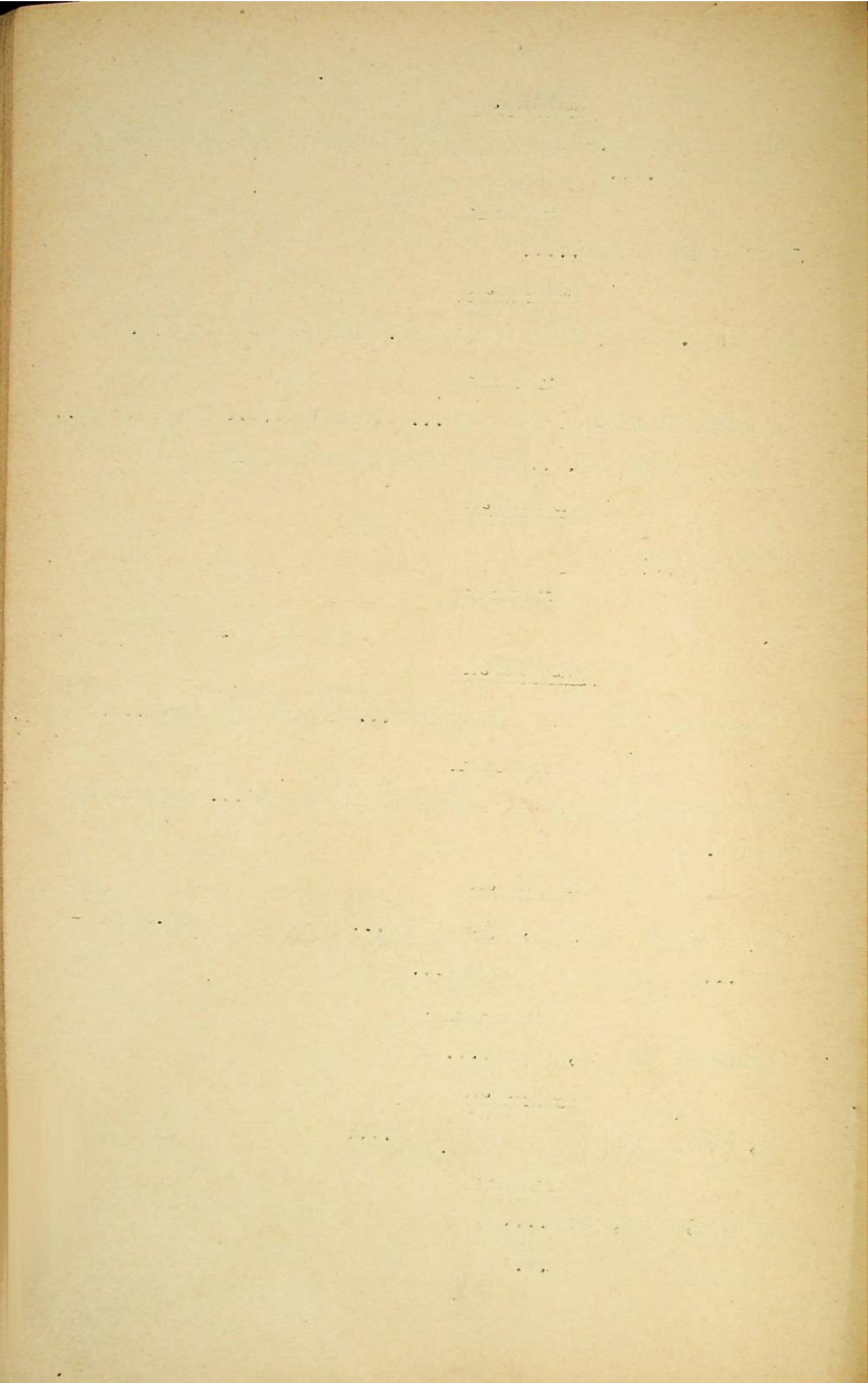
КОРЕГРАЈХ

То, што је написано у овом писму....

К Е Т И

То није, молим, писмо....

./.

КОФЕРАЖ

Него шта је?

К Е Т И

Стилско вежбање.....

КОФЕРАЖ

Лепо стилско вежбање... Где си то научила?

К Е Т И

У школи..... ●

КОФЕРАЖ

Како молим?

К Е Т И

То је поетично писмо неком замишљеном пријатељу. Ова уметничка врста била је у 19 веку веома омиљена...

КОФЕРАЖ

Да знаш историју литературе, то видим.... Онда мораш такође знати, шта је натурализам....

К Е Т И

Емил Зола, рођен 1860....

КОФЕРАЖ

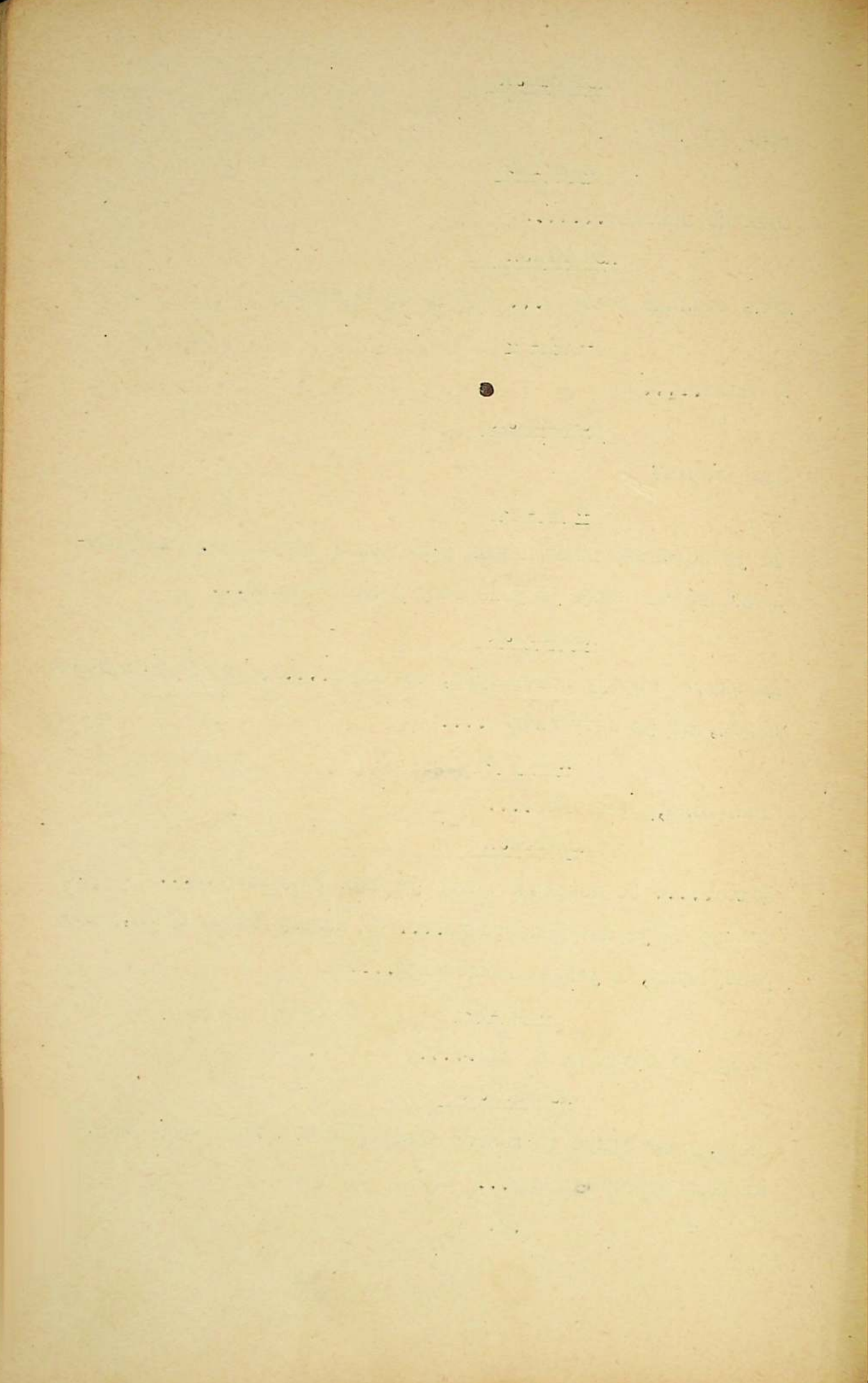
Доста..... То поетично писмо је чист натурализам.... У њему су све идеје натуралистичке.... На излету си се срела, у боровој шуми, с једним господином....

К Е Т И

Нисам се срела ни с ким.....

КОФЕРАЖ

Онда, реци одкуд ти долазе такве мисли? Једно младо девојче не може да их замисли...

К Е Т И Господин директор не познаје младе девојке....

КОФЕШТАЈЛ

Каквим тоном ми то говориш?

К Е Т И

Молим, опростите.... Шта да радим.... У мени је све тако збркано /болно и постиђено/ Најскривеније моје тајне... Речи, које сам писала само за себе... Глупи снови и фантазије.. Све то у рукама једног човека .

КОФЕШТАЈЛ

Ја сам твој директор....

К Е Т И

Ви сада нисте мој директор... Ја се сада стидим више, но да се доиста догодило....

КОФЕШТАЈЛ

А јеси ли у стању да докажеш, да ово писмо није ништа друго до један тако звани младалачки сан....

К Е Т И

/плаче/ Како да то докажем? Док сам у школи, осећам да сам гимназисткиња... Али чим прве кораке учиним у слободу, већ осећам живот. - И живот ме обузима, захвата ме... И тада сам једно са осталим светом.... Осећам са осталима... Сањам се њима.... Тада нисам само ученица осмог "Б" /гетсво-вицули/ Господине директоре, ја сам и човек.

КОФЕШТАЈЛ

Баш ти зато и неверујем. - /Шета се/- То писмо није плод фантазије. У њему осећам пулс истине. -

К Е Т И

Писмо је истинито. Али није истина оно што стоји у њему.
Истина је само /тргне се/ да сам заљубљена....

КОРЕСПОНДЕНТ

Зајдл....

К Е Т И

Ако је љубав злочин, казните ме.... У сновима била сам
хиљаду пута у боровој шуми.... У загрљају човека кога волим ...
Да... Само то.И.ништа више. Али,у томе, ради чега ме окрвљу-
јете ја сам невинна.

КОРЕСПОНДЕНТ

/изненада/ А.... у кога си заљубљена?

К Е Т И

Како можете то да ме питате?

КОРЕСПОНДЕНТ

Не питам из радозналости. Питам у твојем интересу. Дужност
ми је да ти помогнем. Ако ти се заиста догодила несрећа,
можда се све још може поправити

К Е Т И

Кунем се, господине директоре... Верујте ми.. Самном се
ништа није догодило.... /тврдо/ Узалуд питате. О томе не
могу да говорим.

КОРЕСПОНДЕНТ

Онда морам твоје ћутање да узмем као признање. Школа ће из
тога извући конвенције.

К Е Т И

/уплашено/ Какве конвенције?

КОРЕСПОНДЕНТ

/тврдо/ Удалићемо те из школе, Зајдл....

История, - се мана вероване
" - Луко цркви - црквенски инф-
ацији

К Е Т И

/готово плачући/ Хоћете да ме избаците.... Из школе....

КОФЕРАЖ

Ти нас примораваш.

К Е Т И

Боже!... На шта онда да радим?

КОФЕРАЖ

/тврдо/ Да кажем истину... И последњи пут ти дајем прилику.

К Е Т И

/оцајна/ Стављате ми нож под грло.- /Пркосно/. Не, не...

/при тражењу неког излаза, одједном кроз језице/ -Погодите
а сами, ако хоћете баш да знате.

КОФЕРАЖ

/погођен/ Шта ти то говориш?

К Е Т И

/плачући, постиђена, оборених очију/ Неће бити тешко да то
погодите... /језице, молени/ Ако би сте само мало хтели погле-
дати око себе.... Ако не затварате очи.... Само пружите
руку... И тада морате знати... морате осетити да...

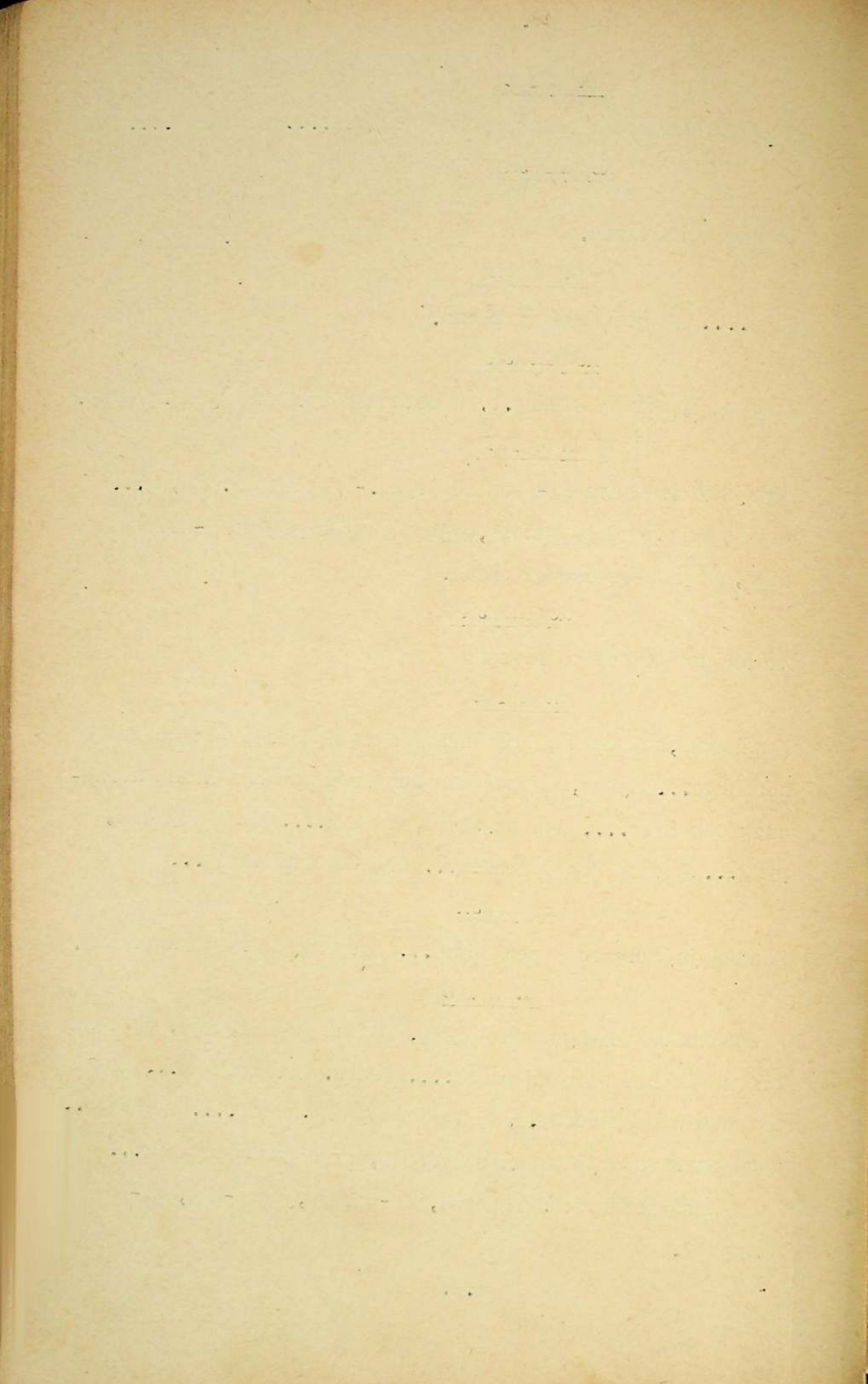
КОФЕРАЖ

/Упада јој строго у реч/ Кутти... Забрањујем ти да наставиш.

К Е Т И

/изрекне се/ Сад је већ доцкан. Ви сте ме натерали, претили
сте да ме истерате из школе.... Молим. Избаците ме... Али
са мном и целу школу. Јер су у овој школи све.... Цео Божи..
цела гимназија је у вас заљубљена, годноцине директоре...

/Из дворишта: "Један-два, три-четири, један-два, три-
четири"/.

ХОФРАЈХ

/У званичном тону, за зеленим столом/ Кети Зајдл.... Иди
 |назад| у свој разред.... О твојој судбини решаваће професорски
 савет....

З А Б Е С А

Handwritten text on a piece of paper, likely a note or letter, written in Cyrillic script. The text is partially obscured by a vertical crease and is difficult to read. The visible fragments appear to be:

Својој судбини
 решавати
 професорски савет

Д Р У Г И Ч И Н

/На дан седнице професорског савета.- У наставничкој соби све је као и иначе. Само што се по особитом реду на зеленом столу види, да ће бити неко саветовање/.-

Д И В У Л А

/Чита новине седећи на својој уобичајеној столици/

Ф Е Н Ц Е

/професор ватрено иде горе-доле гестакулирајући и објашњавајући нешто професору Федери/ Паклић турског стаје 10 динара... Херцеговац стаје 12 динара.... Једна велика кутија хилџи стаје 19 динара... Ето, израчунај и доћи ћеш на то, да ја имам право....

Д И В У Л А

/Гледајући преко овог листа/ Око чега се опет вас двојице препирете?

Ф Е Н Ц

Које су цигарете јефтиније.... Мемфис или моје, које сам пушим?

Д И В У Л А

Ти сам пушим цигарете?

Ф Е Н Ц

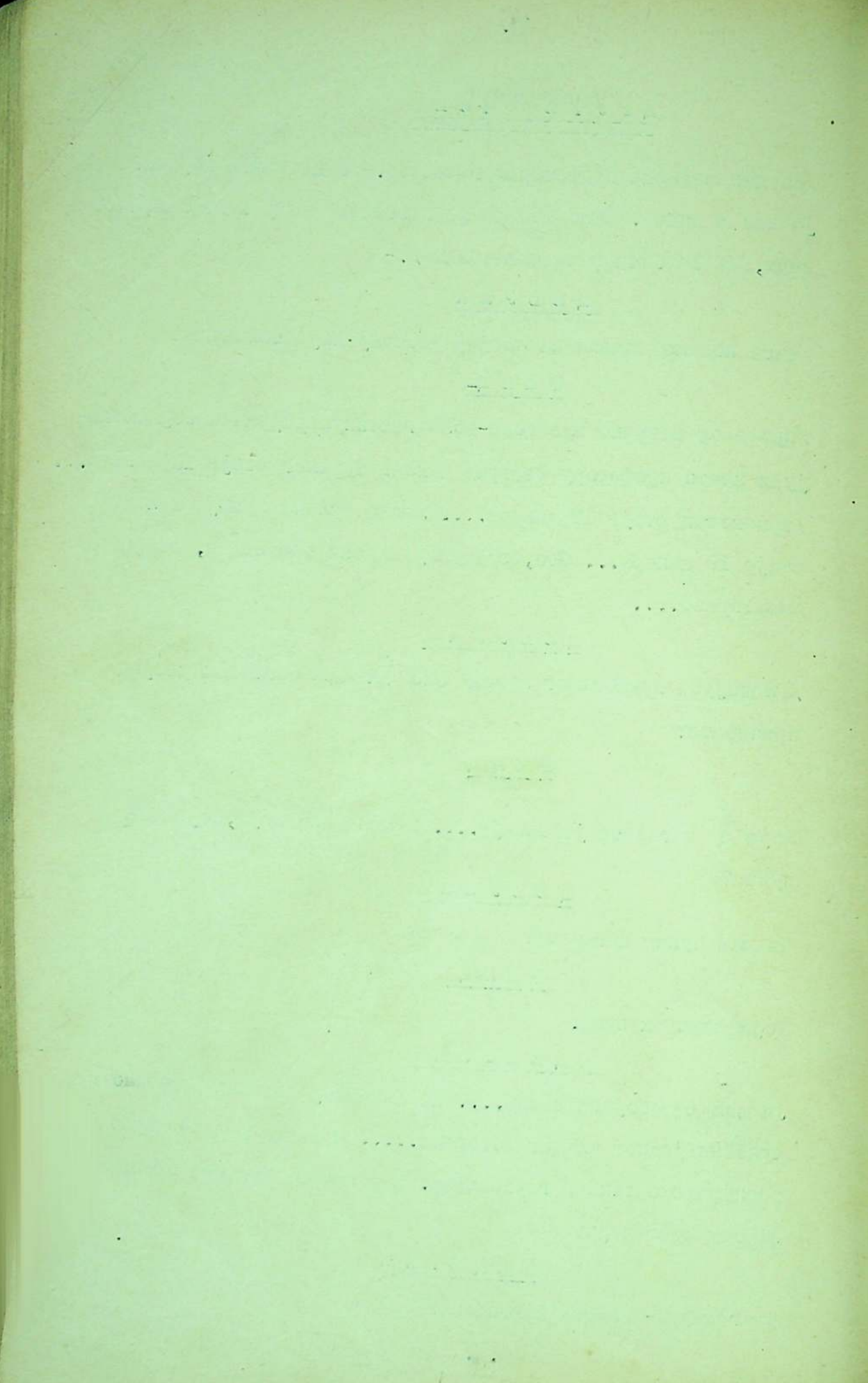
Моја жена их пуни.

Д И В У Л А

Ја вам се обојици дивим.... На данашњој седници решавамо о судбини једног младог створења..... И ви се и даље мирно препирете о таквим глупостима. Зар немате никаква осећања за ову трагедију?

Ф Е Д Е Р А

Трагедију?- /Учини пригодан гост/

ЦИБУЛА

За мене није.... Али за ово сирото девојче, које хоће пред матуру да удаље из школе, јесте.

ЕМА

/Уђе/ Добар дан. Како сте, драги господин професор Цибула?

ЦИБУЛА

/незадржано/ Хвала, зло....

ЕМА

Онда направите неколико слободних вежби. - /Почиње/ Један, два...
Дихните дубоко. Поклоните се дубоко.

ЦИБУЛА

А, да. Да се поклоним?... Не могу... Ех, да сам могао да се
кланјам, одавно би постао инспектор Министарства.

ЕМА

Жалосно што нисте.... Данас би смо могли имати велику
потребу ^м за вама.

ФЕДЕРА

Не разумем, зашто придајете тако велики значај овој ствари..
Искључиће се једна ученица и - то је све. Школа ће и даље
радити...

/Звече кључеви. Из коридора улази Антон/

АНТОН

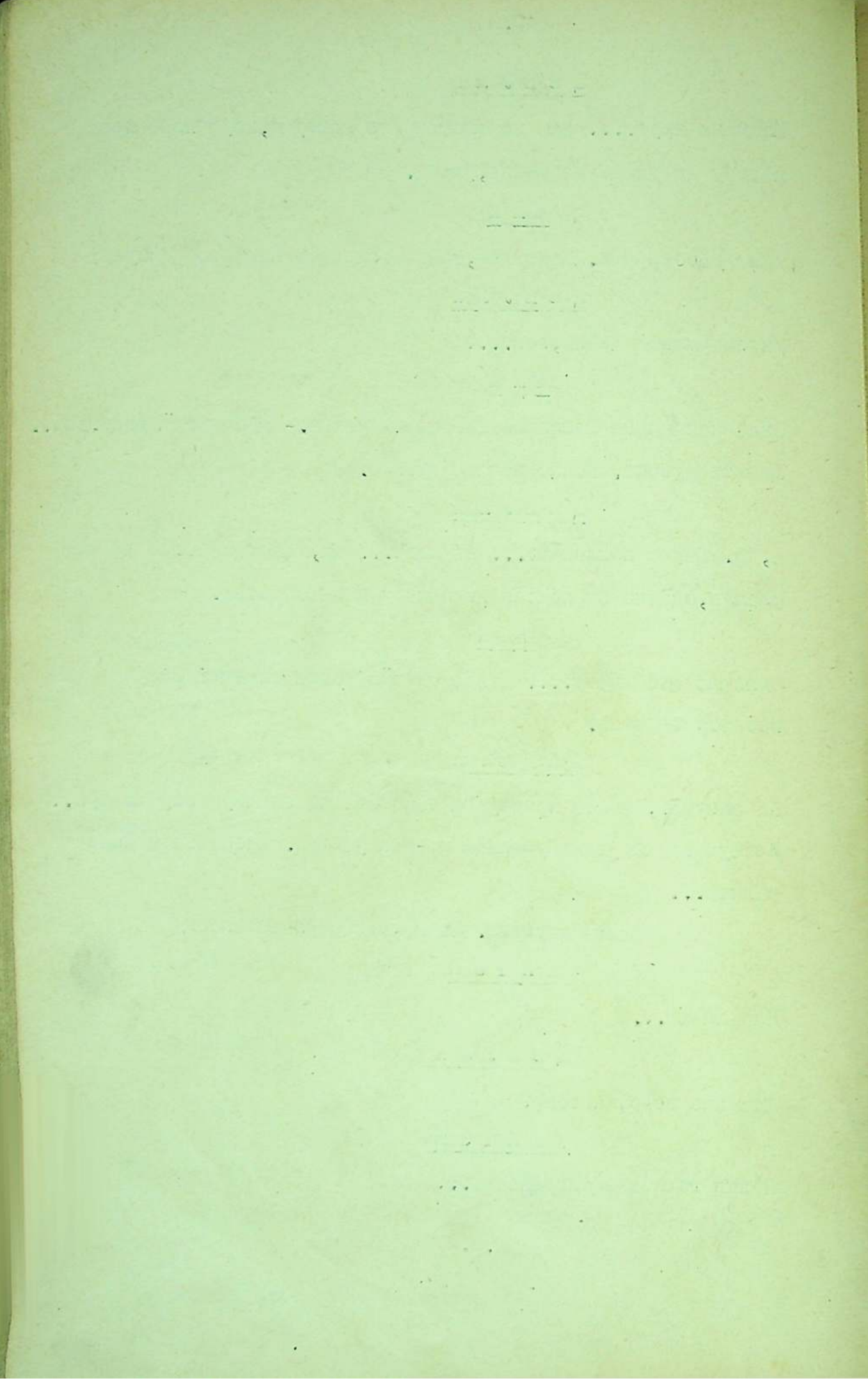
Кланјам се...

ЦИБУЛА

Шта има ново, Антоне?

АНТОН

Позив господина директора...

Ф Е И Ц

/Чита/ На дан 3-ег. ов. месеца, у 12 часова, изванредна седница Професорског савета, по питању Кети Зајдл, ученице VIII "б" разреда.... Добро. Молим. - /потписује/

Ф Е Д Е Р А

Онда- да се иде. У 12 часова сам ту.

Ф Е И Ц

И ја ћу поћи с тобом. -И онако имам час. - /иде/

Ф Е Д Е Р А

А она мешавина дувана, добра?

Ф Е И Ц

/Излазећи/ Прекрасна... Само покушај две и више никада нећеш пушити друго нешто. /Излазе/.

Д И В У Л А

/Гледа за њима/ И ти људи ће данас бити судије.

А Н Т О Н

Ако се не варам- данас ће бити бурна седница. Професорка Вимер дошла је у гимназију као фурија.

Е М А

Фурија?

А Н Т О Н

Тако може човек да је назове... Тако је изгледала...

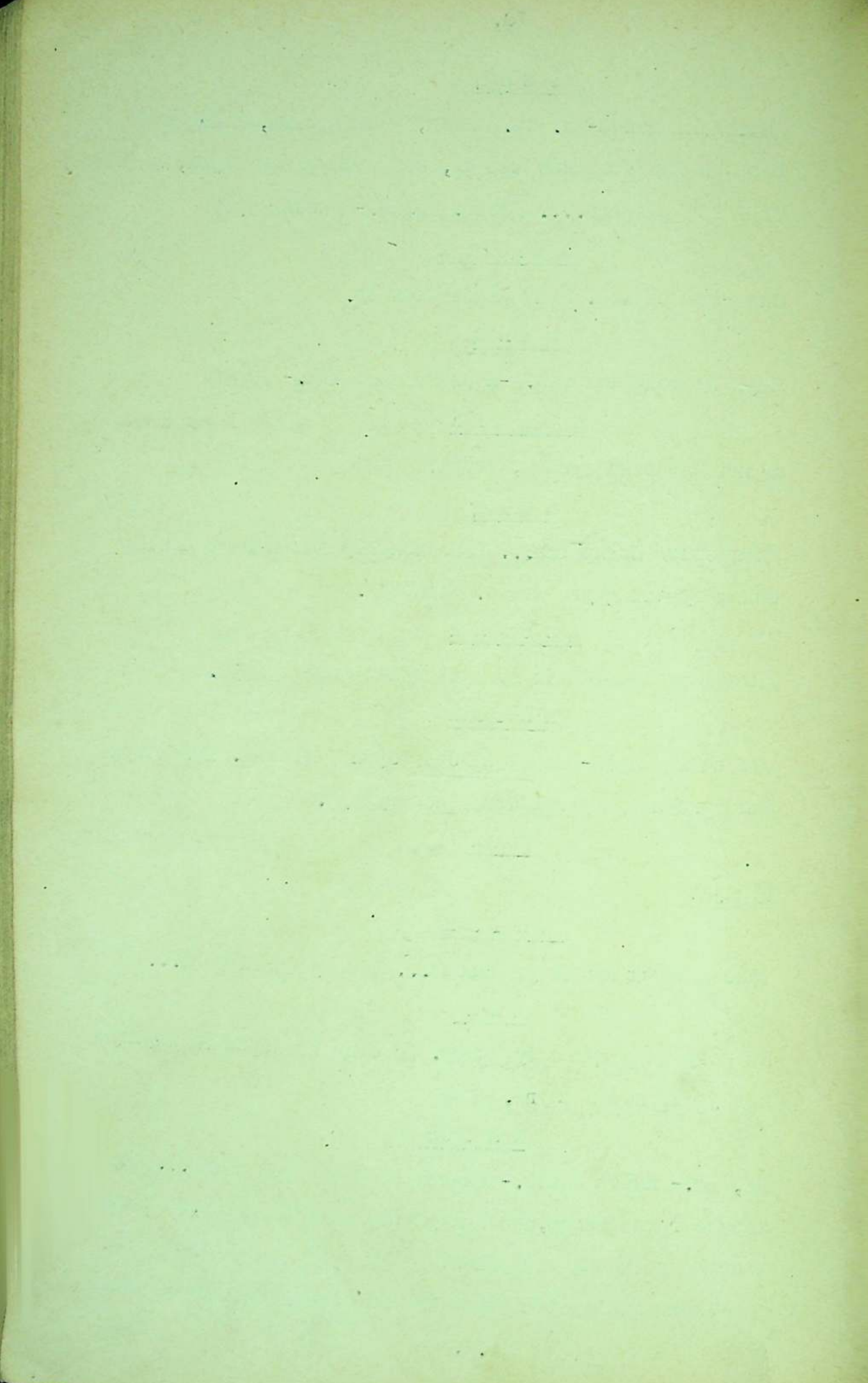
Е М А

Не могу да разумем ту Вимер. Да брља по корпи за хартије кад је то посао слуге.

А Н Т О Н

Да, да. - Имате право. - Свако се меша у туђ посао... Шта би казала госпа Вимер, ако бих ја сео на њено место, за катедру и почео да држим предавање?

/Улази професорка Вимер при последњим антоновим речима/

АНТОН

/Збуњено умукне/

ВИМЕР

/срдито/ Продужи... Зашто ћу тиш?

АНТОН

Ја?

ВИМЕР

Зашто кријеш? Научила сам да слушама како се о мени право говори. Улазим ли у неку ^{уличну} одежу - сви умукну. - /Повлачећи/
Али речи још зује у ваздуху... Као отровне муве...

ЦИВУЛА

Молим, не преувеличавајте... ~~молим~~, седните.

ВИМЕР

/жучно/ Хвала... Много љубазно. - /Пипа столицу/

ЕМА

Зашто пипаш столицу?

ВИМЕР

Рефлексни покрет. Увек седам или на игле или на столице намазане лепилом... То су духовитости омладине. Последњи пут села сам на кутију с тортом....

АНТОН

Ха, ха, ха. Знао сам то.

ВИМЕР

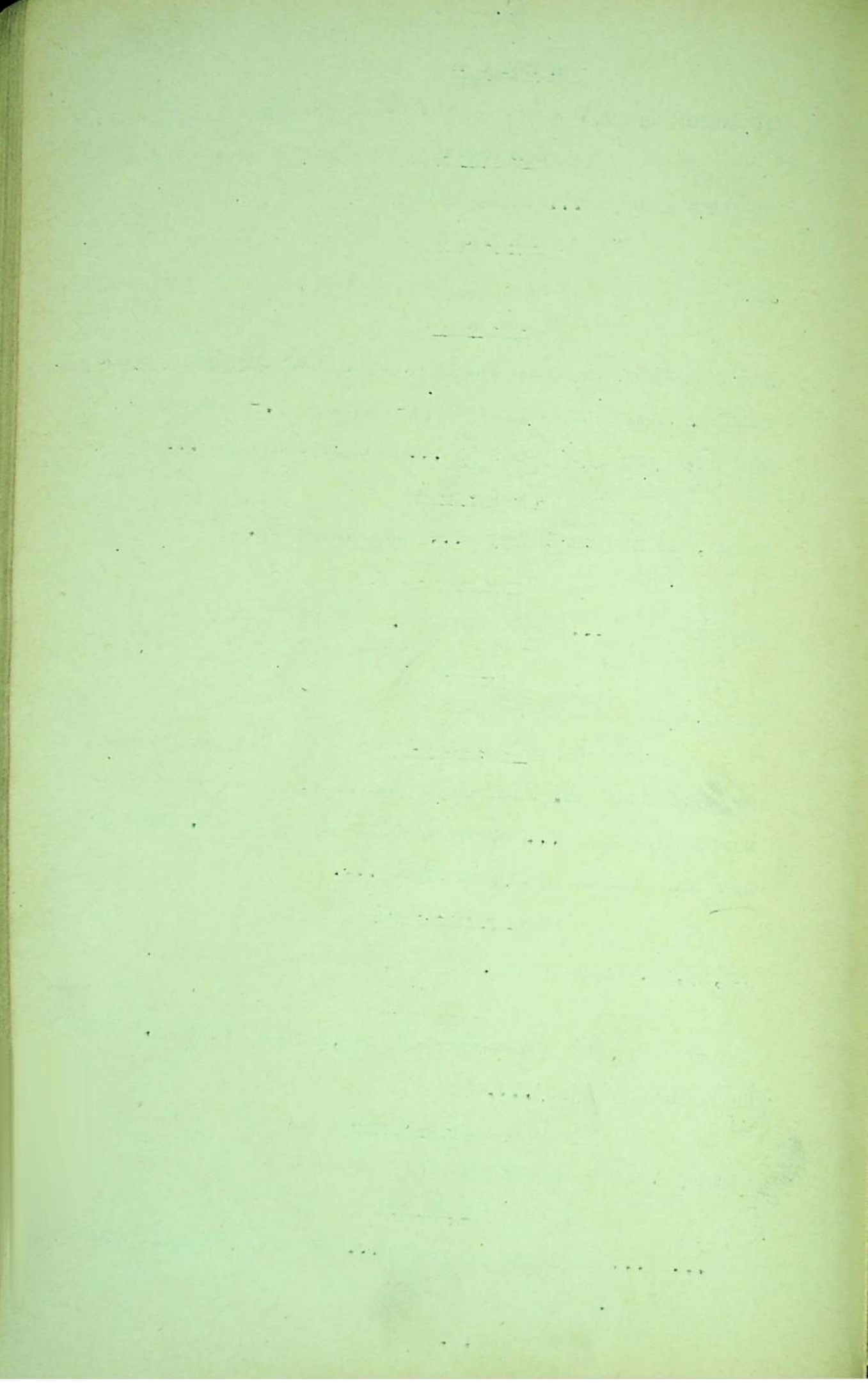
Не цери се, нису је ^{сво време} метнуле на сто, него на столицу. /седне и потскочи/ Ајаој....

ЦИВУЛА

Шта је? Да се нисте уболи?

ВИМЕР

Не... Не... Само сам уобразила... За мене је свака столица непријатељ.

ЦИ В У Л А

Чини ми се, да сав свет убрајате у своје непријатеље. Верујте ми, само једним осмехом све би сте могли да измените. Осмех чини чуда...

ВИМЕР

Осмех је за лепе и младе..... За такве као што је Кети Зајдл..

ЦИ В У Л А

Не верујте све то ^{Свадба} за несрећно девојче. Зацело она има и добрих особина.

АНТОН

И још каквих. Била је моја најуреднија ученица.

ВИМЕР

Твоја ученица?

АНТОН

Редовно је куповала од мене доручак. (Кифле и млеко, без шећера.)

ВИМЕР

Али јој ни то није помогло. - Што се мене тиче, то претерано физичко васпитање узрок је свему. -

ЕМА

Знала сам ја.... /лука прстима/

ВИМЕР

/огорчена је/

ЕМА

Друго од тебе нисам очекивала.

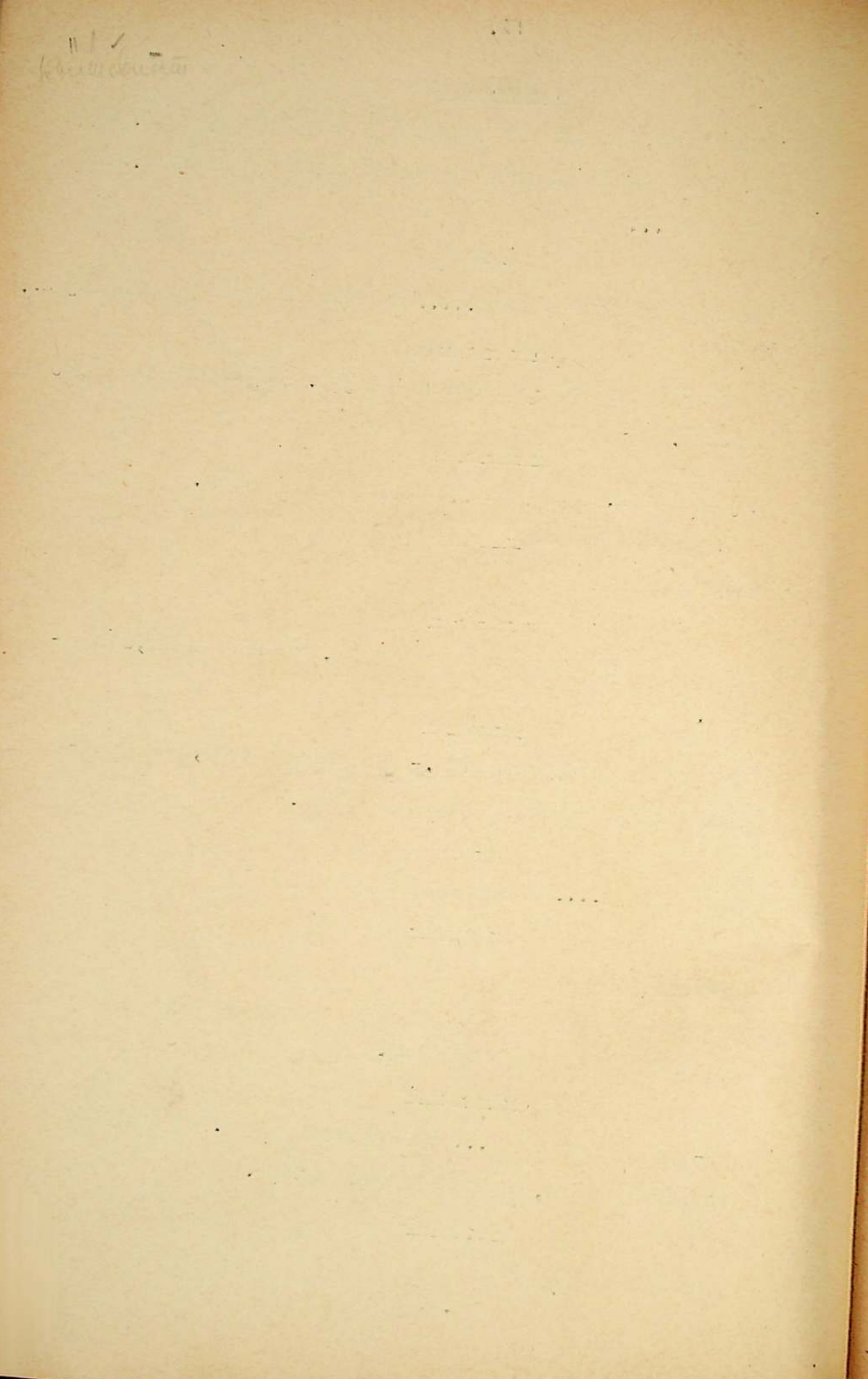
ЦИ В У Л А

/Г-ђице Вимер/ Грешите... Ви сте узрок свему. Од неколико година на овамо, ви учите ученице љубави.

ВИМЕР

/узбуђено/ Ја?

11 / 1 -
K. G. ...

Ц И Б У Л А

Да..... Ви предајете историју књижевности. И једно девојче је то применило практично.

В И М Е Р

/огорчено скаче/ Значи, ја сам бавде покварила морал? Онда ћу да идем.. Ви.. Ви и анђела можете натерати да изиђе из коша...

Ц И Б У Л А

Хајде, хајде.... Ви и анђео... Не љутите се. Да се помиримо. Хоћете ли једну шпенџлу?

В И М Е Р

Од вас, ни иглу нећу.- /по мушки притеже појас на мантилу за једну рупицу/ Част ми је, господине Цибула... Опет ћемо се видети на седници/увређено изиђе/.

Ц И Б У Л А

Јадна жена. Увек је на своју руку.

КОФЕРАЖ

/Улази кроз тајацирана врата/ Сервус, Цибула.. Добар дан, госпођице колега... Хоћу да говорим с вама... Случај, који се данас претреса на седници, има и своју физичку страну.

Е М А

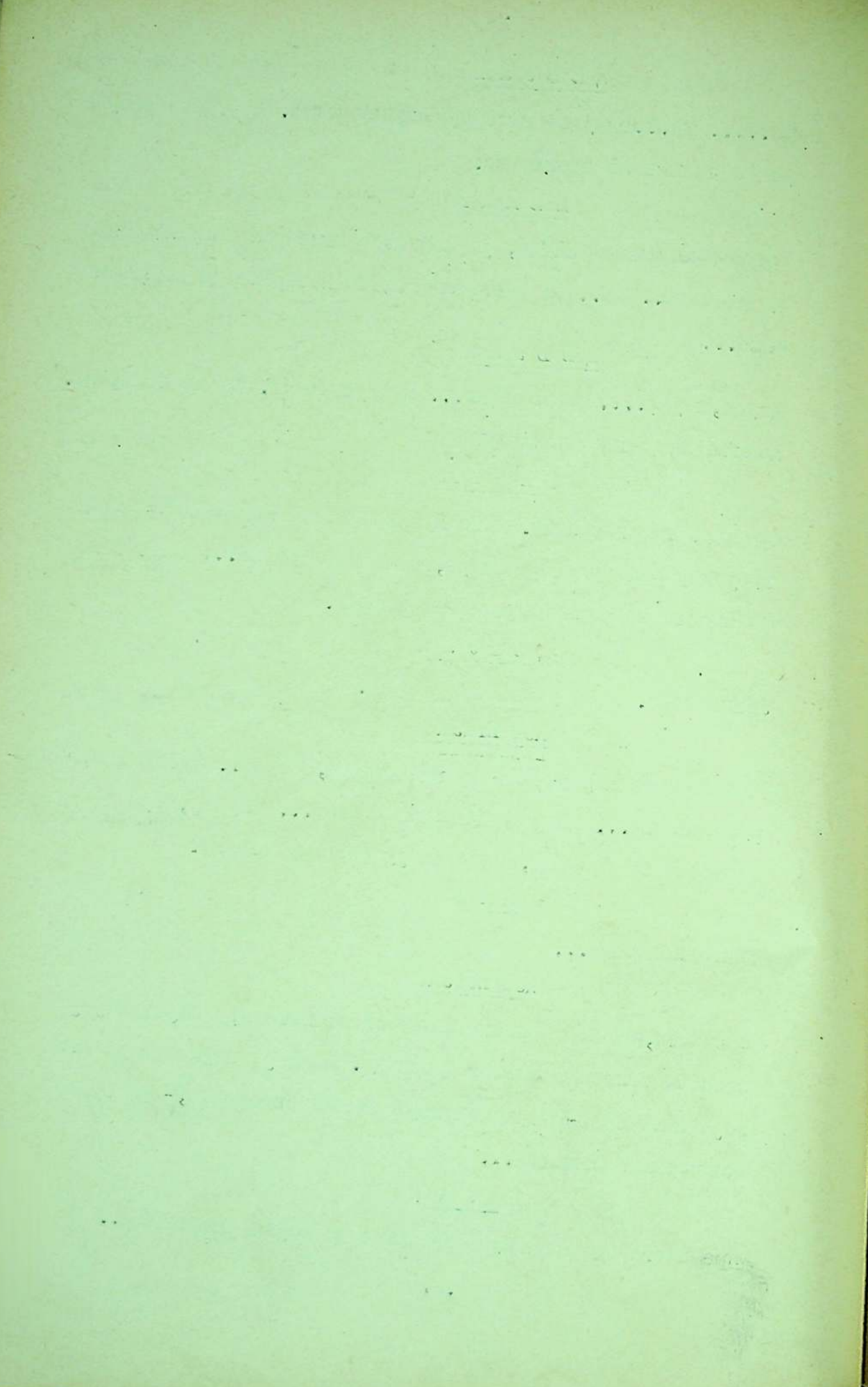
Природна ствар...

КОФЕРАЖ

И ви сте, као наставница физичког васпитања, у најтежијој вези са телесним животом ученица. Вама је најлакше да ствар објасните тако мада чак није сасвим оправдано, да буде човечански схваћена...

Е М А

Пре свега ово последње се слаже са мојим схватањима.. Школа

из учи... Ученице... Али ја знам да су оне већ и жене... Жене, којима је живот већ доделио велики задатак.

КОФЕНРАЈХ

Видећемо... /Еми/ Предавања се већ завршавају... Накажите Ана Мате да задржи ученице које треба да испишамо.

Е м а

О, молим, господине директоре... Ја ћу довести сведоке... Довиђења. -/оде/

ЦИБУЛА

/Гледа за њом/ Она ће да доведе "сведоке". То ће бити читав судски процес.

КОФЕНРАЈХ

Бојим се, да се и овај процес неће завршити откривањем истине, као и сви остали процеси.

ЦИБУЛА

Ту није у питању истина, него да спасемо то девојче.. Да изиђе часно испод оптужбе.

КОФЕНРАЈХ

/брзо, поверљиво, пријатељски/ Цибула. Знаш да је девојче невино.

ЦИБУЛА

Откуд знаш?

КОФЕНРАЈХ

/наивно/ Она ми је сама све признала.

ЦИБУЛА

/с финим осмехом/ То је већ друго... Чим је признало, онда је то зацело истина....

КОФЕНРАЈХ

Зашто ми се тако лукаво потсмеваш?

ЦИБУЛА

Јер те волим, јер си поштен човек... Онај који верује у честитост и сам је честит.

КОРЕПРАЈК

/уздихне/ У то нисам много сигуран.

ЦИБУЛА

Ех, шта ти је?... Говори... Од синџи примећујем, да те нешто мучи...

КОРЕПРАЈК

Рђаво сам ноћас спавао... Тај ме случај растројис мало...
[Обећам, да улазим у опасну сферу.] Кажи, Цибула.. Ти си
увек предавао ученицама?

ЦИБУЛА

Највише њима.

КОРЕПРАЈК

И никад те није мучила савест.

ЦИБУЛА

Никада... Спокојно сам их посматрао. И никада нисам забора-
вљао на своју професију.

КОРЕПРАЈК

Имао си ученице ^{које су биле} заљубљене у тебе?

ЦИБУЛА

/грудно/ Туцета... Чак и ове године. То само доказује да сам
добар професор.

КОРЕПРАЈК

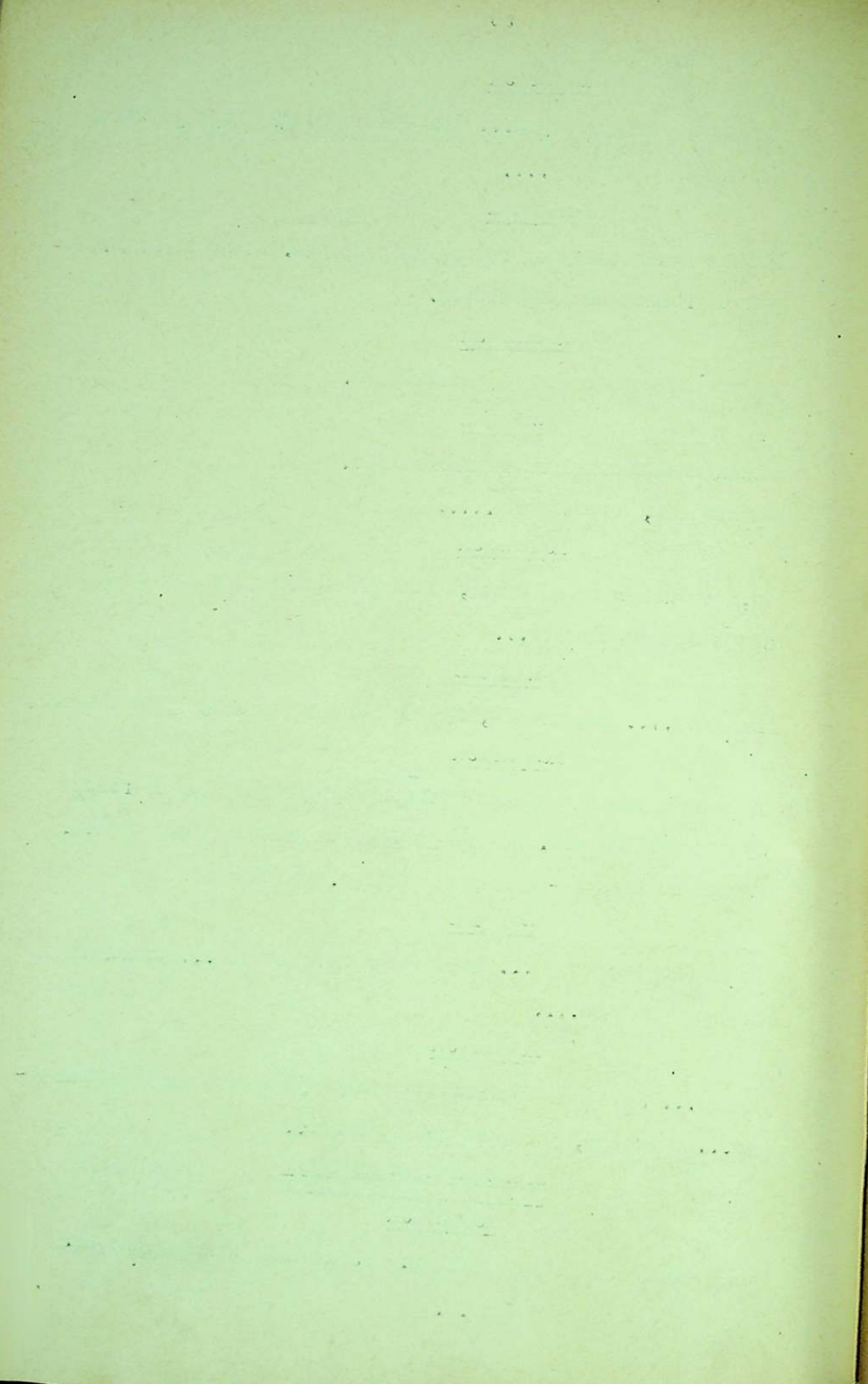
Онда ми кажи, драги Цибула, зашто

К Е Т И З А Ј Д Л

/Улази из коридора/

К Е Т И

Молим вас, госпо сине директоре...

АНТОН

/Улази/ Изволте, го сподине директоре...

КОМЕНТАР

Одведи Кети Зајди у малу собу до библиотеке. За време одмора не сме ни с ким говорити. - Стојајеш поред ње док не почне седница.

КЕТИ

Го сподине директоре, молим. Ја нисам хапсеник... Зашто хоћете да ме чувате?

КОМЕНТАР

У том опасном положају нећу да те оставим саму. - /озбиљно/
Зајди, ^{чму}разумеј најпосле. Хоћу да ти помогнем. Имај вере у мене.

КЕТИ

/дуго, занесено га гледа/ Хвала, господине директоре.

КОМЕНТАР

/опет суво/ А сада - одлази.

АНТОН

Хајде, го спојице.... Не бој се. Неће се догодити ништа рђаво.
/Тресући кључевима спроводи Зајди напоље/.

ЦИВУЛА

/Гледа за њима/ Тресе кључевима као надзорник затвора.
^{званично}Откуд та официјелна строгост? Зар се толико бојиш тог девојчета?

КОМЕНТАР

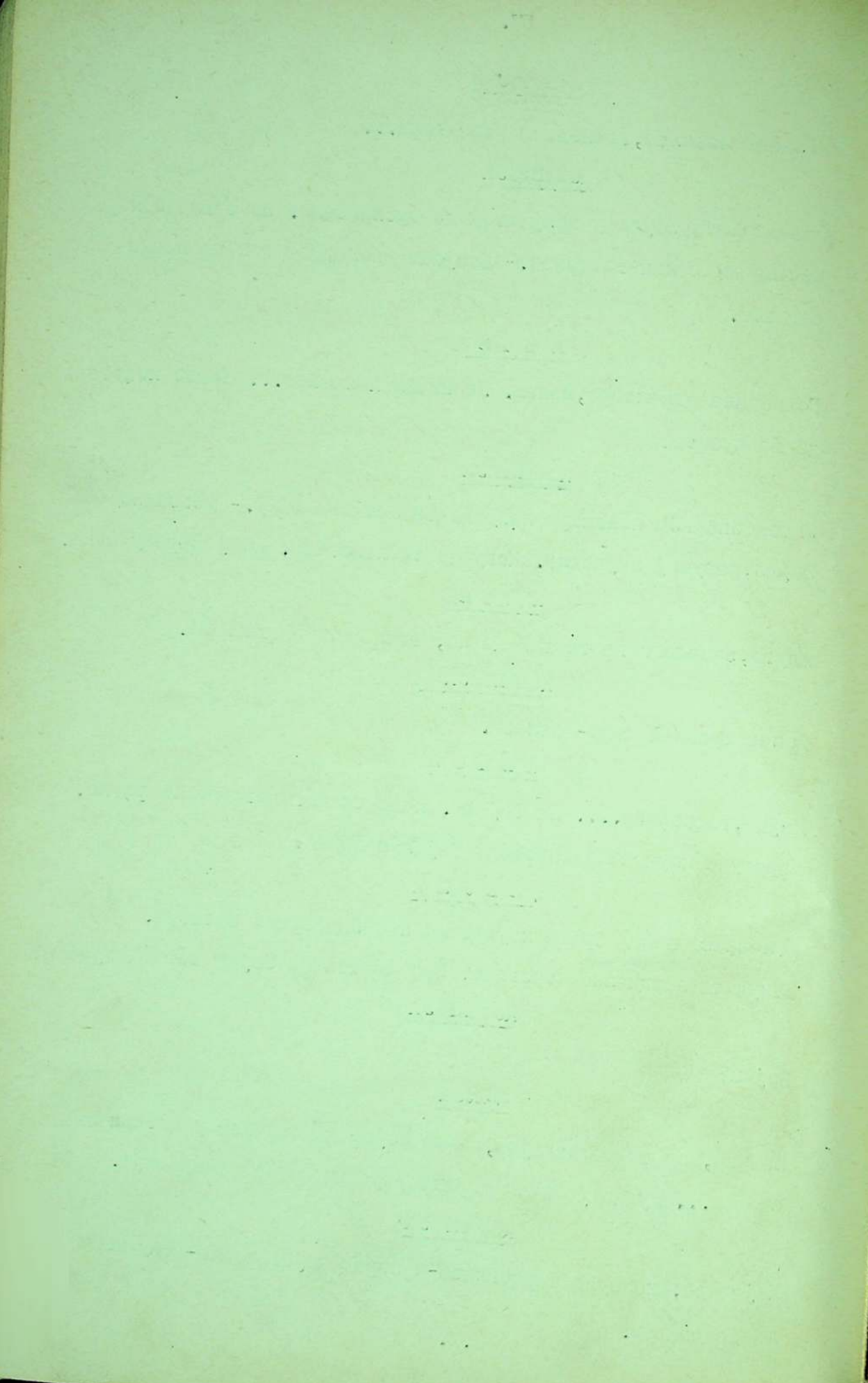
Бојим?

ЦИВУЛА

Извини, али ти се издајеш, да ~~се~~ бојиш да останеш у четири ока са њом... Мучно је бити директор једне женске гимназије.

КОМЕНТАР

[Хајде де,] ако буде тврдоглава - и поред најбоље вје-нећу моћи да је спасем.

58
ЦИВУЛА

/радосно/ Значи, желиш да је опасеш?

КОСМІРАЈК

Разуме се... Јер и да казњимо девојче, нећемо моћи казнити човека, који је изазвао да напише писмо.

ЦИВУЛА

Човека?

КОСМІРАЈК

Разуме се... Јер не могу да казне мижкапромене које се смелка кроз отворен прозор... Планине... Шуму... Све ту бујну природу, која је узрок тој силној и милој младалачкој љубави.

Др. ШВИЦЛЕР /улази из коридора/

Добар дан. Част ми је... Како сте, господине директоре?

КОСМІРАЈК

Радујем се, што се видимо пре седнице... што можемо да измењамо мишљења....

ШВИЦЛЕР

Ја ћу учинити све што је могуће, како би гимназија без потре- са могла да уђе у нов школски период.

ЦИВУЛА

У нов школски период?

ШВИЦЛЕР

Разуме се. С обзиром на будућност- тражићу сигурне гаранције. Примерна строгост за сваку дисциплинску грешку. Да се отср- ни и уништи свака појава против морала.

ЦИВУЛА

Онда је све у реду. Остаје само желиш да изаберемо начин смртне казне. Да обесимо девојче? Или да га искључимо? Ја предлажем да га распнемо и да га закујемо на школска врата.

ШИНДЛЕР

Са мном се измотаваш?

ЦИБУЛА

Не могу да ^{ше} слушам твоје изразе. Крв ми јурне у главу. Мора бити да те жена код куће много грди.

ШИНДЛЕР

Како?

ЦИБУЛА

Посматрао сам и запазио, да наставници, који су код куће под женином папучом, обде, у школи, показују своју енергију.

ХОРЕПРАЈК

Цибула, молим те. Не постављај ствари, на личну основу.

ШИНДЛЕР

Хвала, што ме узимате у заштиту, господине директоре... Али мени ваше заштите не треба. - Такви напади мене не тингирају. Признајем да је жена строга према мени.. Али и ја сам строг према њој. Код нас строгост проистиче из различе погледа и убеђења.

ЦИБУЛА

Ја ^{оћек} пак мислим да је то од камена у жучи.

ШИНДЛЕР

На то ^{нећу} да ти одговорим...

Др. АНА МАТЕ /улази/АНА

Господине Шиндлер. Тражи вас отац једне девојчице...

ШИНДЛЕР

Отац?.. Знам. - /подмењиво/ - Не знају математику, а хоће да ме умилостиве. Пардон.. Баш сам сад у одговарајућем расположењу. - /брзо одлази/

ЦИБУЛА

/гледа за њим/ Кад гледам тога Шиндлера, малим Питагору...

КОФЕРАЖ

Тако сам и мислио. Тај посао неће проћи олако... Драга коле-
гинице, ви једино можете да помогнете... Ви треба да докажете
да је девојче невинно.

А Н А

Но, да ли је заиста невина?

КОФЕРАЖ

/изненађен/ Зар ви прва нисте веровали да је то све шега...

А Н А

Али после тога прочитала сам још једном њено писмо.

КОФЕРАЖ

Хајде де... Па то је писмо најјачи доказ њене невинности. Цело
је као нека бачка песма, пролетња љубав у шуми....

ДИВУЛА

/искрено/ Прекрасна тема.

А Н А

А после истраживања нисте ништа пронашли што утврђује ваше
веровање?

КОФЕРАЖ

Ох, да... Али да не говоримо о томе... /Мало збуњено/ Ви због
свог карактера нећете да имате да имате са овим случајем
после. Уосталом, не чудите се, што ћу појединости пред вама
прећутати.

А Н А

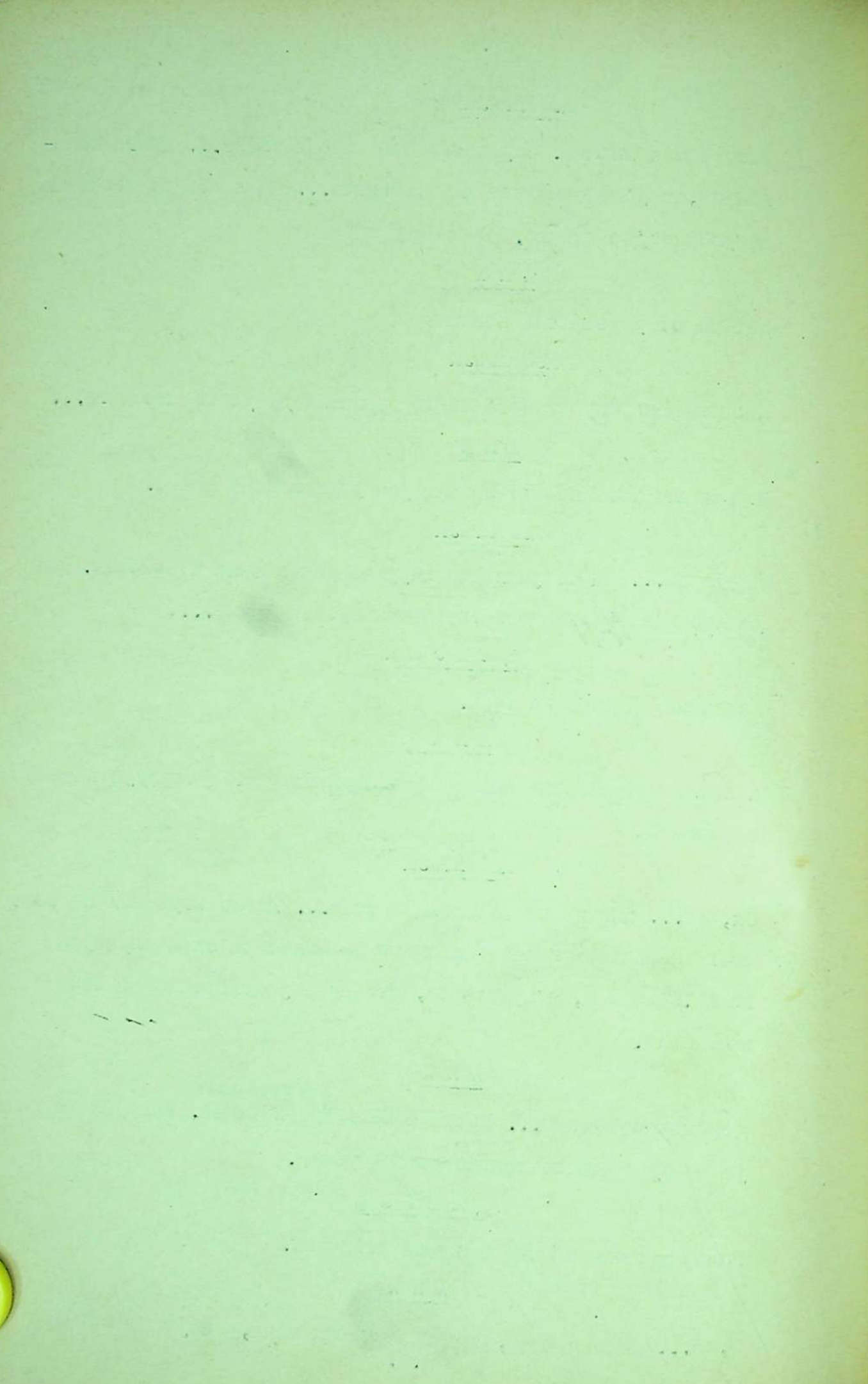
/са смехом/ Молим... Нисам толико љубопитљива. Радујем се да
је девојче успело толико да вас убеди.

ДИВУЛА

Говорите тако као да си нешто огорчена.

А Н А

О, не... Мислим само, да има срећних жена, у чије душе људи

проничу за један трен... На жалост, ја нисам од тих, ако би ме и без разлога оптужили, никада не бих доказала своју невиност.

/ЗВОНИ ЕЛЕКТРИЧНО ЗВОНО/

КОФЕРАЖ

Дванаест часова... седница може да почне.

Е м а

Зовела
Улази. Скупила сам сведоке, господине директоре... *срски* ~~Нескер,~~ Клајн и Вагнер... Оне су најбоље пријатељице оптужене. Остале сам пустила кући.

КОФЕРАЖ

У реду. Оне не треба да знају у чему је ствар.

Е м а

Нажалост, све већ знају. Већ цела школа данас говори о ономе што је (још) јуче била тајна корпе за хартију.

ЦИБУЛА

То је славна педагогија а ла Вимер.

Зедра Г-ња ВИМЕР /улази у пратњи/ Др. ШВИЦКЕРА 39

/при последњим речима/

ВИМЕР

Шта имате ви против мене, Цибула? Опет сте при мом уласку умукли. На мени сваки има нешто да критикује.

ШВИЦКЕР

Ја се слажем са гледиштем колегињице Вимер.

ЦИБУЛА

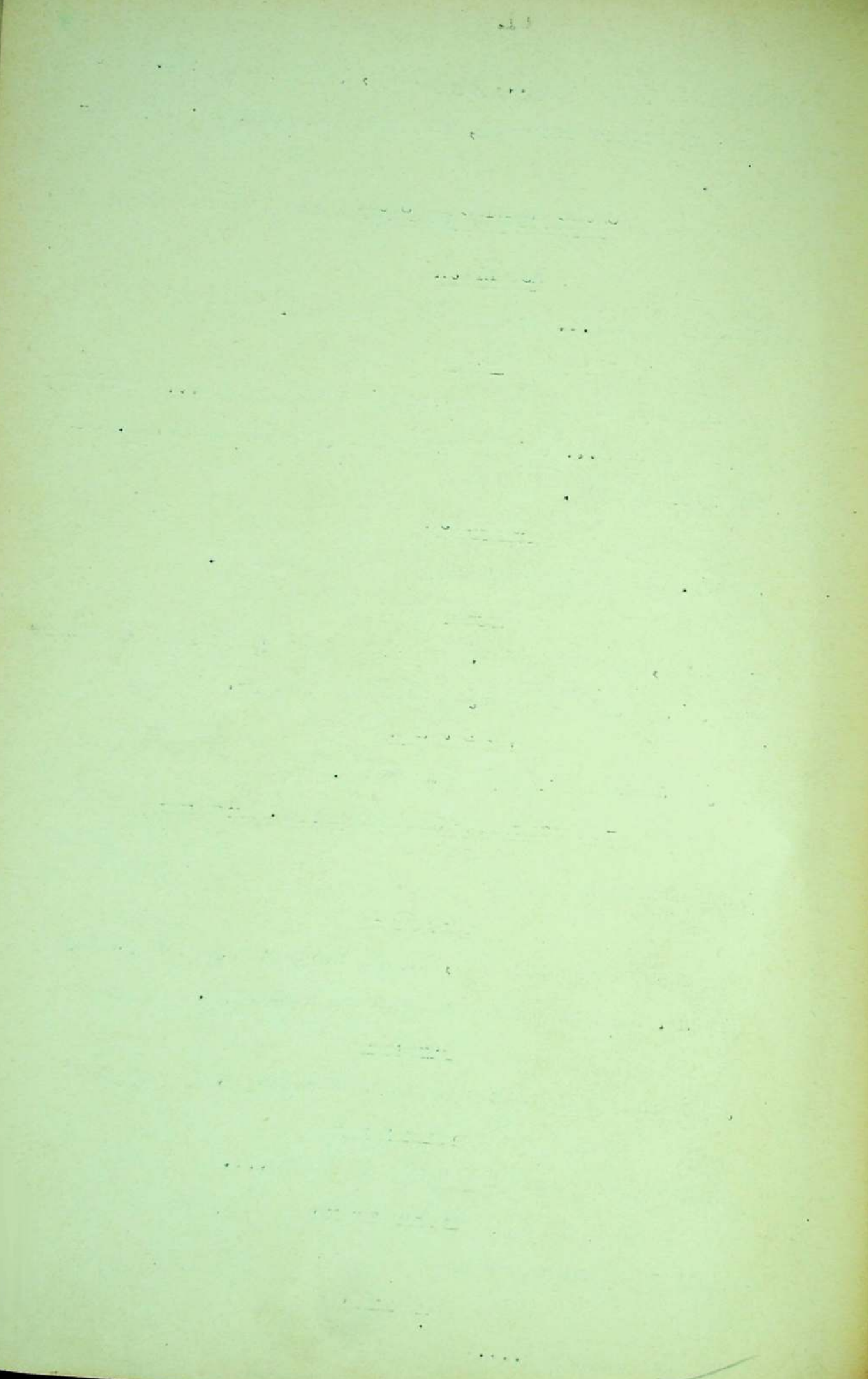
Штета што се нисте назвали пре 30 година....

ФЕДЕРА И ФЕИД

/долазе из коридора/

Ф Е И Д

Узећеш 100 грама.....

ФЕДЕРА

Признајем, убедио си ме...

ФЕНЦ

Покушај... Други дуван целог живота нећеш пушити.

ЦИВУЛА

Вама је све ово овде свеједно. Обраћај вам пажњу да у паклу постоји нарочито одељење за неутралне.

КОРЕПРАЈЛ

Да почнемо. Где је Вилфингер?

ВИЛФИНГЕР

/Улази са препарисаном совом/

ЦИВУЛА

Шта је то, Вилфингер? Сад доносиш Сову?

ВИЛФИНГЕР

Сову са ушима.... Спус вулгарис..

ЦИВУЛА

Овде је место тој сови. Да је поставимо на председавајуће место.

КОРЕПРАЈЛ

Вилфингер, остави је брзо и седи.

ВИЛФИНГЕР

Зашто да је оставим? Ја вој дугујем своју каријеру. Некада, као ученик, професор ме ухвати у злочном кабинету са једним девојчетом Био сам уверен да ћу бити истеран. Место свега он ми викну: "Стоко једна. У таквој ситуацији професор се не поддравља."

ВИМЕР

Једног ученика осмог разреда не можете поредити са једном ученицом осмог разреда.

ВИЛФИНГЕР

У томе и јесте зло... Да се тако нешто догоди једном младину

ови би смо затворили очи. Морам, дакле, да подвучем, да ми меримо двојаким мером... И зато не верујем да ће данашњи савет бити непристрасан...

КОФЕНРАЈХ

Не прејудицирај ствари, Вилфингер. -

/За време тог разговора С В И су око зеленог стола. Кофенрајх за претседничким местом. Изнад свега, на страну, у тужној иронији, ова нема учешћа у саветовању. Директор званично отвара седницу./

КОФЕНРАЈХ

Многопоштоване колеге, Отварем седницу и подвлачим да нисмо сви присутни. Господин ^{Каплицева} (пена, наставник веронауке, није дошао, јер су овакве ствари, по његовом мишљењу, за исповедаоницу.

ЦИВУЛА

Тако је.... Са свим исправно гледиште.

/општи покрет/

КОФЕНРАЈХ

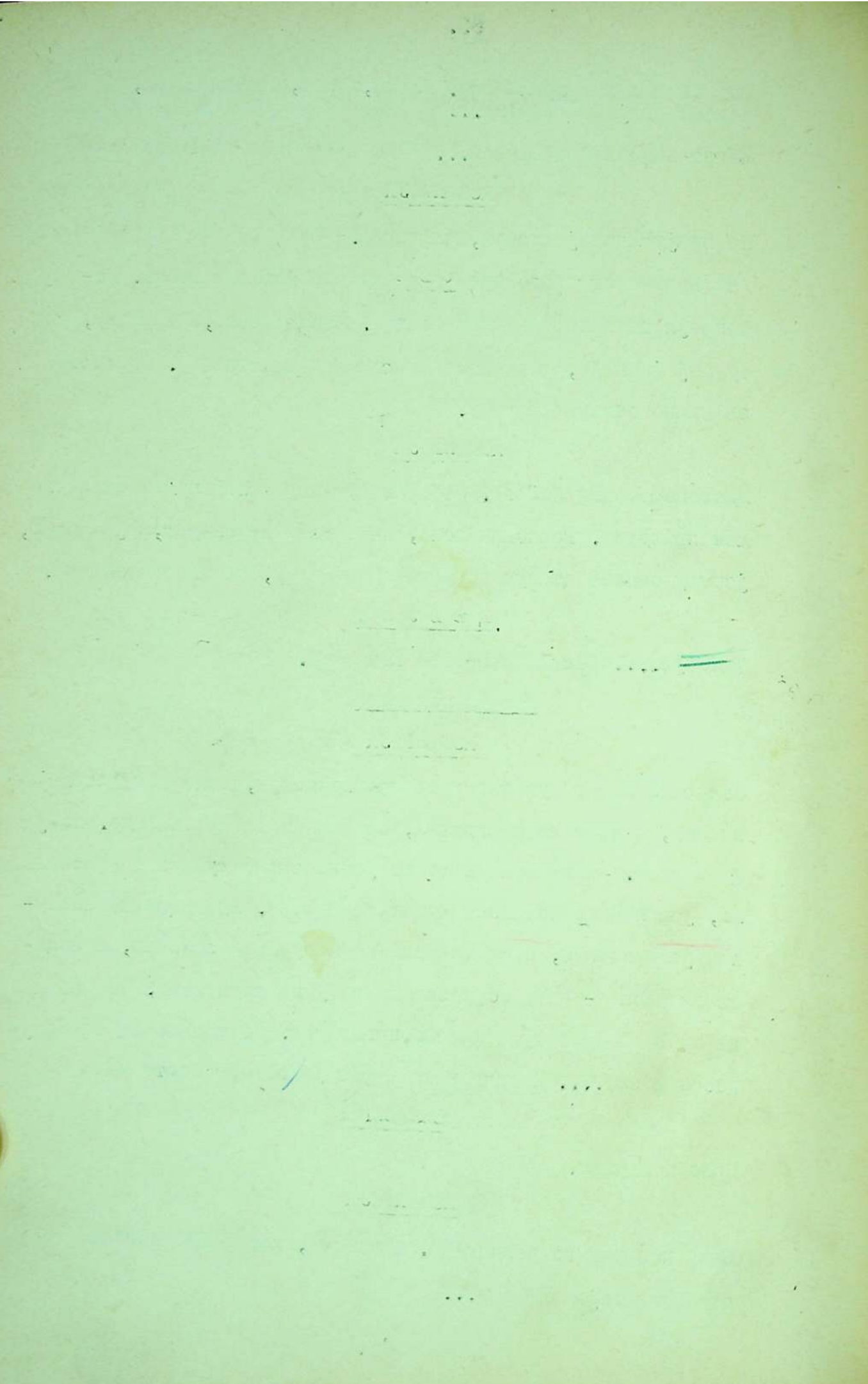
Отсуство нашег духовног пастира показује, да моралну страну питања, о коме се расправља, не можемо да претресемо. Али ја идем даље. Ми не можемо ствар једнострано судски да расправљамо, јер немамо потребна судска средства. Наш доказни поступак је непотпун, наши сведоци не могу бити заклет, а лица изван школе - нису обавезна да се јаве пред нама. То значи да ми не можемо судити дело, него људе. Поставимо на терезије добро и зло.... И онда нека терезије говоре место нас.

ВИЛФИНГЕР

Врло правилно.

КОФЕНРАЈХ

Сада позивам госпођицу Др. Ану Мате, нас разредног старешину, да каже своје мишљење...

А П А

/уостаје/ Многопоштоване колеге. Гимназијски дневник показује да је у току 1935/36 године, ученица Кети Зајдл била одлична из Хришћанске науке, етике, књижевности, историје, цртања и владања. Из латинског, немачког, физике и природних наука "врло добра". Само из математике има тројку.

ШИММЕР

Да.

А П А

Она прави утисак интелигенцијом - у њачкој дружини добија најбоље оцене и похвале за своје поетично изражавање и идиличне путописе...

ВИМЕР

Разуме се... Један од њених идиличних путописа прочитали смо.

А П А

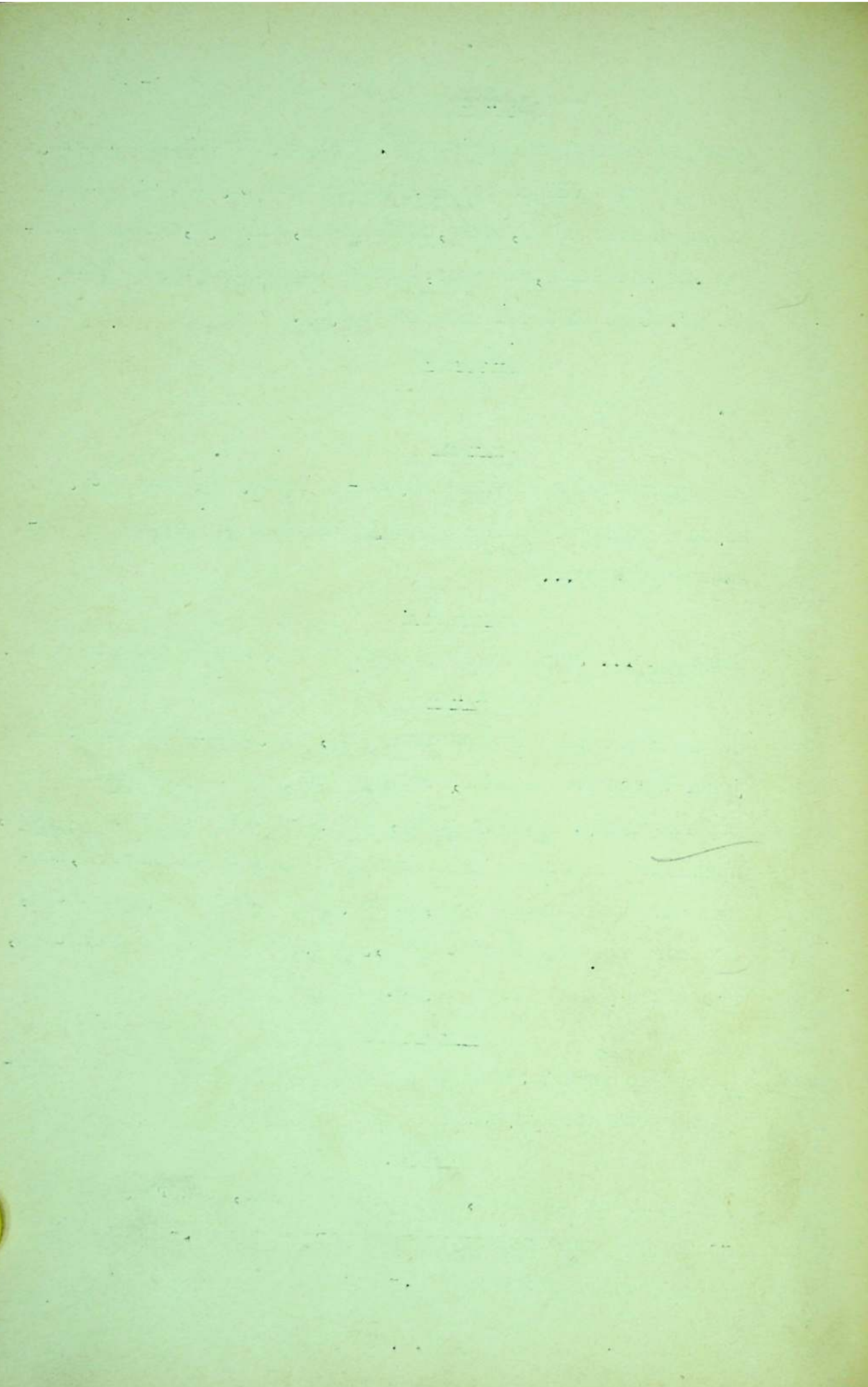
Из свега можемо с правом закључити, да је инкримисано писмо једно литерарно вежбање, тим пре што је на њему очевидно страни утицај. Љубавну сцену, она је - готово од речи до речи, преписала из романа "Мадам Бовари": шумско расположење, пламени жмарци по целом телу, опало јесење лице и суво стабло, око кога се цела радња окреће, јављају се такође код Флобера, као и код ученице Кети Зајдл.

ВИМЕР

своје На шта то значи? Јесмо ли се овде скупчили да оцењујемо литерарна дела Кети Зајдл?

А П А

/ватрено/ Ми смо бивде, да испитамо писмо, из кога један део колегијума хоће да извуче престоге закључке. - Предлажем да се ученица казни укором. - /своје/

ШВИДЕР

/скочи/ Многопоштована, господе наставници. У овај ам мишљење господина директора, да ми нисмо никакав суд. Али, зато што не можемо да дођемо до истине судским путем, не значи да треба ствар да ^{не} заглади^{мо}. Уколико су наша средства оскуднија утолико усрдније морамо тражити истину. *са смислом*

а л а

Али како треба да је тражимо?

КОФЕРАЈК

Најзад, ми смо ипак наставници, а не лекари. Ми овде не сме^{мо} ни додиривати питање, да ли је ^{ва}ша ученица нетаквута или не.

ШВИДЕР

Али зато смо се овде сакупили. И наша је дужност да без страха и стида погледамо истини у очи.

а л а

Без лажнога стида. Са правим осећањем стида...

ВИМЕР

Право осећање стида. Објасни то девојци, која се горе у шуми, заборавила....

КОФЕРАЈК

То није истина. Она се није заборавила.

ШВИДЕР

Одкуда ви то знате, господине директоре?

КОФЕРАЈК

Већ 20 година налазим се у овом позиву. Ја могу да читам из очију девојака. ...

ШВИДЕР

/с мржњом/ Она девојка.... То би било довољно за једног хуманиоту. Али један математичар тражи доказе.

КОФЕРАЈК

КОФЕРАЏА

А ја хоћу да избегнем доказивање. Ми нисмо зато овде, да што дубље увредимо једну ученицу и да је у њеном човечанском достојанству понизимо, чак иако је учинила неку лудост.

ВИМЕР

А наше човечанско достојанство? Ви нисте тако нежно осетљиви према нама.....

КОФЕРАЏА

Ми смо одрасли и зато нам није потребна нежна осетљивост. Али једна увреда учињена младости може деловати на читав живот.....

ВИМЕР

То је истина.

ШПИДЛЕР

Заблуда... Отац ме је увек тукао батином.....

ЦИВЛА

/нежно/ А мене је мати увек миловала.....

КОФЕРАЏА

Оставимо лична питања. Нека нам професор, господин Шпидлер објасни, како он замисља истрагу...

ШПИДЛЕР

Јесте ли позвали родитеље, господине директоре?

КОФЕРАЏА

Нисам.

ШПИДЛЕР

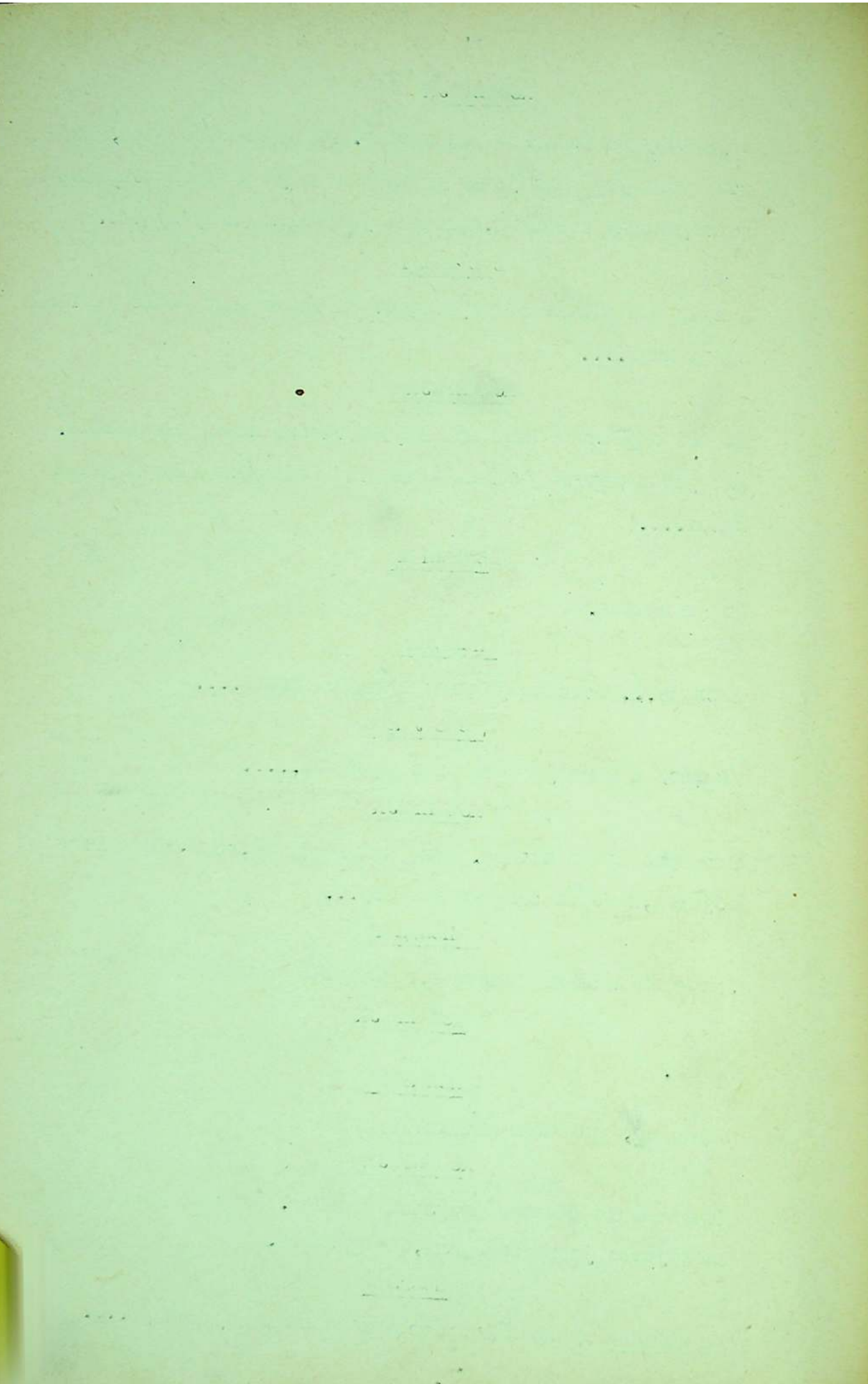
Зашто не, ако смем питати?

КОФЕРАЏА

Хтео сам да сачекам резултат сецнице. Нећу да узнемиравам спокојство једне породице, без разлога.

ШПИДЛЕР

/о мрљавом/ Дакле нежна осетљивост на целој линији.....

ДИВУЛА

Разуме се.... ми не судимо вештицама.....

КОФЕРАЖА

Наш циљ није да упропастимо једну ученицу на две недеље пред матуру....

ВИМЕР

Али већ цела школа говори о томе.

КОФЕРАЖА

Томе ученица није крива. Писмо је њена приватна ствар. Онај је крив, ко забија нос по одпатцима од хартије.

ДИВУЛА

Браво. Говориш ми из срца.

ЕМА

По корпи за хартију.

ВИМЕР

По ђубрету.

АНА

Кад неко брља по ђубрету, нека се не чуди, ако у корпи нађе ђубре....

/настаје бурз/ВИМЕР

/изван себе/ Значи ја... Ја сам крива? Уместо да искључите ученицу која овде трује ваздух...

ЕМА

Ти и јеси крива....

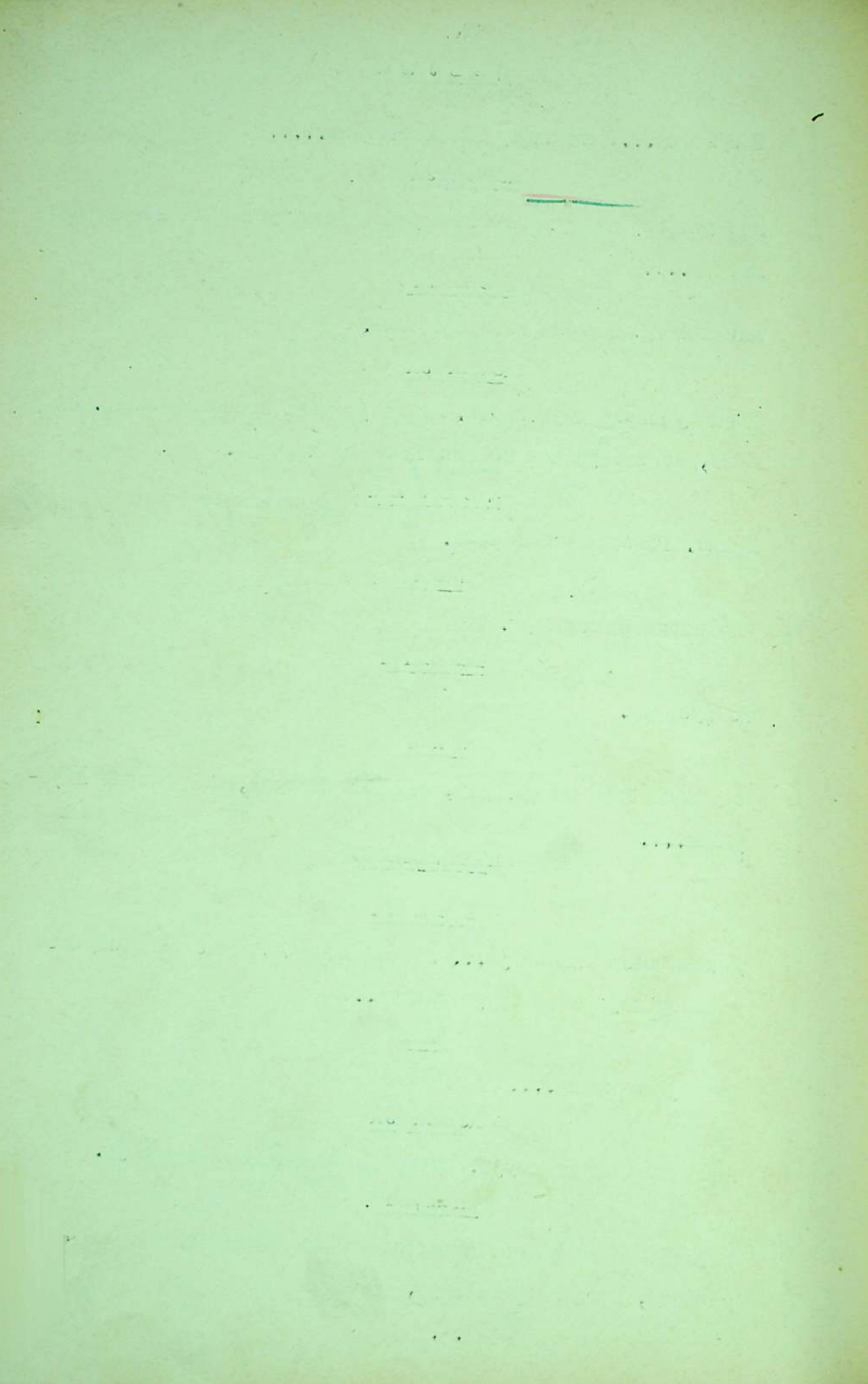
КОФЕРАЖА

Нема више да га трује. Сутра се предавања завршавају.

ВИМЕР

Изгледа да се господин директор више интересује за судбину ученице, него за гимназију.

./.

КОФЕРАЛИ

И за једно, и за друго.....Ако је избацимо одавде, она ће се у животу осећати као истерани кешњеник и то само зато, што је тако глупаво написала једно љубавно писмо.

ВИКЕР

Протестујем. - У име свих жена које никада нису писале тако глупава љубавна писма. Протестујем.....

А П А

/С огорченим осмејом/ Хајде, хајде, Клотилда....

ВИШЕР

И ја сам била млада као-ти... Али каква су смисла имали моји принципи? Сада ми се подсмевају. Јер, изгледа, да се господи свиђа тај грех, против кога сам увек устајала.

ДИВУЛА

Протестујем.... Тај се грех свиђа не само господи но и да-мама.

Е П А

Говориш о девојчету, као да је неко памлено створење... Грех... Којешта... Она је жена која је учинила нешто по свом инстинкту. Ако је урадила чак и нешто неморално, то ни у ком случају није противприродно. Деветнаест година... Моја мајка у тим годинама добила је прво дете.

ВИМЕР

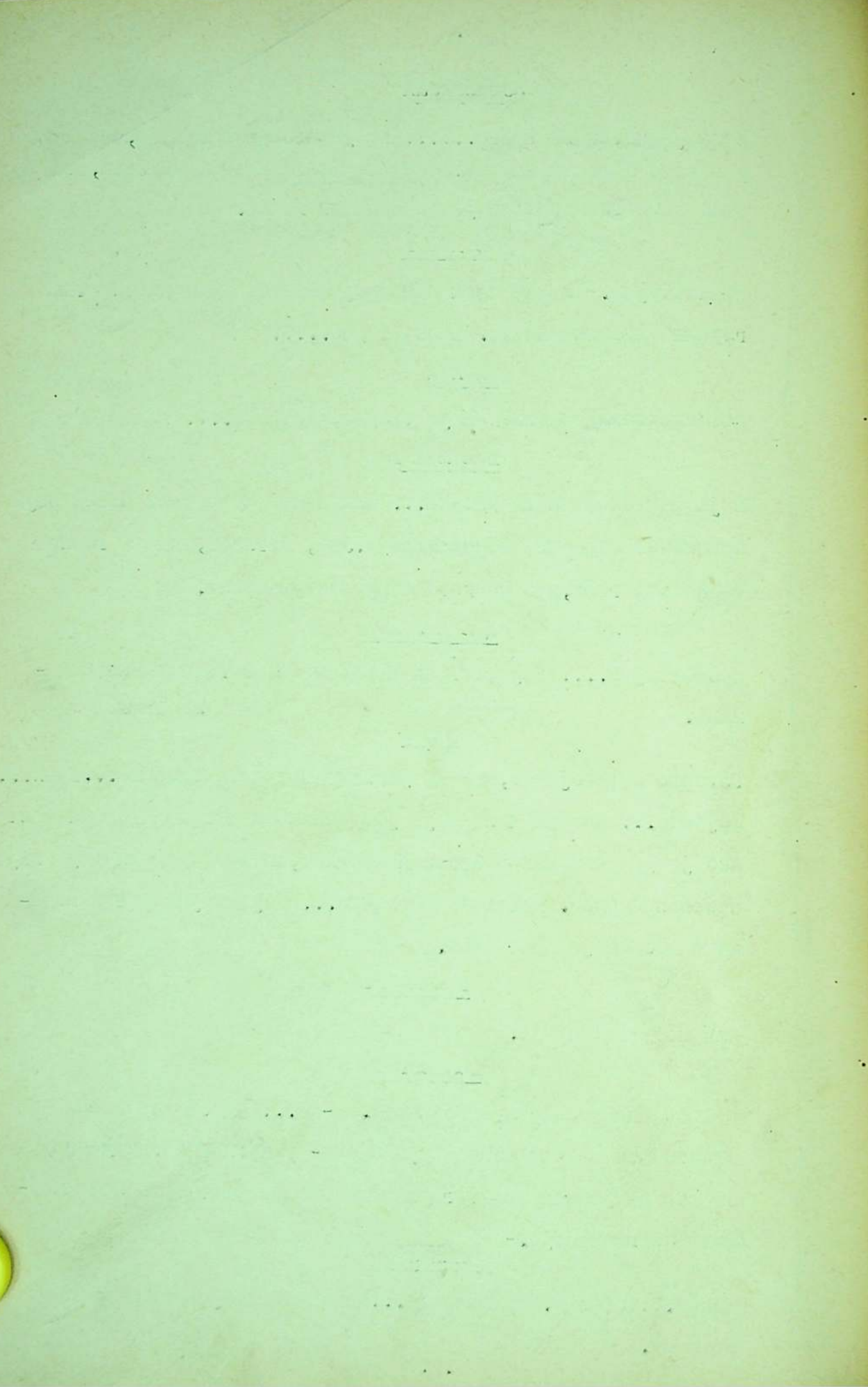
Али не у гимназији.

ВИКОМЕР

Природа не води рачуна о месту. Е-хе... Кад би сте могли видети шта се сад догађа у природи- у пролеће? закључили би сте да је сав живот грех и да би сав свет требало искључити из гимназије. -

ШВИНЕР

Молим... Софизам. Двосмислица... Хоћете на тај начин да спречите истрагу.

КОФЕНРАЈХ

Г. таккини
 О, не... /Притисне звонце/ Ја се томе не противим. Пошто то тражиш, нека почне инквизиција.-

/Тресу се кључеви, улази Антон/

АНТОН

Изволите, господине директоре.

КОФЕНРАЈХ

Нека уђе Кети Зајдл.

АНТОН

Да, господине директоре.

ШВИЦЕР

Антоне... Чекај. Приметио си да се поред гимназије смуцају младићи? Младићи који чекају девојчице?

АНТОН

И још колико. Један врло елегантан и јако леп - увек у подне чека на ушлу.

ВИМЕР

Да, да...

ШВИЦЕР

/победоносно/ А знаш ли коју чека?

АНТОН

Разуме се, знам... Госпођицу Вимер... *Кети? - (Кети)*

ВИМЕР

/гневно/ Глупак... То је мој рођак.

АНТОН

Молим... Ни сам казао, да вам је вереник. - /Изази у коридор и уводи Кети/

КЕТИ /уводи је Антон/

А Н Т О Н

Изволте унутра.-

К Е Т И

/се ћутке поклони/

КОФРАЈК

/по-словно/ Професорски савет позвао те је овамо. То не значи да силом хоћемо да се мешамо у твој душевни мир. - /Строге/- Твоје духовне тајне поштујемо јер нисмо позвани да судимо твојим осећањима. Разумееш ли, шта сам ти казао?

К Е Т И

Разумем.

КОФРАЈК

Али један део професорског савета интересује се за истину у том случају. Тражи да зна, шта се догодило с тобом у борској шуми. Зато се професорски савет састао. Сва остала питања... на пример- идентитет мушкарца- или други реџима, све што је у вези са дискрецијом, не може доћи у обзир међу зидовима гимназије. Налажем, посподине Шпиндлер, у том смислу да се зацају ученици питања.

ШПИНДЛЕР

Примам знању строга наређења господина директора. Ходи овамо, Зајдл.

К Е Т И

Молим.

ШПИНДЛЕР

/гледа је испитивачки/ Имах 19 година?

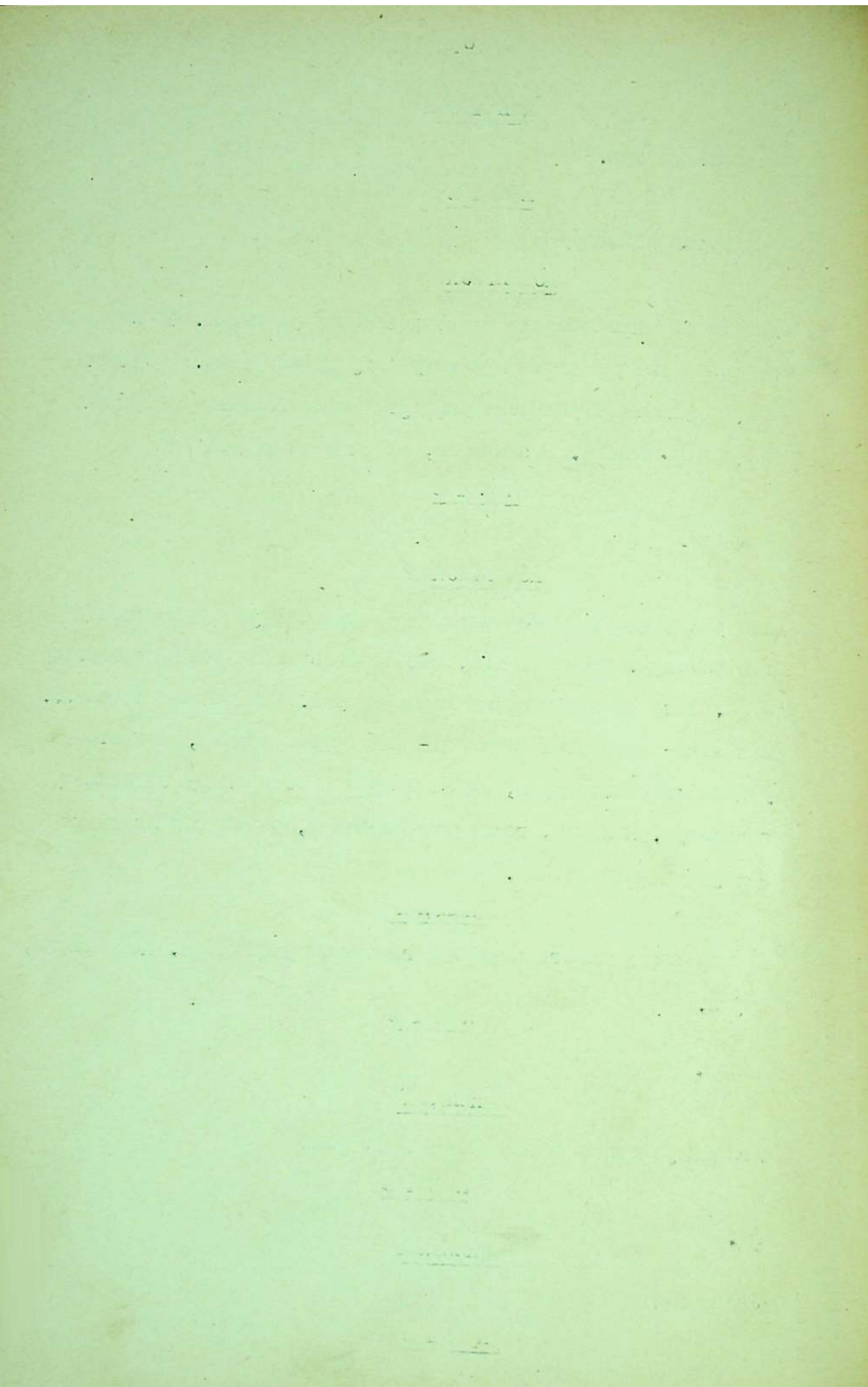
К Е Т И

Да.

ШПИНДЛЕР

Јединица?

К Е Т И

К Е Т И

Имам старијег брата.

ШПИЛДЕР

И он има своје пријатеље....

К Е Т И

Природно....

ШПИЛДЕРЗначи, често си у мушком друштву? *Закључак 2.1*К Е Т И

Увек са братом...

ШПИЛДЕР

Играо ли?

К Е Т И

Понекад....

ШПИЛДЕР

На јавним местима?

К Е Т И

За време помлада водили су ме на бал.

ШПИЛДЕР

Тада си пила и шампањ.

К Е Т И

Пила сам само пола чаше....

ШПИЛДЕР

/брзо/ А какав парфем употребљаваш?

К Е Т И

Никадав.

ШПИЛДЕР

Не лажи. Осетам мирис... А ти знаш добро, да је ученицама забрањено парфимисање.

К Е Т И

То није парфем.

ШМИДЕР

А шта је?

К Е Т И

Сапун.

ШМИДЕР

Значи, умиваш се парфимисаним сапуном?

КОФЕРАЖ

Молим, та се питања не односе на суштину ствари.

ШМИДЕРТо се односи на општи део истраге. Имаш ли чисту марамицу?К Е Т И

Молим /даје му/

ШМИДЕР

Колегинице Вимер... будите тако добри.../даје јој марамицу/

ВИМЕР

/прегледа марамицу/ Свилена... Ходи свамо, Зајдл и обриши усне.

К Е Т И

Но, молим, ја.....

ВИМЕРОбриши усне.. /марамицом брише Кети усне/- Тако /победоносно гледа резултат/- Имаш руж на уснама- Можда и то није наш посао... Али када се једна ученица оптужује за такъв тежак преступ и ипак се не устручава да нацрвени усне- то је од великог значаја.ШМИДЕРДа, да... А сад ћеш да нам испричаш о Ћачкој екскурзији. Од првог до последњег тренутка. Тамо, го сподину директору.К Е Т И

Ујутру у 8 часова, кренули смо...

ШМИДЕР

А кад сте се вратили кући?

К Е Т И

Увече у 8... из борове шуме.

ШВИЦЕР

И смеиш да тврдиш, да си се вратила кући заједно са разредом?

К Е Т И

Ок, да.

ШВИЦЕР

/Ани/ Реците, госпођице колега... На трамвајској станици прозвали сте поименично све ученице?

А Н И

Разуме се.

ШВИЦЕР

А је ли тамо била Кети Зајдл?

А Н ИРазуме се. - /Вади Сележњик/ Записала сам је. Беше ^{на} закаснила.ШВИЦЕРТо ћемо одмах видети. - /Зове на вратима напоље/ ^{Франк} Паскар, Клајн и Вагнер, уђите. -ПАСКАР, КЛАЈН И ВАГНЕР

/уђу-једновремено/- Добар дан.

ШВИЦЕР

Ви сте најбоље пријатељице Кети Зајдл?

ЈЕСМО ^{Франк}

Јесмо.

ШВИЦЕРЈедна се од вас одазвала при прозивању место Кети Зајдл.
Која је то била?ПАСКАР ^{Франк}

Ниједна од нас.

франк ~~ШВИЦЕР~~
 Назите, Пасенар. Ви стојите врло рђаво из математике... Ви можете пасти....

~~ПАСЕНАР~~ *франк*
 Господине професоре, молим... Ја учим и дану и ноћу.

~~ШВИЦЕР~~
 Ја сам то само узгред приметио. - /Изненада/ А сада ми реците истину. Јесте ли заједно са Кети Зајдл дошли кући или не?

~~КОФЕРРАК~~ *франк*
 /прекида га/ Чекајте, Пасенар. - Ви заиста стојите из математике врло рђаво. Али то нема никакве везе са вашим одговором. Пали или не пали, морате рећи праву истину.

~~ШВИЦЕР~~
 Извините, господине директоре, Сада ја питам.

~~КОФЕРРАК~~
 Ја видим у оваквим питањима пресију.

~~ВИЦЕР~~
 /Запрепаћена/ Али, господине директоре... На дефан ле зелев..

~~ШВИЦЕР~~
 Шта то значи?

франк
~~ПАСЕНАР~~
 /услужно/ Значи: Не пред ученицама, господине професоре.

~~ШВИЦЕР~~
 /озлојеђен/ Одговорите ви на оно што сам вас питао.

~~ПАСЕНАР~~ *франк*
 Ја знам врло добро, да је Кети Зајдл заједно с нама дошла кући. Епонијем се да је у коси имала један венац.

Сетон
~~ШВИЦЕР~~
 Венац?

~~ПАСЕНАР~~

ИСТОПАР *Скопје*

Исплела га је у шуми. Од боровог лишћа.

ШВИЦЕР

Онда је све у реду. Ви сте у шумској тами плели венац, Зајди?
Признајете?

К Е Т И

Признајем.

Б И М Е Р

А зашто сте у шумској тами сплели венац? /С мржњом/- Ни сте ли можда уобразили да сте млада? *Невеста*

Д И В У Л А

Плела је венац, јер је пролеће? //

ШВИЦЕР

/с мржњом/ Врло поетично. Али ко пише онаква писма, не ишче-
зава у шуми само ради венца...

К Е Т И

/плане/... Молим, господине професоре, ја протестујем м...

ШВИЦЕР

/прети/ Имате да говорите, кад вас питај. Призите Жиждл.Клајн.

КЛАЈН

Молим.

ШВИЦЕР

Кад је разред дошао у борову шуму?

КЛАЈН

Око 5.-

ШВИЦЕР

А кад сте се попели у трамвај?

КЛАЈН

Увече у осам.

ШВАЙЦЕР

/задовољан/ Ну, ту смо... Узмимо, да је Кети Зајда, при уласку у трамвај заиста била присутна... имала је пуна три часа времена да шумским лишћем кити свију младост.

К Е Т И

Нисам ја сама била у шуми. Био је цео разред. Биле смо веселе, што смо место загушљиве школе дисале свеж шумски ваздух.

В И К Е Р

Ви налазите да је школа загушљива... Ја дишем тај ваздух већ 30 година.

КРИЖНА

И ви понекад киднете напоље.

ШВАЙЦЕР

Вагнер.

ВАГНЕР

Овде сам.

ШВАЙЦЕР

Шта се ви радили у боровај шуми?

ВАГНЕР

Ми смо ловиле лептире.

В И К Е Р

Анђелска чедност.

ВАГНЕР

Знаате, у ово време, у шуми има пуно лептира... Они лете са цвѣта на цвѣт. Сад цвѣтају орлови ношти... /кнежа се Вилфрингеру/- *Тараксакум обциналне...* *asparagus glycyphylus*

ШВАЙЦЕР

Добро. Облично Вагнер.

./.

ШВАЙЦЕР

Видим да боље знате ботанику од математике. Али то ме не занима.
Крече *!!* *у шуми?*
 Кажите, јесте ли се срели са неким човеком у шуми?

ВАГНЕР

Јесам, господине професоре. Са господином професором Вилфингером.

ВИЛФИНГЕР

Отсекао сам једну лескову грану, ако хоћеш да знаш. *баш*

ФРЕУЛА

Козелус авелана.

ШВАЙЦЕР

/тврдо/ Наставите Клајн... Шта је још било?

КЛАЈН

Брчале смо около, певале смо, лежале у трави...

ШВАЙЦЕР

А шта сте радиле у трави?

КЛАЈН

Јеле смо.

Е М А

Изићи ће да су се деца играла *(чу-чумица.)* *шмује*

ШВАЙЦЕР

Корнелија *Фрох* *и галоп*
 И то није лаж... Реци, На секар, кад се Кети Зајдл изгубила у шуму?

НА СЕКАР

Она се уопште није губила у шуму.

ШВАЙЦЕР

Па зар ниси мало час признала? - Мендацем спортет есе меморијем.

А Н А

Није меморијем, него меморијам...

ШПИНДЛЕР

Молим... Ви не знате математику, а ја не знам латински.

А Н А

Ви не знате ни језик девојака. Ја протестујем у име морала, што упућујете таква питања мојим ученицама.

ВИКТОРИЈА

Тако је.

/Јавља се Буря/Е М А

Ми смо у женској гимназији. Мало више такта, господине професоре, Шпидлер?

ВИКТОРИЈА

И више витештва... Прими на знање, да је "ети Зајди била самном у шуми. Тамо сам објашњавао разлику између отровних и неотровних биљака.^{Злива}

ШПИНДЛЕР

/с иронијом/ Збиља дирљиво... Слабо девојче имало је тамо свога заштитника.

ЛОРЕНАРАЈА

Због таквих израза ^{а бој} позивам ~~вас~~ на ред.

В И М Е Р

Али, господо.

А Н А

/енергично/ Молим за реч. ^{срски} Дескар, Клајн и Вегнер. (Ви сте говоре. Идите.

ПАСИВАР

Да, госпођице Ана.

А Н А

Али пре свега даћете часну реч, да нећете причати ни једној другарици с данашњој седници. Разумете ли?

ПАСЕМАР, ВАГНЕР и КЛАЈН

/заједно/ Збогом /излазе/

ШИММЕРЕР ^{Мили во !!} ^{Ви} Зашто се мешате на ви? Имао сам да им

-задам још нека питања.....

КОФЕНРАЈКПродуковамо... ^{Ваше ошору} ^{је} ^{не} ^{да} ^{вам} ^{ра} ^{по} ^{ло} ^{же} ^{њу}.
^{је} ^{не} ^{да} ^{вам} ^{ра} ^{по} ^{ло} ^{же} ^{њу}.ШИММЕРЕР

Последњи пут те питам: признајеш ли кривицу или не?

К Е Т И

На то питање-не одговарам.

ШИММЕРЕР

А зашто?

К Е Т И

Зато што те не интересује господину професору.

ШИММЕРЕР

/озлојеђено/ "ако?"

К Е Т ИПризнајем да сам писала писмо... За то казните ме. Али нећу да ми се ^{дајете} ^{ма} ^{како} ^{друго} ^{питање}.ШИММЕРЕР

Неупоредива дрскост.

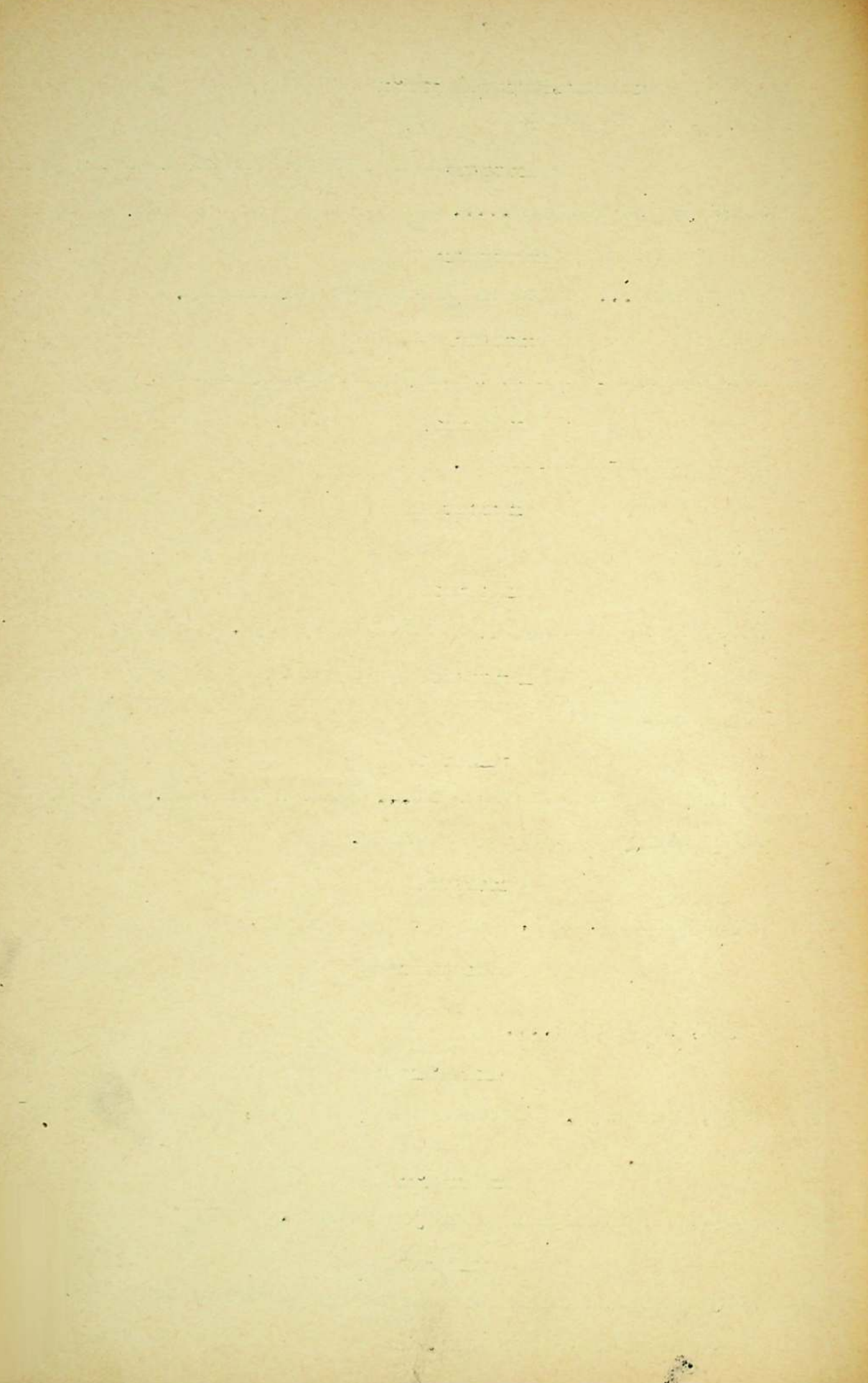
ВИМЕР

Зајди? Како смеш?.....

ДИВУЛАПази, дете моје, Тај тон н е помаже много, кад хоћеш да дока-
жеш истину.КОФЕНРАЈК

/строго/ Не заборави да си још ученица.

К Е Т И/одједном/ Али с тим питањима ви ^{сиг} ^{на} ^{пра} ^{ви} ^{те} ^{од} ^{мене} ^{же} ^{ну}, која
се брани до последњег даха. ^{Као} ^{би} ^{се} ^{гос} ^{по} ^{ди} ^н ^{про} ^{фе} ^{со} ^р ^Ш ^п ^и ^н -

длер усудио да ме на такав начин сумњичи ван школе, онда би се наша човек, који би....

ШИМИДЕР

/превида је/ "Човек који би"?.... Молим нека се узме то као крх признање оптужене.

К Е Т И

/са искреном иронијом/ Мислила сам да сте центимен /гордо/
Господа, као ви, изван школе, љуби ми руку.

ШИМИДЕР

Бунт.... Отворен бунт.

К Е Т И

/винне/ Затвори уста. Несрећнице.

ШИМИДЕР

Молим... Кад оптужена сама признаје, да има кавалера, који се понашају према њој као према дами, шта очекујемо још од ње?

К Е Т И

Зацело ништа.

ШИМИДЕР

Како можеш да говориш тим тоном са мном?

К Е Т И

Тако заслужујете. Ви можете да ме питате математику, али се не мешајте у мој лични живот. - /Са иронијом и презрењем на целом лицу, кроз зубе/- Коцна ста глава.

ШИМИДЕР

Безобразлук.... *дуги*

/Бува у савету/

КОДЕРАЈА

/Оштро/ Мир, молим. - /По словно/- Многопоштоване колеге. У току данашњег колеђења у професорском Савету Кети Зајдл својим владањем доказала је, да јој није место у гимназији.

В И М Е Р

ВИМЕР

~~Брзо га прекида~~/ Протестујем.

КОФЕГРАЈХ

~~Зачуђено~~/ Шта кажете?

ВИМЕР

То би била најблажа казна. Да је искључимо што се дрско по-
напала? Не може она тако јефтино да прође. Треба да је искљу-
чимо због њене праве кривице.

КОФЕГРАЈХ

Зар вама није све једно, зашто се ученица искључује?

ВИМЕР

Разуме се да није. Ту треба да победити идеје, принципи... Ја
ћу да је научим памети. Предлажем да јој се одмах позове ова-
мо отац.

КЕТИ

~~Уплашено~~/ Отац?

ВИМЕР

Њему да одговори на она питања, на која неће да одговори
нама.

КЕТИ

~~Очајно~~/ То је немогуће.

ВИМЕР

~~Победоносно~~/ Такоооо....

КЕТИ

~~Губи власт над собом~~/ Немогуће, Отац не сме да дозна за ово.

ВИМЕР

~~Прекида је~~/ Значи, издаде се. Знала сам ја то, да је ту тво-
је слабо место. Боји се оца.

КЕТИ

Стидим се пред њим. Ви не познајете ^{мога} оца. Ја сам његов
понос. Тај мили, предобри човек, не сме да буде извргнут

вашим увредама. Молим вас, господине директоре... Радите са мном што вам је воља... Само не зовите овамо мога оца.

КОФЕНРАЈК

Колегинице Вимер, - остајете ли при предлогу?

ВИМЕР

Остајем. Најзад треба да се зна, чије су жеље важније: професорске или ученичке?....

КЕТИ

/Побледила/ Онда, љу ја радије да идем одавде.

ВИМЕР

Шта кажеш?

укопча
КЕТИ

Господин директор ми је рекао да ви немате више права да продужавате испитивање, кад ја својеволно идем одавде.

Остављам сада школу. - /са сузама/- Своју младост. Своје детињство... Напуштам школску клупу, на којој сам изрезао своје име. Статуе на степеништу... Слике у ходнику.. Молим вас, госпођице Ана, избришите моје име из каталога... Ја одлазим.. /окрене се да оде/

ВИМЕР

/строго вишне/ Куда идеш?

КЕТИ

/са једним јединим јауком/ Идем да умрем, госпођице Вимер.

СВИ

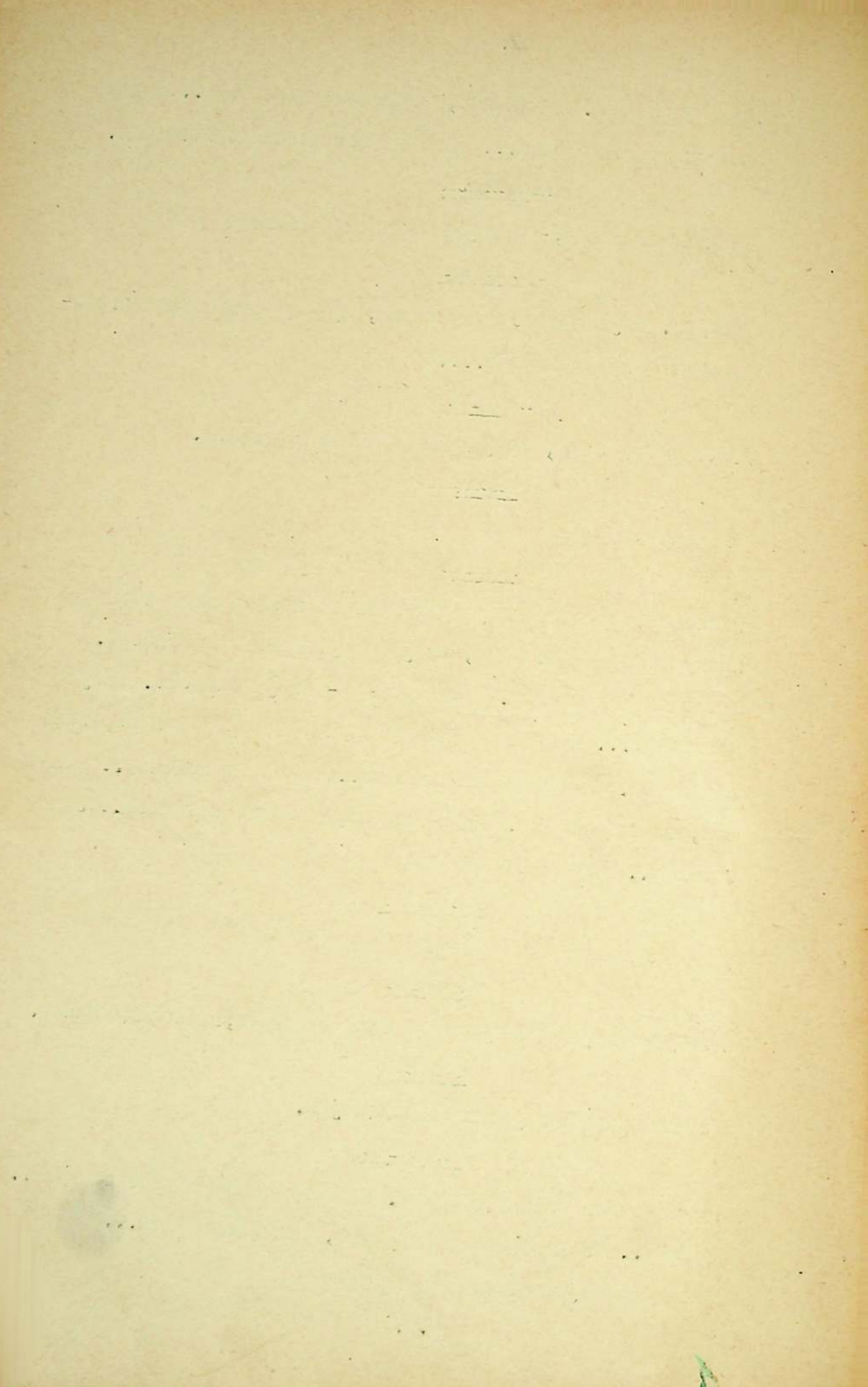
/наставници као један човек/ Зајдл.

КЕТИ

Нема другог излаза за мене. Не могу се више вратити кући..

У смрт.. То ће бити моја матура, госпођице Вимер...

/хоће да изјурн напоље па по срне/

ВИМЕР

Овде нећ остати....

КОФИРАЈХ

Умири се, Зајдл.

ВИМЕР

Чашу воде.

ЕМА

Изведите је на чист ваздух.

ЦИВУЛА

Зовите школског лекара.

ВИМЕР

/злурадо/ Боље позовите њене родитеље. Не треба јој школски лекар. Ни корана нећ макнути одавде.

КЕТИ

/Совеати се и нагло/ Још ме мучите? Али зашто? ^{Зато што смо} смо вам ставиле неколико ексера на столицу? Што смо вас сликале на табли? Зато ме толико мрзите?

ВИМЕР

Није истина. Ја вас не мрзим.

КЕТИ

Не, ви ме мрзите... Али, ми-ми.... увек смо вас волеле

I.

II.

ВИМЕР

/зачуђено/ Мене?

КЕТИ

/са љубопитством пазе/

КЕТИ

Да, вас... Вређале смо вас, али смо вас волеле. Загорчале смо вам живот, али смо вас волеле. Јер и тако може да се воле. Што смо вас више дражиле, толико смо више осећале, да сте нам ви, госпођице Вимер, блиски.... Успендлана, без зуба, али наша. Наша на ставница, за коју нас је орце болело, кад смо је

84.
ВИМЕР

/не верује, али онекшава/ Па онда...Зашто сте ме мучили?

КЕТИ

Не знам.... Ваљка навика.... Ето, вам сада... Освотите се на мени. (Свршите са мном.) Истерајте ме.

ВИМЕР

/први пут у животу осећа зрак љубави/ Зајдл... Је ли то истина?

КЕТИ

Ја више не лажем.

ВИМЕР

/Гледа унепопало, као да сања/ Не разумем, мене неко воли.

ЦИВУЛА

Љубав је чудна ствар. Понекад се крије у најчуднијој форми...

ВИМЕР

/Ната већ у сасвим другом стању. Готово нова/ Ти група девојчице, а. Али зашто то ниси казала? Ја бих вас исто тако радо волела. Мало више љубави и мало мање ексерциција... Читавих 30 година молим за трунку љубави... Да сте били увек такве, каква си ти сада... Да си ме гледала са тако преклињуваним очима... Да си ми једном казала: Госпођице Вимер..... Помозите ми. Учинила бих тада све за тебе... Опростила бих ти све кривице.

ЦИВУЛА

Још није касно, драга колегинице...

ВИМЕР

За девојче није, али за мене, јесте.... Како је касно, да сам морала да отмам ту трунку љубави, коју други добијају сви... /уздахне/ Хоци, ходи, овемо, Зајдл. - /као да мели/ Имаш још нешто да ми кажеш?

КЕТИ

К Е Т И

/заплаче се/ Мила, добра, госпођице Вимер.... Мени је 19 година... Сада почиње мој живот.. Помозите ми....

В И М Е Р

Добро, девојче моје...../другим тоном/ Господине (професор Шиндлер... да ли би сте пристали- ради мене да опростимо Кети Зајдла и да је пустимо из матуру..

Ш И Н Д Л Е Р

/у макама/. Коцкасту главу јој опраштам... Али што се тиче саме ствари.....

В И М Е Р

Што се тиче саме ствари ја се придружујем мишљењу господина директора. Предлажем да се преко овог случаја пређе (на дневни ред) као преко ситнице и да пустимо Кети Зајдл на матуру.

К Е Т И

/брзо прилази и љуби руку г-ђици Вимер/

В И М Е Р

/пуна љубави/ Видиш ли, дете моје..... Не мора се одмах умирати... А сада- хајде се мноме на чист ваздух....

К Е Т И

Идем, госпођице....

В И М Е Р

/пуна љубави/ Јадно моје мало..../пође вратима/- Како бих хтела да те пригрлим... /борени се са сузама/- Али ја сам сва у шпендлама и зихерицама. Бојим се да неш се убости....
/Нежно изводи Кети у коридор/.

К Е Т И

/Вимер је изводи у коридор/

КОФЕРАЖ

/по сле кратке паузе/ Многопоштоване колеге.. ~~Идем, да се~~
~~ја одвијем при овој ствари.~~ ~~У тој ствари, одвијем се~~

После свега овога, ⁸⁰мислим, да нема другог предлога, него да се пређе на гласање....

ШИНДЛЕР

/прекиде га/ Извините за минут..... Видим, да само ја остајем при свом мишљењу. У таквом случају, одричем се да узимам учешћа у гласању. Част ми је, го сподине директоре. - /увређен излази/

КОФЕНГАЛ

/субо/ Да се запише у протокол изјава професора Шиндлера. Нека устану они, који гласају да Кети Зајдл остане у гимназији....

С В И

/устају/

КОФЕНГАЛ

Пуна већина. Тиме прекидам данашњу седницу. - /Устаје са свог места/

Ф Е И Ц

/брзо/ Браво... Ручаћу на време и ухватићу воз у 12 и по. - Имам приватне часове /жури се/.

Ф Е Д Е Р А

/исто брзо/ Да, да. Кајде да идемо за хлебом.

Ф Е И Ц

Чини ми се, да ви и не знате о чему је била реч до сада.... Ви бисте гласали и против предлога....

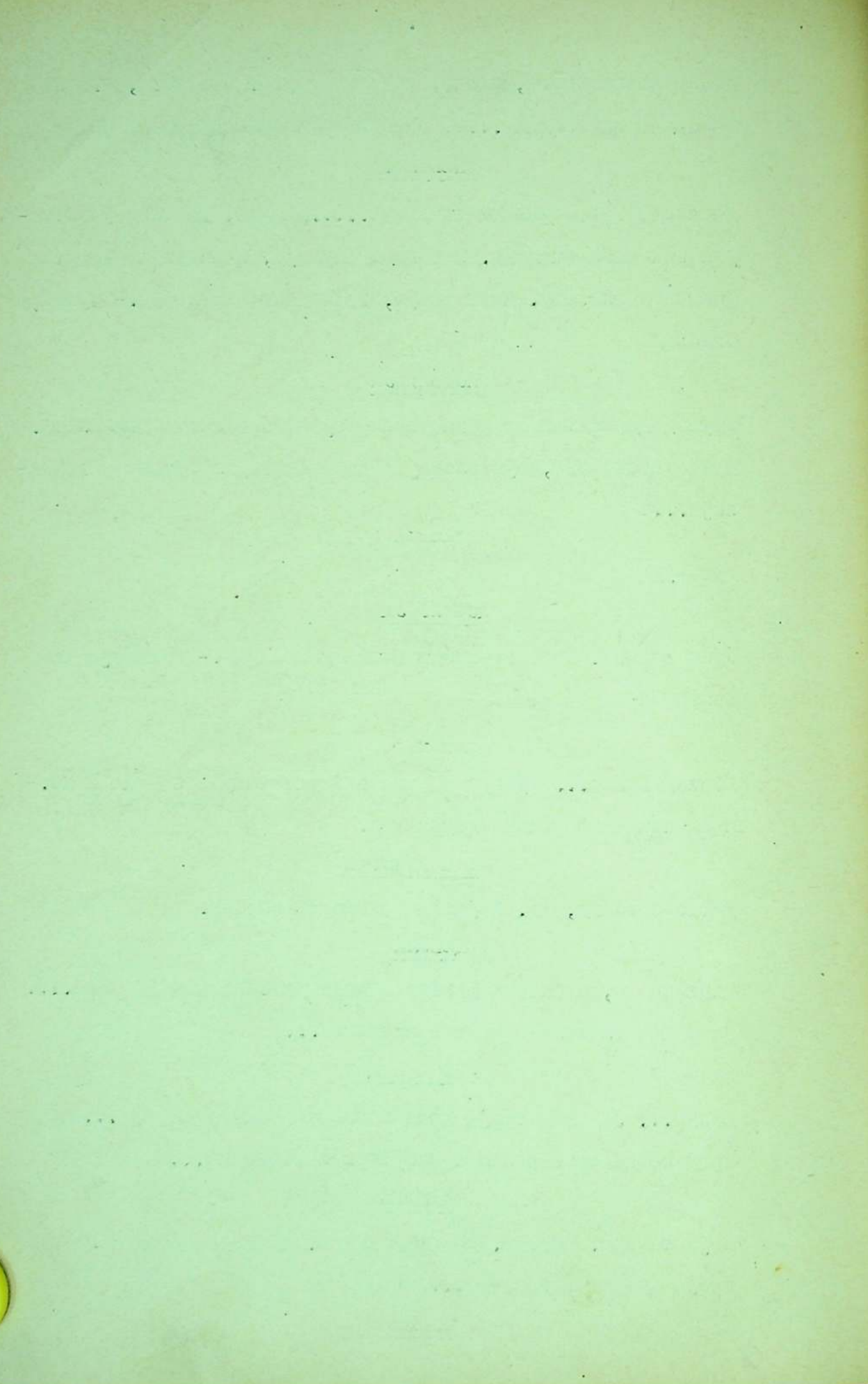
Ф Е И Ц

Молим... Ја имам троје деце и плаћам велику кирију... Немам времена да се занимам туђим стварима...

Ф Е Д Е Р А

И ја такође. Збогом. /Фенцу/ Кајде. А сад могу да опробам твоје чувене цигарете.... /изиђу/

И м а

Е М А

/Гледа за њима/ Има наставника који би могли да се сравне са аутоматима.

ЦИБУЛА

Али и машина некада прави чуда. Го спојица Вимер беше аутомат. Али у тај аутомат уђе и осећање и из њега кану суза....

Е М А

/одлазени/ У будуће- ценићу је. И нећу да пљескам рукама под њеним разредом. Е, Ана, здраво. Пријатан ручак.. /изиђе/

ЦИБУЛА

/такође иде/ Го сподине директоре, чудна ствар. Данас имам апетит за ручак. Задовољан сам собом.

ВИЛФИНГЕР

И ја, такође. Чак се радујем, што је нећемо истерати из гимназије.- /скине софу/ -Хајде, матора, да иђемо. Ми смо добро испунили дужност. Но сим те у твоју витрину.

ЦИБУЛА

Хајде, здраво, го сподо. До виђења. Спусе вулгарис... /излази с Вилфингером/

ВИЛФИНГЕР

/излази са Цибулом/

КОРЕНРАЈХ и а н а

/Остају сами. Кратка пауза./

а н а

Значи седница се завршила пуном победом?

КОРЕНРАЈХ

Радујем се, што се тако свршило. А скоро ће доћи и велики школски распуст.- /Радосно/ Верујем да ћемо имати лепо лето.

а н а

Где ћете провести распуст?

КОРЕНРАЈХ

ДОФЕРАК

Путује ми се.... Можда ћу провести у Италији.

А И А

Управо сам сад добила карту из Фиренце - пише ми ученица која је прошле године матурирала. Сада је на свадбеном путу.

ДОФЕРАК

На свадбеном путу?

А И А

/с малом тугом/ По неко девојче, чим изиђе из гимназије, - чека вереник, који је одведе у Италију. - /збуњено/- Ја никад нисам ишла у Италију. А било би много лепо.... Германски императори годинама су војевали за те земље. - Прелазили су и Алпе, да би само видели море...

ДОФЕРАК

/осмехује се/ Ви као да и сада пишете уџбеник....

А И А

Хтела бих да завршим историју Средњег века.

ДОФЕРАК

Жалим. Лето с нећу да радим. Али вем мисао није лоша...

/замисли се/- Пун германских царава.. Преко Алпа-до мора.. То се у гимназијама учи без фантазије... Ученице само набујају своје задатке... И ниједна од њих^М не помисли, колико то у ствари може да буде лепо. Довиђења, госпођице колева.

А И А

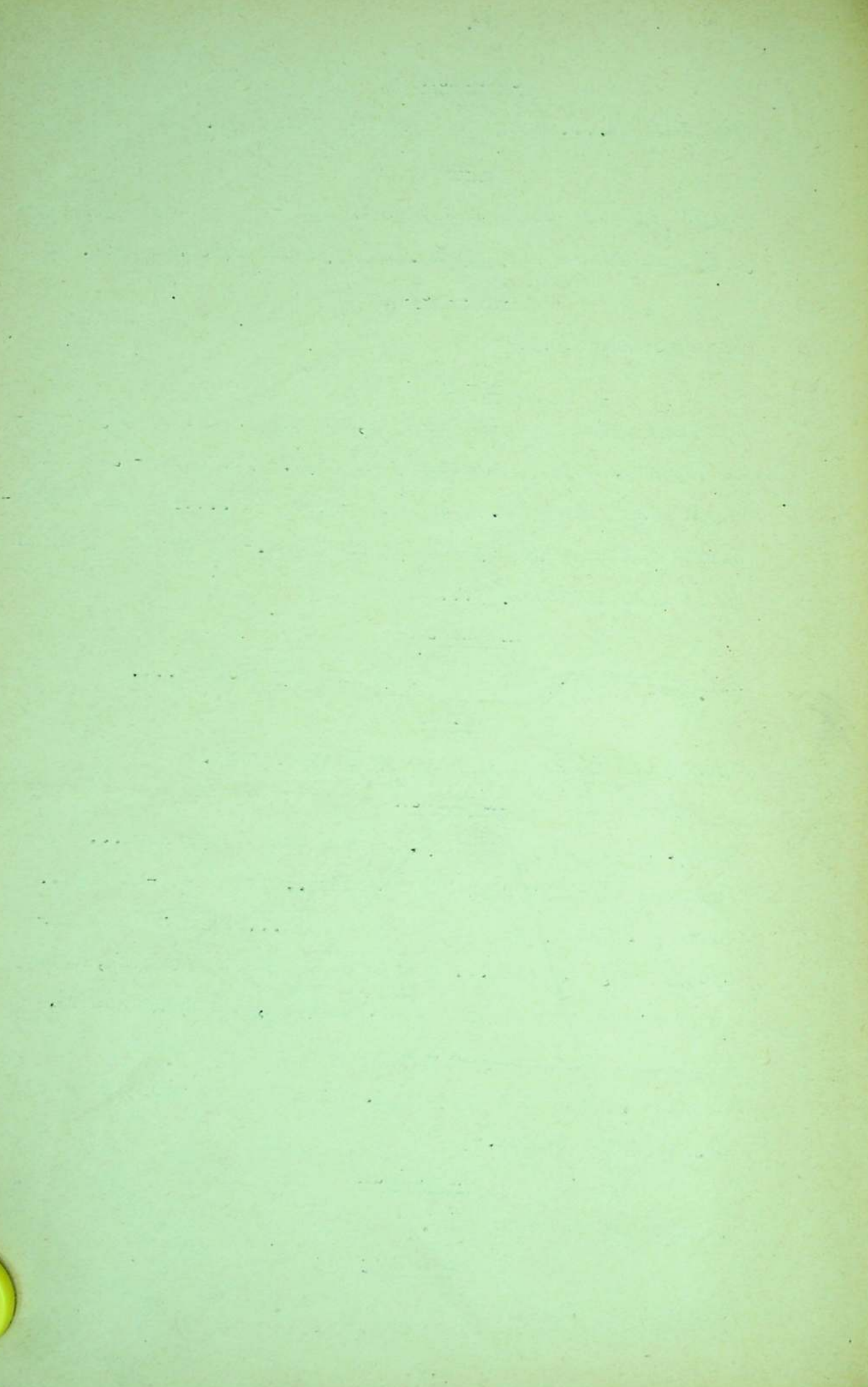
Извините, господине директоре. - Треба да се саопшти Кети Зајди решење Савета. -

ДОФЕРАК

Учините ви то место мене.

А И А

/изненађена/ Ја?

КОРЕНРАЈХ

/мало збуђено/ Нећу да се сусрећем с тим девојчетом...

А Н А

/зачуђено/ Шта?

КОРЕНРАЈХ

Хоћу да кажем, док не почне матура.....

А Н А

Значи, после матуре...

КОРЕНРАЈХ

t: Да.... над више не буде била моја ученица. Разумете ли ме?

А Н А

/сиружено, глас јој замукне/ Све сам разумела, господице директоре...

КОРЕНРАЈХ

Много вам захваљујем, госпођице колега.

А Н А

Све сам разумела.... довиђња.

КОРЕНРАЈХ

/излази на таласирана врата кући/

А Н А

/мало сна, разуме све и гледа за њим. Седе на уобичајено место, за зелени сто и поклапа лице рукама.

К Е Т И

/Улази с десна/ Госпођице Ана...

А Н А

/уплаши се/ Ко је?

К Е Т И

Кети Зајдл. ..

А Н А

/прибере се/ Да, да.... Баш сам хтела да те зовнем.

10/2

1/2

Н Е Т И

Изволте.

А Н А

/по-слобно/ У име директора својштвавам ти, да
савет решио да се строго укориш...

Н Е Т И

Са захвалношћу примаме решење. -

А Н А

Тиме је свршен званични део. - /Другим гласом/ А сада, Зајда,
ходи овамо. ~~Седиш.~~

Н Е Т И

Овде сам, госпођице Ана.

А Н А

Матура неће бити лак посао.

Н Е Т И

Мислите на господина Шиндлера?

А Н А

Да, да се спремиш нарочито из математике. Не мисли на ла-
тински. Ја ћу ти помоћи.

Н Е Т И

Не знам, чиме сам заслужила вашу пажњу?

А Н А

Ничим... Али свеједно. - /узима уџбеник/ - Пази сада... Прочитаћу
ти нешто што треба да запамтиш.

Н Е Т И

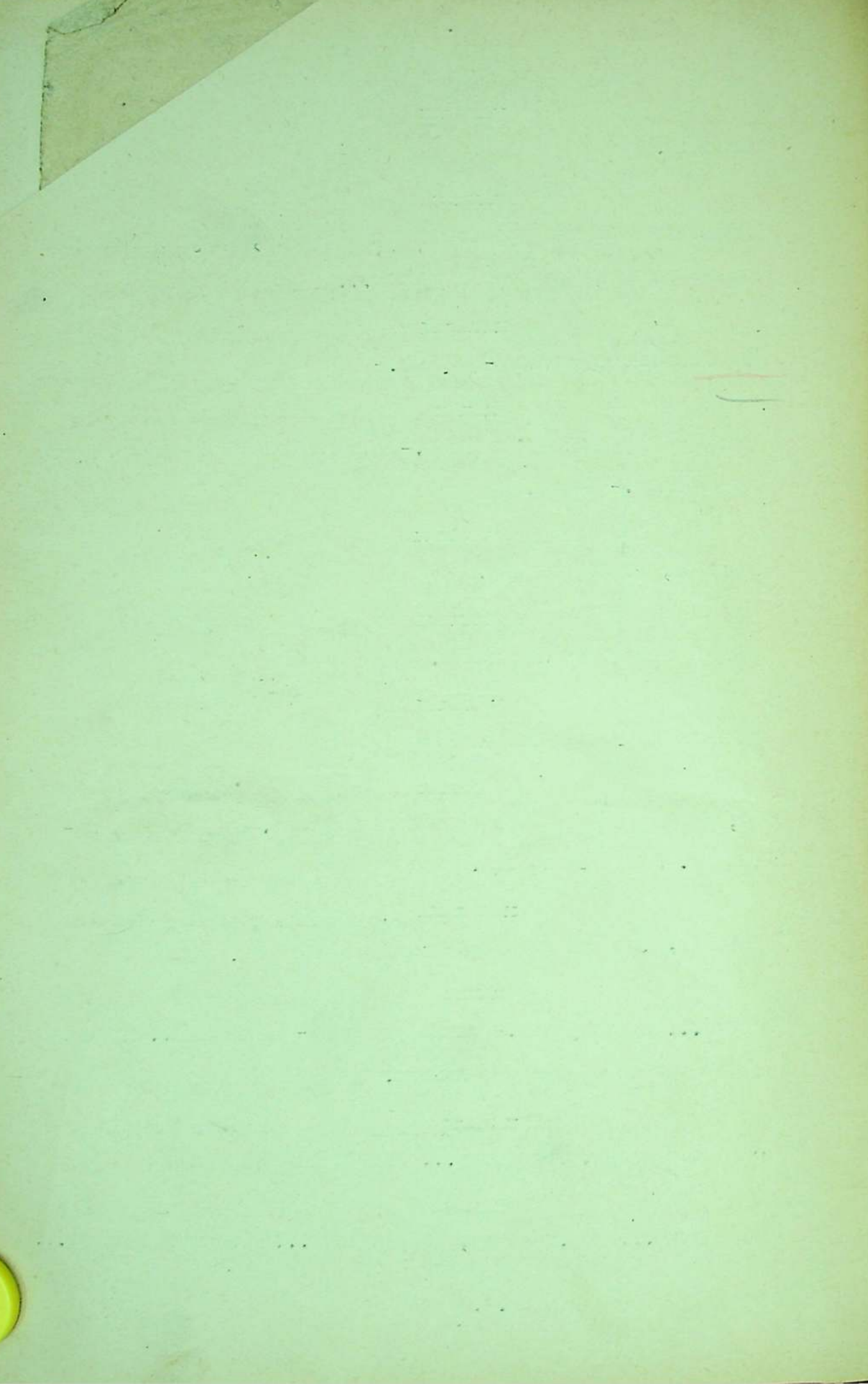
Ђано сте добри, госпођице... /Нагне се над књигу/

А Н А

Хорацијус... Пини. Кармину, либер примус... Ад Луцијум Сестимум...

./.

*Маре
Зед*

Четврти стих на трећој страни.

К Е Т И

Да, да...

А П А

/Почиње да чита, глас јој слаби/ Солватур акрус, хиемо
грата вице верис ет Павони... Хорациеве бесмртне оде
пролећу.. Песма почиње описом пролећа... Тада се надноси
изненада над сликом пролећа сенка смрти. Супротна распо-
ложења он спаја уједно. По угледу на јонске елџије.-
Хорацијева животна филозофија.

К Е Т И

/понавља/ Хорацијева животна филозофија...

А П А

То добро да научиш, јер ће инспектор то да те пита.

К Е Т И

Научићу.

А П А

Извади речи и обрати пажњу на поетски. Солватур акрус
хиемо... Попунта сурови зимски мраз, стадо излази на
свеже ливаде. И моје стадо, чезне за пољем. Ви глуни
мали јавци, при првом мирису пролећа јурите у поља...

К Е Т И

/завиљена/ Молим, то не стоји у тексту....

А П А

~~/са уздахом/ Да, да, текст.... /чита и преводи/ Нујк децет
аут врриди нитидум капут импедире мирвее... Сада је време,
да своју главу окруниш миртом... као што си и ти исплела
венац и окрунила своју главу. Љубављу и наклоношћу си се
окитила /готово страшно/- Али ме ти узалуд лажеш... Мене
ти не можеш слагати.~~

К Е Т И

~~/Зачуђено/ Госпођице... Шта вам је?...-/Зграба јој с
молбом руку/~~

А Н А

~~/Готово ~~зачуђено~~/ Не дирај ме./~~дуже~~ руку/~~

К Е Т И

Боже. Хоћете да ме ударите?

А Н А

Ја - тебе?

К Е Т И

То не разумем... Госпођица Вимер, која ме је увек мрзела
загрлила ме... А ви, која сте ме увек волели, хтедо сте ме
ударити?.....

А Н А

Госпођици Вимер ти ниси ништа однела. Али мени - мени си
однела цели живот... Петнаест година налазим се овде у
гимназији и надам се.... Поправљам твоје вежбање из
латинског Зајдл. Али сада се више ничему не надам. Јер оно,
про нисам успела за 15 година, ти си успела за један
тред.

К Е Т И

Шта сам вам учинила?

А Н А

Требало је да сама осетиш. Али нажалост, у твојим годинама,
не може се инстинктивно осећати. - /болно/ Шта ти разумеш?
Зар ти знаш шта то значи живети сам у две собе са клавиром
на отплату и са будилником? Тај будилник ми је
једини друг... Он ми је звонио пред матуру, на мом докторском
испиту и кроз ове безрадосне дане. И када умрем,
он ће и тада звонити др. Ани Мате, која је увек била
тачна, да не закасни на овој властитој погреб.

К Е Т И

Мила госпођице... Реците... Шта могу да урадим за вас?

А Н А

Заборави шта сам ти казала. Само онај стих из Хорација, морам да ти објасним....

К Е Т И

~~Уздихте~~ Стих из Хорација.

А Н А

~~Опет над књигом~~ Сума вите бревисе... "живот је кратак... Не смејемо дуго да наштамо... иначе се стиже тамо, где се сад ја налазим." Јеси ли запамтила?

К Е Т И

Јесам.

А Н А

Сума вите бревисе. Знаш ли какав је резултат мога живота? Да, ти имаш право, Зајдл. У пролеће, док си млада, треба да будеш срећна.

К Е Т И

Не жалостите ме, госпођице Ана.

А Н А

Ја те не жалостим- ја те ипак волим. Кроз тебе волим и ... живот. Хајде, иди. Лети... на златним крилима. Преко Алпа, у Италију... Али једно ми мораш обећати. Када будеш на форуму романум, међу дрвним стубовима, сети се наставнице Ане, која остаје у школи, и као слаба ученица, понавља сваке године разреде, и не може никада више, никада да пређе у виши разред...

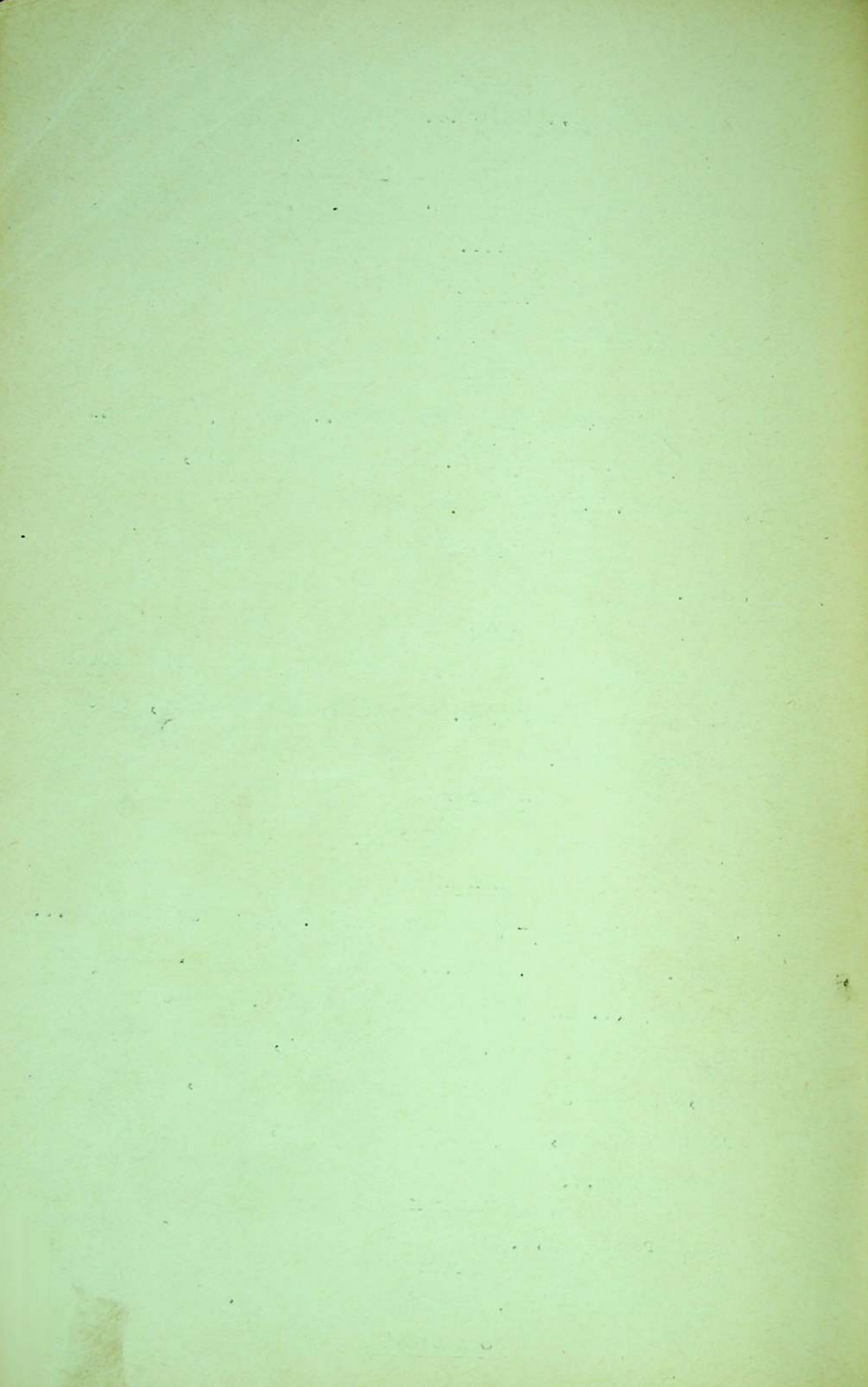
К Е Т И

Драга госпођице...

А Н А

~~суво~~ А сада- иди. Спремај се за матуру.

З А В Е С А

ТРЕЋИ ЧИН

/Дан свршетна школске године. Професорена соба није промењена али дан који бија напољу је сунчанији. Лето је. Наступа школски одмор. Гласови школске свечаности допиру с времена на време кроз прозор.-/

Џибула

/Ја сам сам у професорској соби. Пакује своју ангажману и при том тихо певући:/

Ја хоћу да живим у сенастој гори,
Тамо ће у души радост да зазори,
Зелена дрвета, цвеће тамо цвета,
Тамо бих да задем, тамо мир да надем

АНТОН

/Кључеви звецкају-из ходника- ступи школски послужитељ/
Слуга понизан, господине професоре Џибула.

Џибула

Здраво, Тони....

АНТОН

Господин професор пакује?

Џибула

Да.... Стављам своје ствари у торбу и идем...

АНТОН

Не идете на свечаност?

Џибула

Радије је слушам тако из далека. Сви далеки гласови...

Напољу... Тако се школа прашта са мном. Чујете ли?

/Шуме далеки гласови/

А Н Т О Н

Цакле, истина је, господин професор нас напушта?

ЦИВУЛА

Да, да.../огледа се околом/ Сво је мој последњи дан у школи...
 Напољу, у селу, почиње жетва... А овде се деле сведоштва...
 Школа је званично завршена. - /с малом иронијом/- А завршена
 је и моја пунонадлежна каријера.....

А Н Т О Н

Могу ли вам помоћи при паковању?

ЦИВУЛА

Нема потребе. - Све сам већ каквакми скупио. Сапун, кримику
 марамицу, чешаљ и четку... Мој непоправими оптимизам. Још
 увек ми треба ~~четка~~, иако већ одавно немам ~~вите~~ ко се. -

А Н Т О Н

Имаате још по коју длану.

ЦИВУЛА

Још по коју?.../марљиво-строго/- Имам још дванаест длана...
 Бројим их сваког дана... Надам се, да ће ми још нека
 израсти... Кад човек постане пензионер - препорађа се. -
 Безбрижан живот.. Шетња по сунцу.. Пићу сваког дана карлсба-
 ску воду. Рано изјутра...

А Н Т О Н

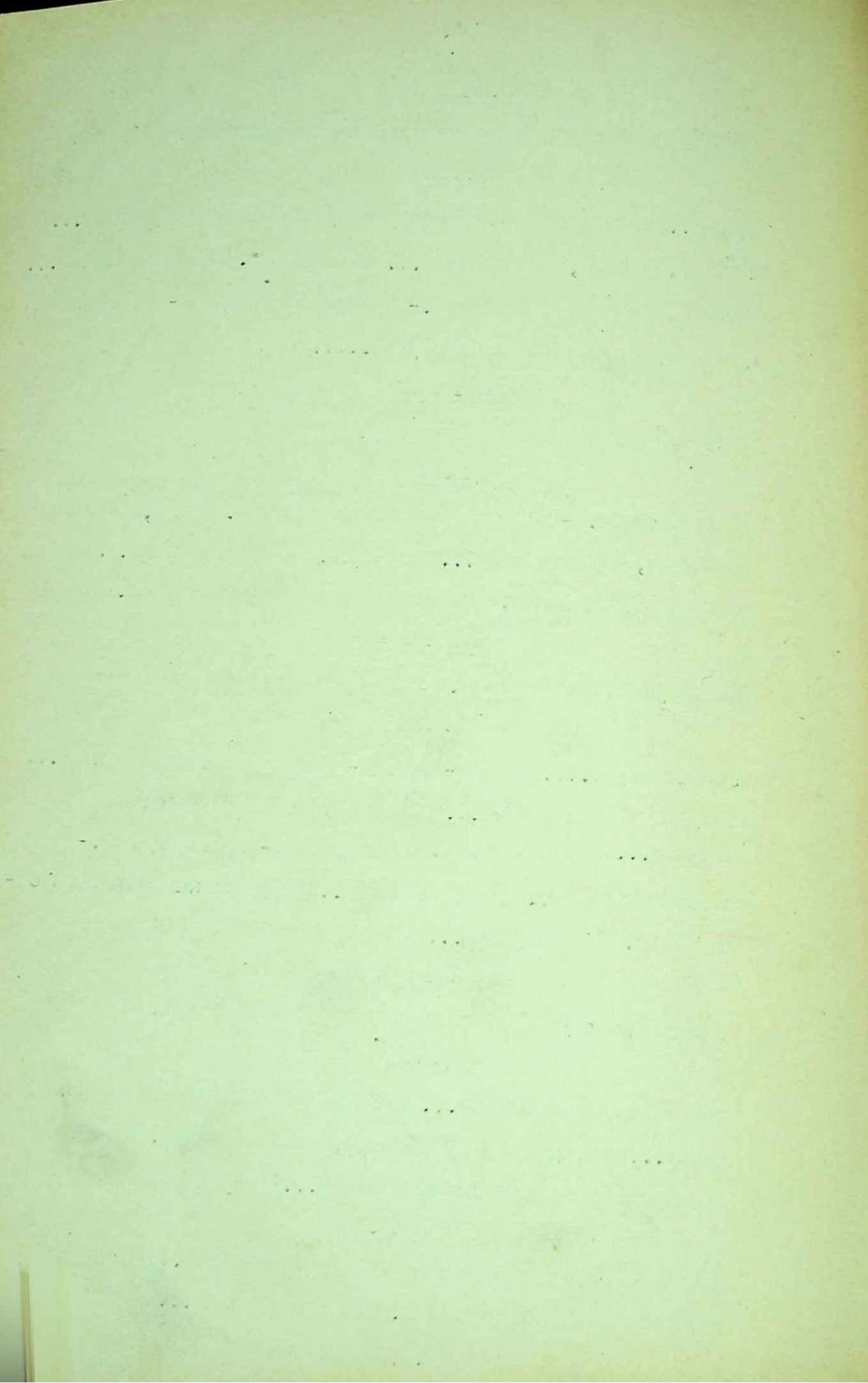
А зашто је то добро?

ЦИВУЛА

Против артериосклерозе... Нећу да усрећим државу својом
 смрћу... Послала ме је у пензију, па нека плаћа. И онда ћу
 марљиво читати младалачку лектуру...

А Н Т О Н

Али треба ипак да идете на школску свечаност... Господин
 директор држи велики говор. Бајачи хбрѣ пева...

ЦИБУЛА

Не, не... То не могу да издржим. Школска свечаност је лепа само за оне, који се дуже године враћају... Али кад неко зна, да је све за последњи пут... онда је много лепше, да се полако ишчезне....

/ из даљине звони песма /

На верну љубав све до гроба
Кунем ти се, земљо драга,
Теби, роде, ја дугујем,
За све чести и сва блага.

АНТОН

/ После краћег путања / Са овом песмом свечаност је завршена...

ЦИБУЛА

И професорски колегијум долази да се са мном опрости... Али долази узалуд. Тони.... Да умакнем...

АНТОН

Одлазите, господице професоре? Без речи? Без и чега?

ЦИБУЛА

Не могу иначе.... Тешко је пратити се. Сваки растанак је нека врста смрти. - Хоћу да променим живот као изношено одело. Треба да га дам кројачу на поправак, да би још мало издржао... / Трзнутак пауза. Песма је крај. Путање /

АНТОН

И ништа немам од вас да саопштин колегама?

ЦИБУЛА

Оно што бих да им кажем, нећу им рећи. А, сада, Тони, не гледај за мном. - / Узима торбу / - Нећу да видиш како професор Цибула после 30 година службе - измиче, као ученик који бежи од школе.... / брзо излази /

АНТОН

Да, да.... /држи кључеве/

КОФЕРАЖ

/отварају се врата, појављује се Јеси ли видео професора Цибулу?

АНТОН

Само што изиђе.

КОФЕРАЖ

Куни?

АНТОН

Побеже од свечаности.

КОФЕРАЖ

Не може бити.

АНТОН

Тако је господине директоре. Могу још да га стигнем у дворашту....

КОФЕРАЖ

/Погледа на прозор/ Да, да. Ено га. /више/ Цибула. Цибула, Цибула.... Чекај мало.... /клима главом/- Не скрене се.....
/Јури вратима. Тужно/- Како може овако стар да трчи....
И куда јури?

АНТОН

Трчи у бању, господине директоре.

КОФЕРАЖ

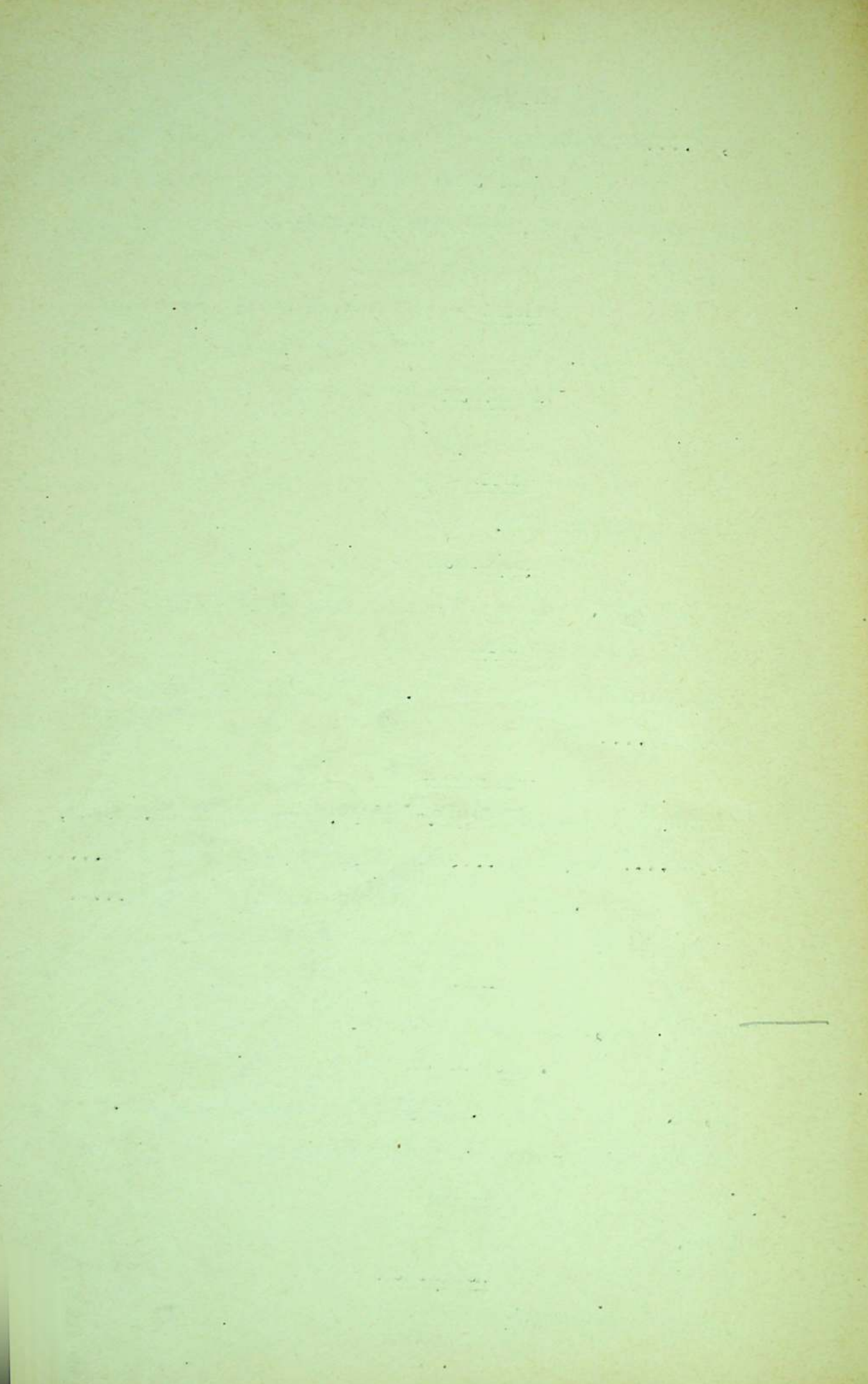
Да, да. [На врели извор.] Он је увек стремио изворима.-
/Другим тоном/- Антоне, тражио ме неко?

АНТОН

Нико.

КОФЕРАЖ

Оде ли осми разред?

АНТОН

Сад се спремају да иду из гимназије. Веселе су, као да одлазе на свадбу. О, колико их младића чекају напољу. После матуре, све што се крило излази на јаву.

КОФЕРАЖ

Да, да... После матуре, све излази на јаву. /Гледа напоље у двориште/- Како се журе вратима. - Изгледа да никоме није ни пало напамет да се опрости са мном.

АНТОН

Ето, господа професори долазе да се опросте.

КОФЕРАЖ

Позови их у моју собу.

/Из коридера улази колегиум. Прво Ема у скаутској униформи, затим Вилфингер/

АНТОН

Господин директор моли да дођете код њега.

Е М А

/Свежа и весела/ Господине директоре... Пре но што пођем на одмор, дођох да вам још једном стегнем руку.

КОФЕРАЖ

Врло пријатно. А где ћете провести лето?

Е М А

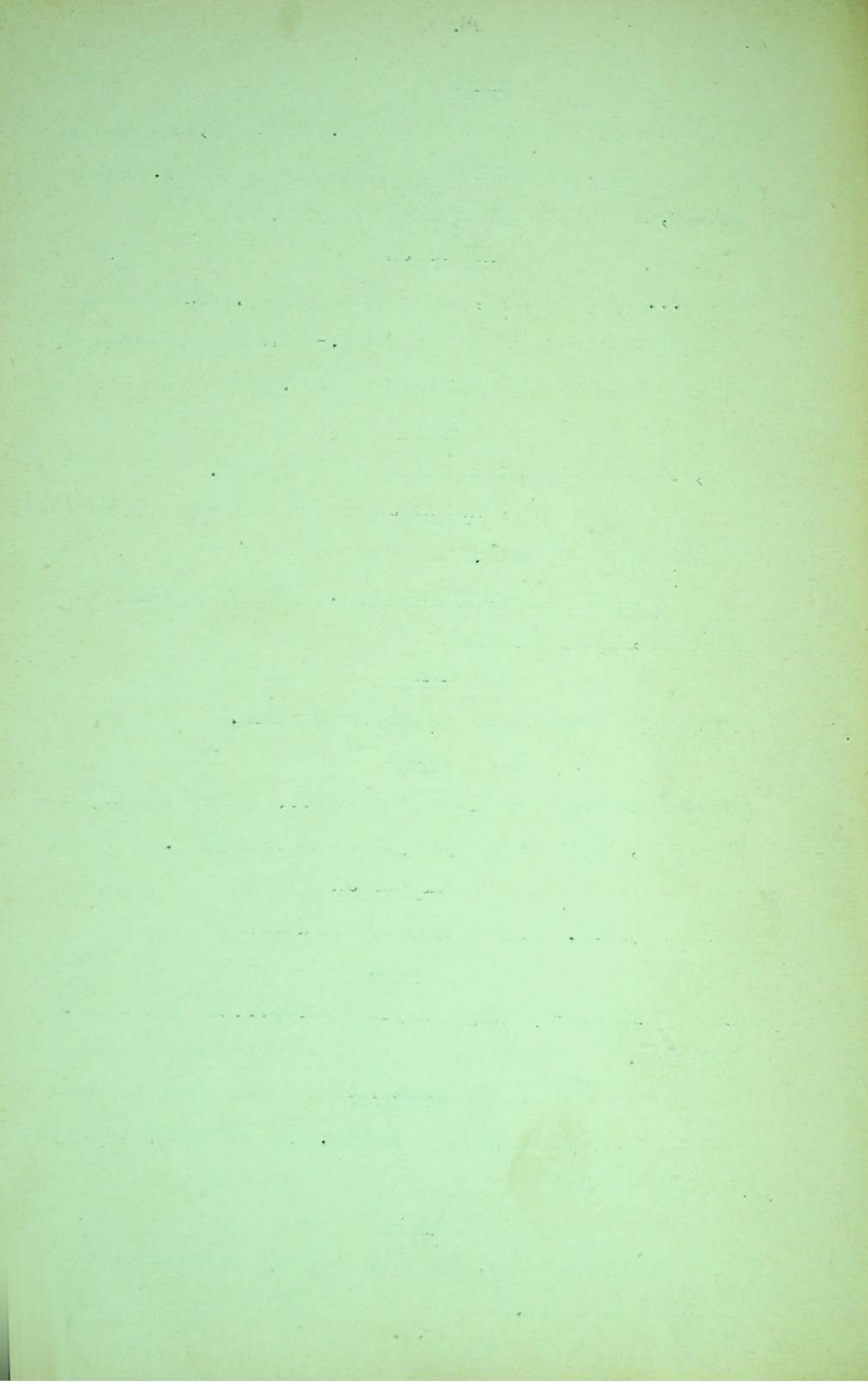
Идем у планине - у децји скаутски логор... Има нас више од 300 душа.

ВИЛФИНГЕР

Триста девојака на једној планини. Зар се не бојите да вас поједу зверови?

Е М А

Спаваћемо у шаторима, сами ћемо кувати, а увеће палићемо ватре на врховима.

АНТОН

Го спојице, узмите мене као псето против вукова.

Е И А

/смеје се/ Тебе, стари?

ВИЛФИНГЕР

Само им то недостаје. Боље иди закључај ормане.

АНТОН

Идем, господине. Не бојте се. Ницо неће украсти буљину.

/тресући кључевима излази/

ВИЛФИНГЕР

/моко/ Буљина не сада да спава и да чека јесен. - Моје живо-
тиње место зимског, спавају летњи сан.

КОБИРАЈАХ

Вилфингер, где ћеш ти летовати?

ВИЛФИНГЕР

Дома, на селу. До септембра, бићу опет сељак. -

ФЕДЕР И ФЕНЦ

/Улазе препирући се/

Ф Е Н Ц

Какав си. Опет протестујеш.

ВИЛФИНГЕР

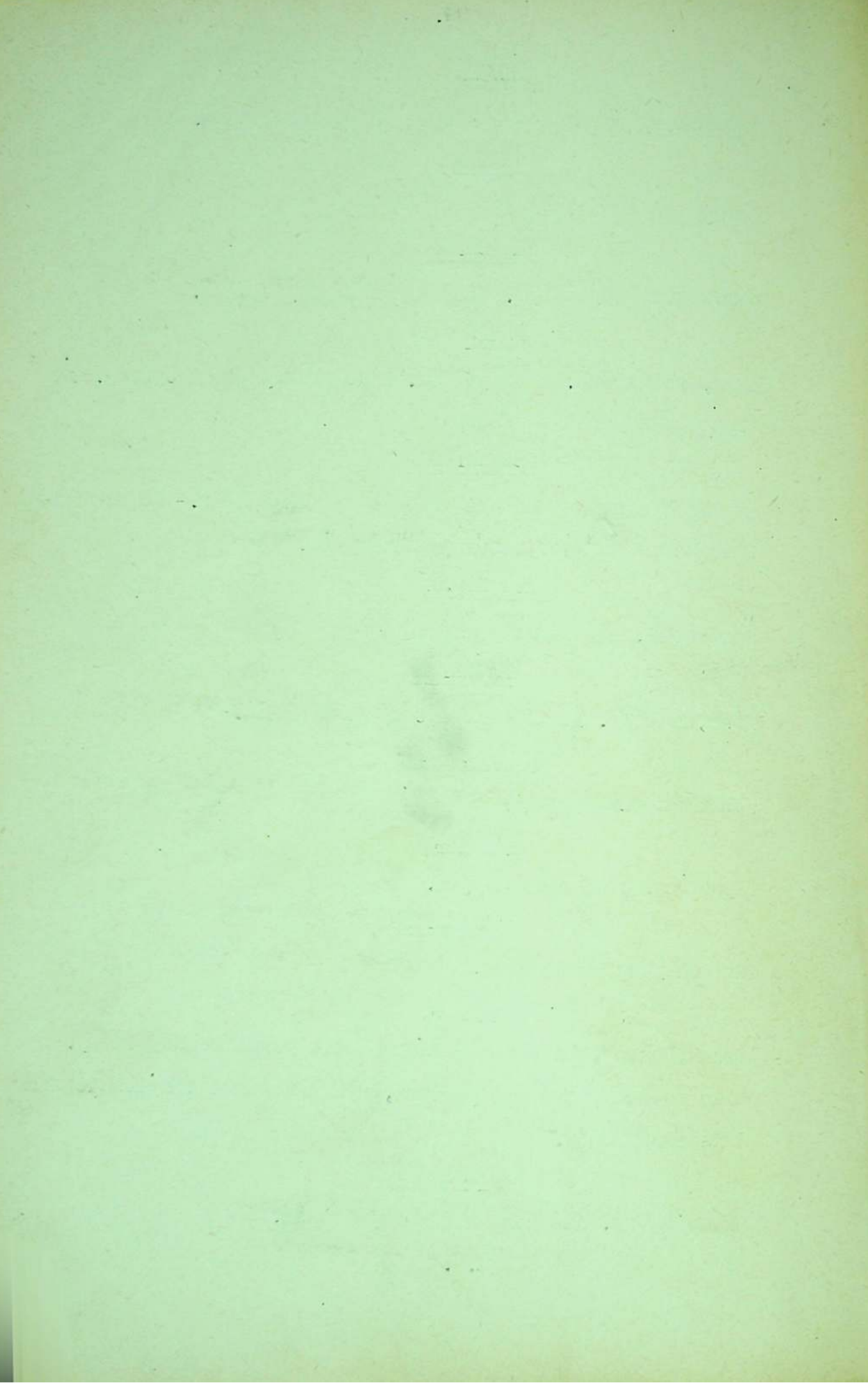
Ови се једнако препиру.

Ф Е Н Ц

Најем, Федери, да нема смисла да лети узима стан у граду. -
Може да има у природи јефтино, пул пансион с текућом топлом
и хладном водом.

Ф Е Д Е Р А

Знамо ми то. Али вода никад није топла.

Ф Е Н Ц

Али увек тече....

ФЕНЦЕРА

О, да.... У шуми на 50 корака од куће....

ВИЛХЕЛМЕР

Па то је и најлепше. Шта ће ти култура за време лета?

Е М А

/С малом ирсонијом дире Шпидлера/

ШПИДЛЕР

/ За њим трчи Фалк као кученце/

Е М А

Има и таквих којима није потребна ни зима.

ШПИДЛЕР

Добар дан. Част ми је.

ФАЛК

/иза њега, милим тоном/ Молим вас, господине професоре.

ШПИДЛЕР

/окрене се/ Слушај, Фалк. Узалуд трчиш за мном. Срећнемо се ипак на поправном испиту.

ФАЛК

Хтела сам да вас молим, господине професоре, да ми будете наклоњенији на поправном испиту. Целога њу лета учити алгебру. Понећу књиге на језеро. И у води ћу да учим.

ШПИДЛЕР

Одлично. Математика је свуда потребна. И у води, и у ваздуху. Па чак и у стратосфери.

ФАЛК

Талка хми хја хми хја хса хни ја. Збага хми хми хми хја /
Разумем, господине професоре ... /сејца/

ШИШИЋИЋ

Зашто сад опет плачеш?

Ф А Л И

Тешко ми је, што сам пала. Збогом. - /Изиђе/

ШИШИЋИЋ

/виче за њом/ Искористи лето. Учи формуле. Добар дан. Част ми је.

Е И А

А ја одлазим. Воз полази у два часа. Праштам се скаутским поздравом. - /Пође и остали се праштају/

Ф Е И Ц

И ја се опраштам, господине директоре. Септембра ћемо се опет видети о ваџним допуштењем.

Ф Е Д Е Р А

То ће бити наша десета школска година.

Ф Е И Ц

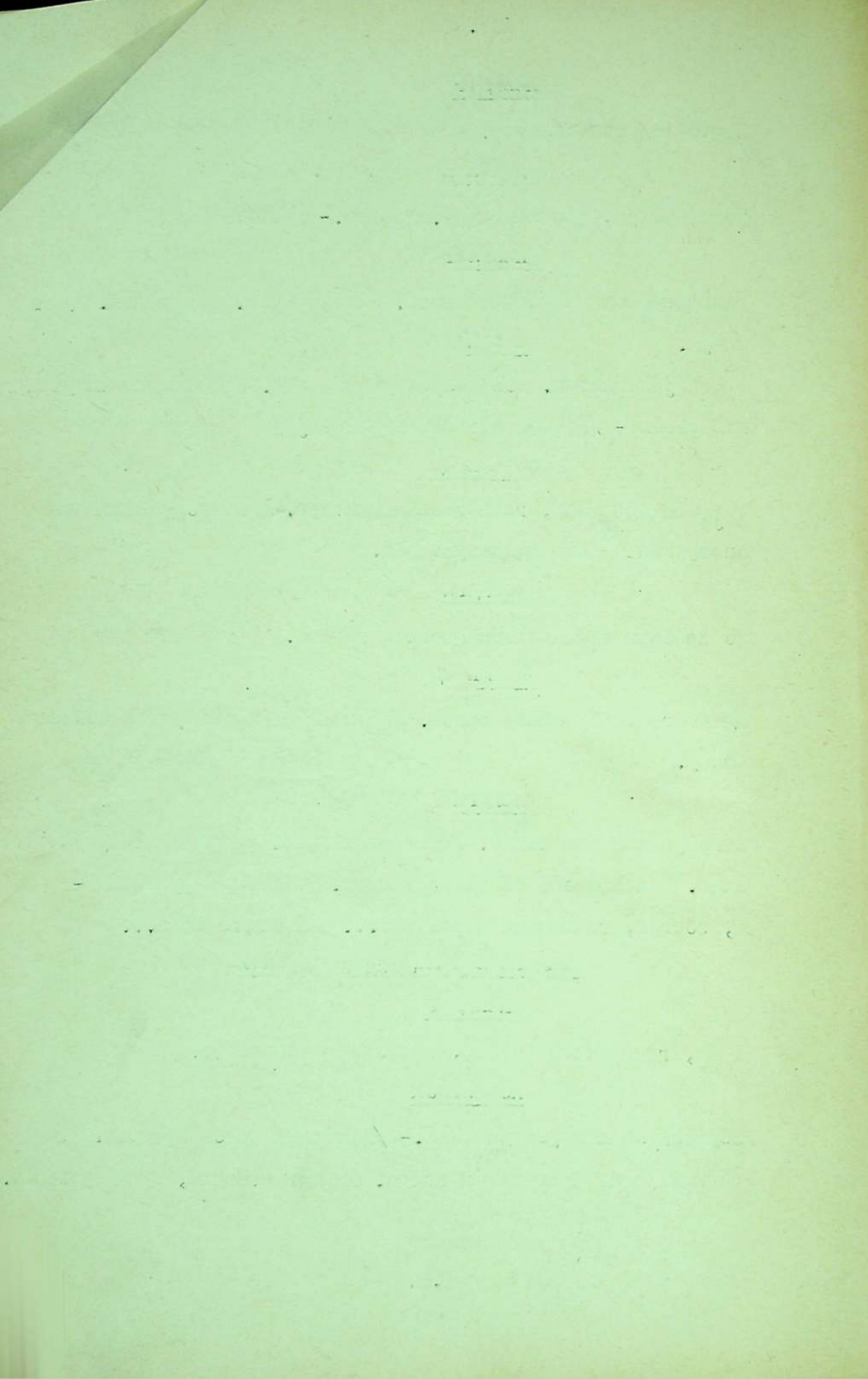
Десет година у осмој групи. Надам се да ћу на јесен добити седму.

Ф Е Д Е Р АКако је све релативно. Ученице из првог разреда стижу у осми. А професори из осмог у први. /Завршава руковање/-
Е, збогом, господине директоре... Здраво, господо...ФЕДЕРА И ФЕИЦ/излазе за њом/ШИШИЋИЋ

А ви, где ћете летовати, господине директоре?

ЛОБЧИЊИЋ

/Збуњен/ Ни сам још не знам. - /Немирно/ Треба пре свега да свршим један врло ваџан посао. Од њега зависи, куда ћу отићи.

ШИММЕР

/Гледа га испитивачки, са лакоом иронијом/ Ваљан по сао!
 Слушајте, ја нећу да вам сметам! Надам се, да не идеје,
 које овде три године заступам, доћи једном до изписа.

ВИМЕР

Хајде.... Остави идеје.

ШИММЕР

/суво/ Немогуће. За мене: једанпут један јесте један. Има
 неких који сумњају. Али ја нисам од тих. Збогом, господине
 директоре. Срећано се опет 31 августа у 8 часова на по-
 новним испитима. - /излази мало увређено/ *Паша ми је, рече за*

ВИМЕР

/клина главом/ Непоправив... Од коцке не може постати кугла.
 Е, здраво, стари. Желим ти пријатно летовање. /излази/.

КОФЕРАЖ

/Остаје за трен. Одлази до прозора. Гледа осми разред који
 излази, слуша ученички шум који је свуда на свету исти/

/Муцање на вратима/КОФЕРАЖ

/о надом/ Напред.

ВИМЕР

/Улази са великим букетом ружа/ Ви сте, колегинице?

ВИМЕР

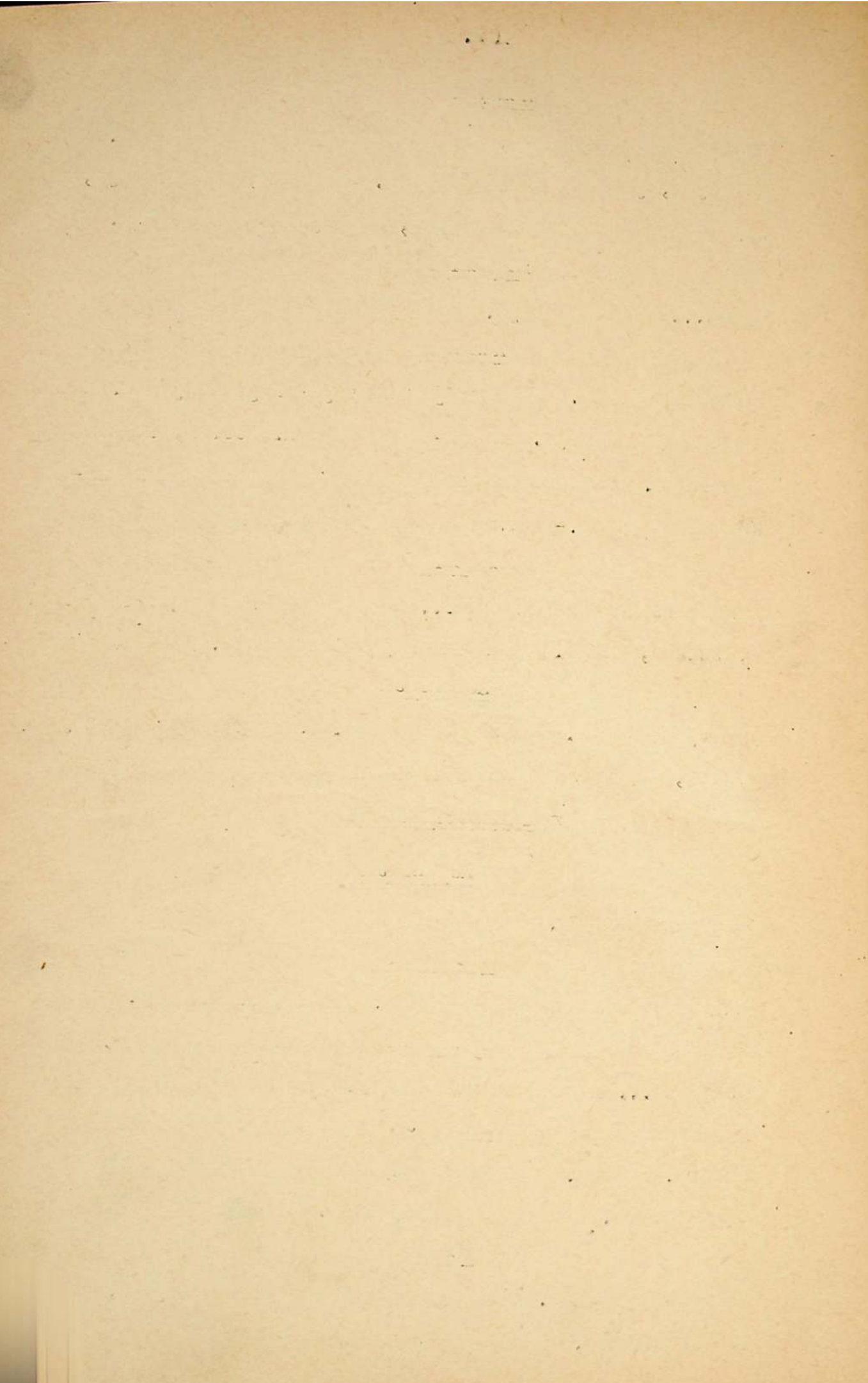
Извините... Можда сте чекали другог?

КОФЕРАЖ

Никога. Никога. /Збуњено/ Слушао сам само како одлази
 осми разред. Девојче за девојчетом.

ВИМЕР

И какав шум дижу. А зар је чудно? Тридесет девојака, а чека
 их 60 младина.

КОФЕРАЖ

Како лепо цвеће.

ВИМЕР

Добила сам га од ученица... Први пут добијам од њих цвеће.
Осми разред витешки се одужио.

КОФЕРАЖ

Видите ли? Вреди да човек буде добар. Где ћете да летујете?

ВИМЕР

У зубном аташеу... Одсад хоћу да се старам да се свиђам ученицима. Хоћу да се поносе са мном. До сада су се стиђеле. Пробудиле су се у мени амбиције старе квојке. Хоћу да имам пилиће око себе.

КОФЕРАЖ

/Загледа је/ Имате лепу нову хаљину?

ВИМЕР

Стара преправљена. Сад већ почињем да се кицошим. Зар остајем још дуго стара девојка? Кроз неку годину бићу баба.

/Кучињо/КОФЕРАЖ

/С нервном напрегнутошћу/ Напред.

К Е Т И

/Улази у дивној летњој хаљини, чудесан летњи шешир. Истинска млада дама. Исправдава речи г-ђице Мате: "Те девојчице после матуре, одједном израстају, и, без икаква прелаза, постају праве жене" /- Дobar дан.

КОФЕРАЖ

/као уплашен/ Зајдл.

К Е Т И

Дobar дан, драга госпођице Вимер.

ВИМЕР

Радујем се, да се најпосле, срећемо на расветли. Како си лепа...
 Колико си свеза... И како ти се блистају зуби. Извини, што
 сам ти задала непријатности.

КОФЕРАЖ

Довиђења, драга колегинице. }

ВИМЕР

/на одласку/ Зајдл, букет ну однети куди. Имам много празних
 ваза... /подскоци/ Аук.

КОФЕРАЖ

Шта је било? /уплашено/

ВИМЕР

Убодох се на један трн.

КЕТИ

~~Свињаво~~ Има ли крви?

ВИМЕР

Мало, али ништа. Навикла сам. На колико сам се ексера убола...
 Може сада на цвеће. - /Још једном погледа Кети/ Збогом, Зајдл,
 Здраво. /брзо излази/.

КЕТИ

/Имљато гледа за њом/ Сиротица... (И за збогом јој метнуо
 једну бодљу.) /другим тоном/ - Нисам вас узнемирила, господине
 директоре?

КОФЕРАЖ

Како можеш тако да говориш? Зар нисам тебе чекао, Зајдл.
 Хоћу да кажем, госпођице Зајдл...

КЕТИ

/са смехом/ Говорите ми, као до сада.

КОФЕРАЖ

Немам више на то права... У торбици имате диплому...

К Е Т И

Мислите, да сам се сада променила?

КОФЕРАЖ

По моме мишљењу, јеси. - /збуњено/- Љубим руке. Врло пријатно што сте дошли да ме видите.

К Е Т И

/такође збуњено/ Дошла сам, господине директоре, да вам се захвалим за све, што сте учинили за мене. Не знам како да вам изразим захвалност....

КОФЕРАЖ

Да не говоримо о томе. Прошло... После матуре треба да говоримо о будућности, Зајдл. ← /Збуњено/ Ах... опет вам рекох Зајдл....

К Е Т И

Није велико зло.

КОФЕРАЖ

али ја нећу више да вас зovem тако, Зајдл. То је школа. Осми разред... Увек га већем са питањем: "Над је владала Марија Терезија?"

К Е Т И

/ученички/ Од 1740- 1780 године.

КОФЕРАЖ

Видиш ли? И сад одговараш као гимназисткиња.

К Е Т И

Не могу тако лако да се забораве осам година проведених у гимназији. Увек ћу остати вања ученица.

КОФЕРАЖ

~~Тихо природно~~ /Кети Зајдл, ученица осмог "б" разреда,
трећа клупа леве. Ученица, коју сам сада задржао у хансу.

К Е Т И

У хансу?

КОФЕРАЖ

Остале ученице очекују ^и млађи на вратима. А тебе су чекали
овде у школи. У професорској соби, за зеленим столом. Већ
три недеље дан и ноћ те чекам, Кети Зајдл.

К Е Т И

Господине директоре.

КОФЕРАЖ

Ја сам ти пуних осам година ^{задобио} задавао питања, али сада - ти
треба да питаш....

К Е Т И

А шта да вас питам?

КОФЕРАЖ

Оно што сам не могу да направим. Питај ме, најваг, волим ли те?

К Е Т И

Боже.

КОФЕРАЖ

Сети се твојих речи. Зар ми сама нисам отворила очи? Кроз
сузе.... И од тада нисам могао да мислим ни на шта друго,
осим на твоје речи... Хиљаду пута очекивао сам одговор, као
ученик који учи лекцију. Ја сам се припремао, Зајдл, много
усрдније него ти за матуру....

К Е Т И

Боже.

КОФЕРАЖ

Шта је, Зајдл? - ~~Зачуђано~~ - Шта кажеш?

К Е Т И

/заједно/ Господине директоре... Ја сам најподлије и најгоре створење на свету.

КОФЕНРАЈХ

Шта?

К Е Т И

Зар сам могла претпоставити, да ћете узети за озбиљно оно што сам вам онда говорила?

КОФЕНРАЈХ

За озбиљно? /Почиња да ~~разуме~~/

К Е Т И

Молим, опростите ми.... Заборавите.... (И пустите ме да идем..)

Ја сам вама онда учинила изјаву у име целе гимназије... Јер ми, све ученице, све смо вас волеле... Толико сам вас волела, да смо училе ваш предмет. Најтеже датуме. - /Плаче/. - 1744 године.... Кучук-кајнацирски мир... Зашто смо то училе?... Зар не из љубави према вама?

КОФЕНРАЈХ

Зајди.

К Е Т И

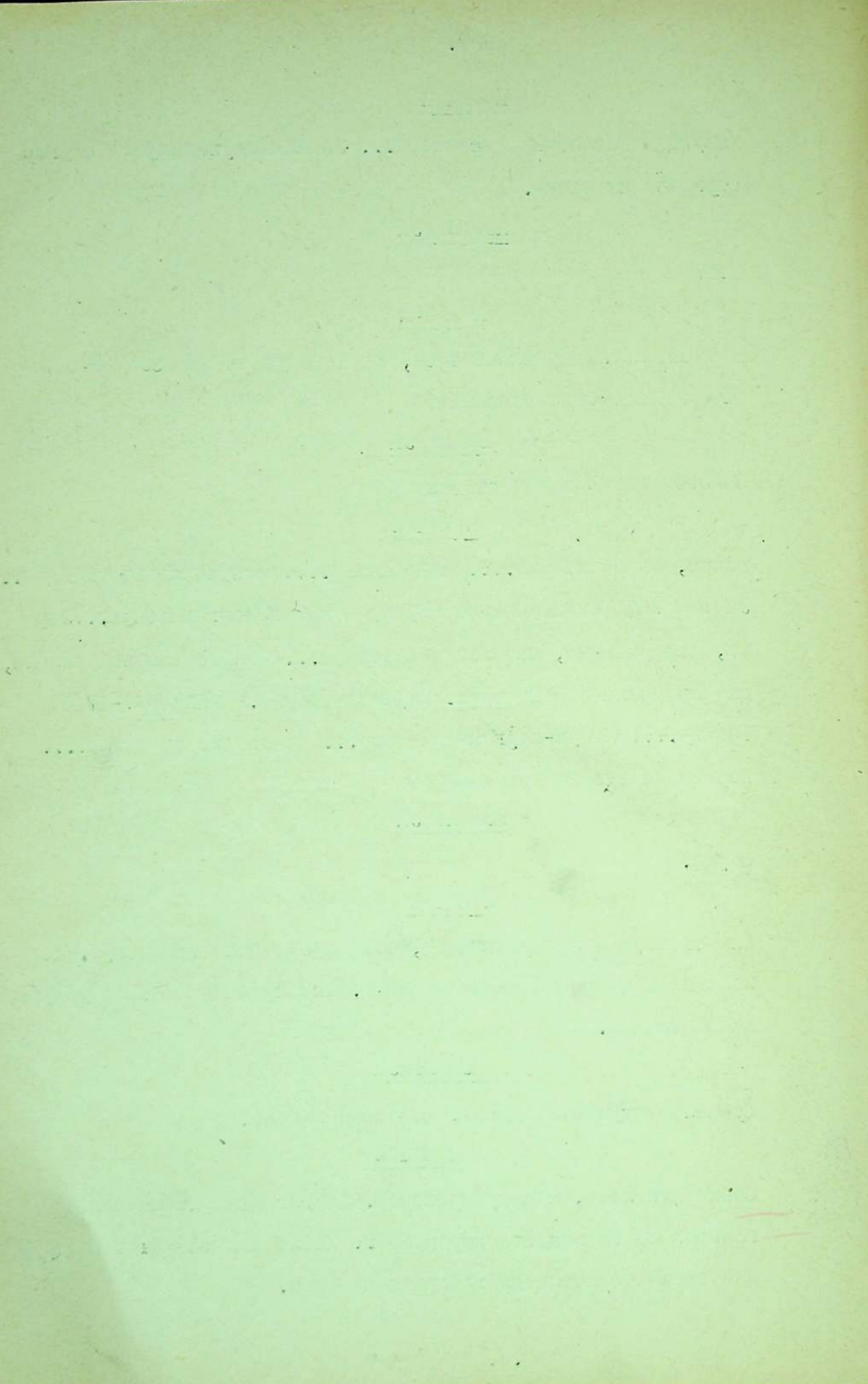
Али то није била љубав жене, него љубав целе гимназије. То може да вам призна свака ученица. Али су мени ставиле у дужност да вам кажем.

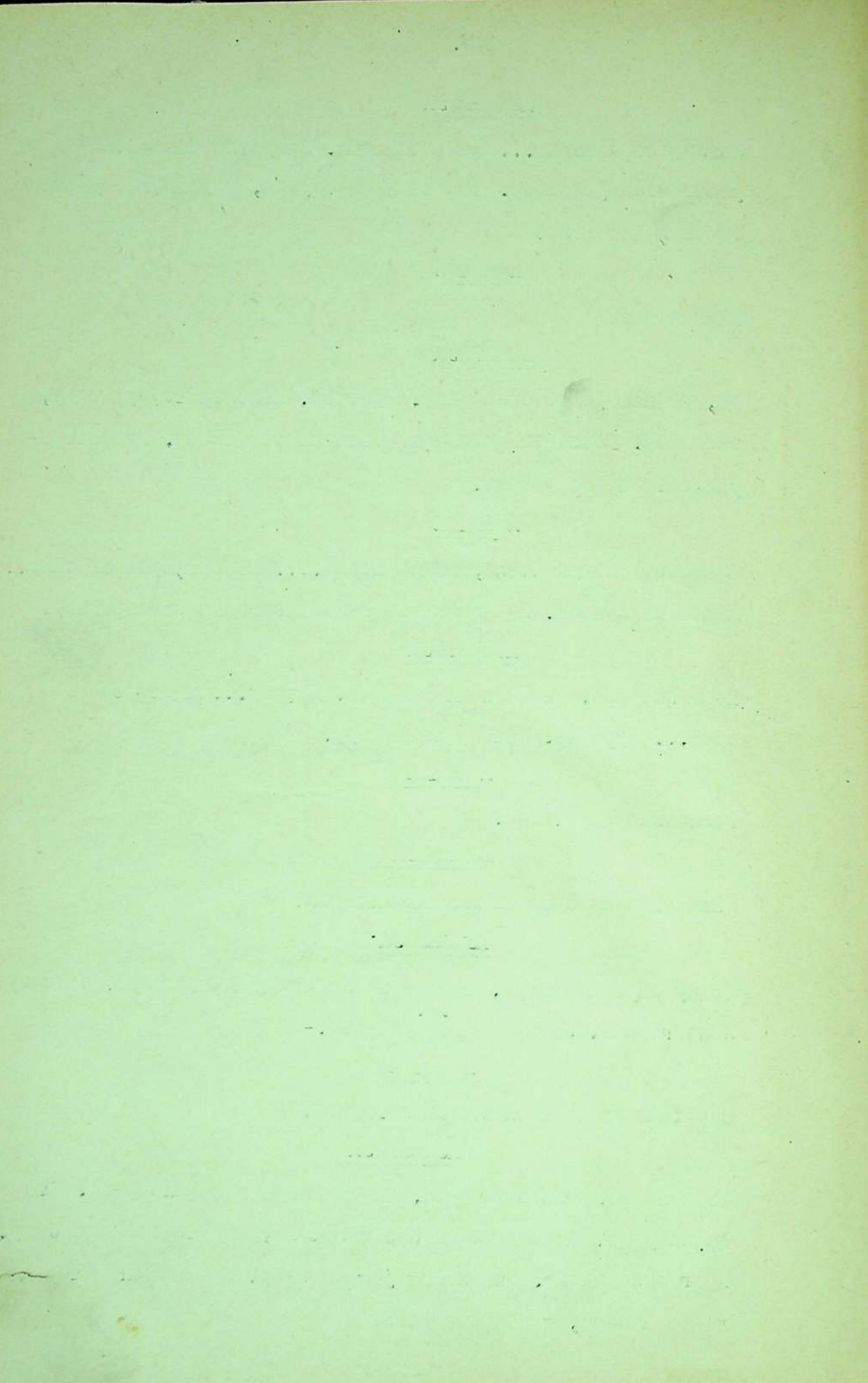
КОФЕНРАЈХ

Ставиле у дужност? Дакле, сте ипак лагале?

К Е Т И

Сваки ђак лаже, кад му призорти. Другог дана хтела сам да говорим са господином директором. Хтела сам све да вам објасним. Али ви нисте хтели да говорите са мном.

109.
Н Е Т И

Не морате ми.... Али ми реците само једну топлу реч.
Последњу реч.

КОРПИРАЈХ

/с дубоким удахом/ Или у библиотеку и узми Сенеку....
/са професорским тоном/ Знач ли ко је био Сенека?

Н Е Т И

/бачки/ Неронов Васпитац, господине директоре.

КОРПИРАЈХ

/с великом горчином/ Био је учитељ. Учитељ. Кога је убио
ученик. - /минут пауза/.

КУЦАЊЕ

КОРПИРАЈХ

Напред.

АНТОН

/звекнање кључевима, улази/ Изните... Један младић тражи
го спођицу Кети Зајдл....

КОРПИРАЈХ

Младић?- /иронично/ Тако....

Н Е Т И

/Ужасно збуњена/ Не могу да разумем.... Где је тај
го сподин?

АНТОН

Напољу, у ходнику...

КЕТИ

/Ужасно збуњена/ Кажите му, молим вас, да чека доле.

КОРПИРАЈХ

/са иронијом/ Зашто доле? Зашто да чека чак на улици.
Кажите господину, да сада може слободно да уђе.

АНТОН

АНТОН

Разумем. - /на зрацима/ Изволте, уложите. /Уводи Ота и излази/

ОТО КРАЈИЏИЋ

/Уводи га Антон. Ото је леп, развијен, елегантан младић, спор-
тиста. Сав је свежина и младост. Улажењем уноси у собу
живост ван школе. Добро васпита, симпатичан, из смене породице. -
У њему је привлачна наивност, као да не зна куда је улао/
Добар дан.

КОФЕНРАЈХ

/Гледа младина/ Добар дан.

О Т О

Извините, господине директоре, зовем се Ото Крајиди. -

/лупом сваставља ноге/

КОФЕНРАЈХ

др. Кофенрајх...

О Т О

Љубим руке, Кети.

К Е Т И

/много збуњена/ Шта тражиш овде, Ото?

О Т О

/природно, пречесто/ Дођох до тебе.. Извините господине
директоре, што сам се тако увукао - ја сам Береник Кети Зајди.

КОФЕНРАЈХ

/Са ироничним знамењањем/ Ви? ...Онда ми дозволите да вам
честитам....

К Е Т И

/тражи да то изберне/ И доле он богао да чекаат...

О Т О

/наивно/ Чекао сам те ване од пола часа пред гимназијом... Почео сам да бринем. Шта се у тобом догодило? Да није нека грешка са дипломом?

КОРИПАЈА

Није ништа /отсмехује се/- Госпођица Зајди била је од најбољих ученица у гимназији и дошла је да се опроста са мном... зато се и бадркала. Ваљда се не љушта?

О Т О

О моја.... Мати ми је увек говорила о највећим држављанима с вама, господине директоре. И ја се сретам срећан, што смо прво вама, господине директоре, саопштили за нашу веридбу коју смо до матуре чували у тајности.

КОРИПАЈА

Врло мило /са значајним осмехом/- Знами учио сам у школи једну малу вереницу.

О Т О

Сад могу да вам кажем, колико сам много патео због господина директора...

КОРИПАЈА

/изненађен/ Због мене?

О Т О

После подне увек смо ишли на тенис... Зар не знате, спорт нас је зближио... Ја сам је научио да игра. Кад смо бивали заједно, она је увек погледала на часовник и говорила: "Волеу! Треба да журим кући. Треба да научим леницију из историје."

КОРИПАЈА

То је много мило с ваше стране...

О Т О

/наивно/ Но то је већ обвршено. - /Кеди/ Ти си већ положила испит зрелости и тачка. Крај школи /директору/- Је ли тако?

А
ЛОШИРАЈА

Разуме се. Крај цеоли. -

А Н Е М А Т Е/улази/ Добар дан. - /збуњена повлечи се/-Извините, можда сметам?ЛОШИРАЈА

Радујем се што сте дошли. Дозволите да вам претставим господина Ота Крајндла, вереника Кети Зајдл....

А Н А/~~изненађена~~/ Вереника? - /у недоумици гледа директора/О Т О

И мало удара ногом о ногу/ Љубим руку... Др. Ана Мате, је ли? Знам вас по Кетиној причању.

А Н А

И ви ми изгледате много познати. То лице као да сам негде виђала....

О Т О/с завластим осмехом/ Врло је могуће. Зар сам мало пута обилазио оно гимназије, кад сам чекао Кети?А Н А

Одсад нема потребе да се кријете. Кад ће бити свадба?

О Т О/сија/ Кроз три недеље. Треба да искористимо лето. Отпутоваћемо некуд.А Н А/гледа у даљину/ Сигурно ћете направити дивно путовање....К Е Т И/избегавши одговор/ Молим те, Ото... Хајде да идемо. Мама нас чека на ручак.

О Т О

/наивно/ А зашто да те чека? Зар јој није казала? Ауто је доле... У част данашњег дана ручаћемо негде напољу...

А Н А

/слабо подвласи/ Препоручујем вам борову шуму... Тамо је дивно.....

О Т О

/срећно, обасјано/ Онда ћемо ићи тамо... /удара ногома/
Љубим руку Др. Ана /директору/ Моје највеће поштовање,
господине директоре... Још једном много вам благодарим,
што сте ми васпитали ово девојче. - /век ице/

К Е Т И

/тихо, лако/ Збогом, господине директоре. Зар се више никад нећемо видети?

КОМПИРАЈКА

/глухо, природно/ О, да... Кроз десет година. На пројави десетогодишњице. Над се опет ^{или} скупите. *сакупите*

А Н А

Надам се, да ћемо се опет сви скупити. Збогом, Кети. -
/Љуби је/.

О Т О

/на вратима/ Хојде... /Радосно узима Кети под руку и одводи је/.

КОМПИРАЈКА

/путе гледа за њима, полако оде у дно и гледа кроз прозор.
Пауза за тренутак/

А Н А

/Тихо, осећајно/ Мој јадни пријатељу....

КОМПИРАЈКА

Не сажаљевајте ме, Ана....

А Н А

А Н А

Зар не смем ни да вас сажаљевам?

ЛОРЕНЦО

/одесчно/ Не. Јер је овај тренутак врло леп. Ја сам узлетео на такву висину, са које јасно видим ова цовенанска осећања и све људске глупости.

А Н А

Као да глупости јасније видиш... Али истинска осећања, ви никада нећете познати.

ЛОРЕНЦО

/патнички/ У овим годинама да ми се догоди тако нешто... Изгледа да школа од деце прави људе, а од људи децу...

/Засуђивно гледа кроз прозор/- Погледај само онамо. Садиш излазе на врата. - /Мале-сно/ Ана, осећаш ли да смо ми за њих већ мртви. Ми живимо, али су нас они сахранили. ...

А Н А

Ми умиремо на крају сваке школске године.

ЛОРЕНЦО

И на почетку сваке васкрсавамо.

А Н А

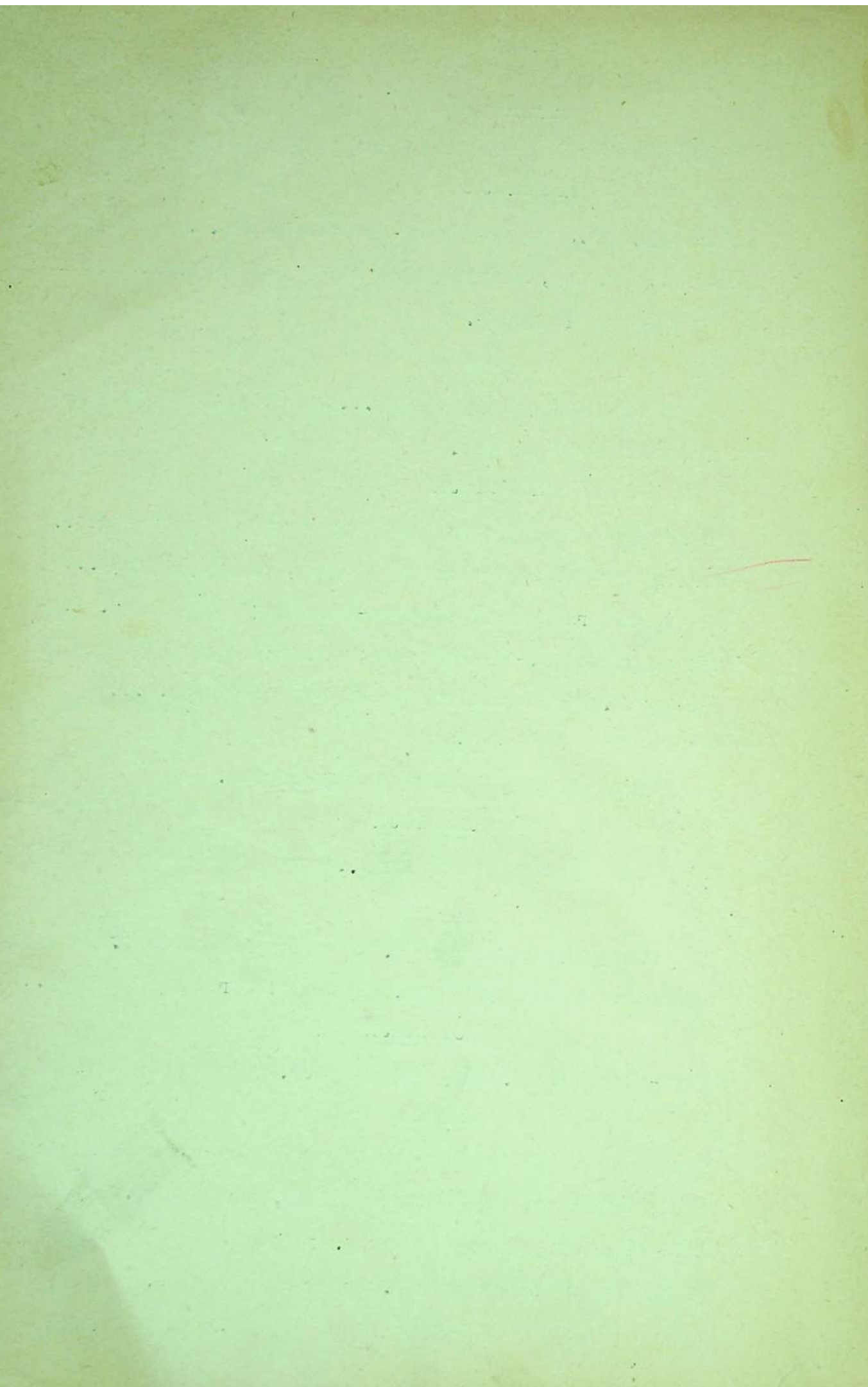
На јесен узећу први разред. И водићу га до осмог. Од прве латинске речи до Хорација, бићу већ као госпођица Вимер...

ЛОРЕНЦО

А ја - као Цибула. То је наша судба.

А Н А

Али зашто се не борим против судбине? Зашто не погледам око себе? И ту, међу овим зидовима, живи надање. И ту би било мало могућности за срећу. /готово све каже/ Два животиња умиру један поред другог. Већ толико година. Везани пријатељством и ипак туђи један другом. - /спусти главу и чека/.

ХОФЕНРАЈХ

/гледа је са великим саучешћем, тражи одговарајуће изра-
врто мило/ Тако је суђено, Ана. Разумеј... Наши животи пара-
лелно умиру... И како је свирено Шиндлерово правило, да се
паралеле никада не сјоцају....

а н а

Они у бесконачности.

ХОФЕНРАЈХ

/оцајном гестом/ али и овај ситни живот овде је пролазан...
/с-пуним изразом/ Професорска соба.. Прозор.. Парче неба...
Чија се боја увек мења... /монотона/ Плаво, па сиво... Сиво...
па плаво... (А то значи, да је прохујала једна школска година.)

а н а

1935/36 шк. година.- /са узвиком/ И све тако иде даље у
бесконачност. И нигде излаза. Нигде спасења. Помозите ми.
теците. Шта да се ради?

ХОФЕНРАЈХ

/просто, критично, одлучно, а ми смо, Ана. Онако како си ти хтела.
Написаћемо другу свеску Средњеваковну историју. *Судбина...*

а н а

/жалосно/ Пронаст западно римске историје до проналаска
Америке... Над ћемо почети?

ХОФЕНРАЈХ

Да се мало одморимо. (Биће тешко, но надам се да
успети.) /Са уверљивом/ Светна историја од Хофенрајха-
за више разреде женске гимназије.- /Одлучно/ То је наш
договор, Ана. /Стаже јој руку/ И ако имамо још нешто да
кажемо једно другом, имаћемо још доста времена кроз сле-
дећих двадесет година.

а н а

